

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Strabonis Geographicorum [geographicorum] Lib. XVII

Strabo

Basileae, 1539

Liber primus

urn:nbn:de:bsz:31-67095

ARGVMENTVM LIBRI
PRIMI PER CONRADVM
HERESBACHIVM.

PRimo libro declaratur quòd in uniuersum extra philosophiam non sit ipsa de situ orbis traditio, & qui authores circa hanc uersati sint, nempe quod Homerus & oceani & maris mediterranei, & in summa omniũ insignium locorũ probe gnarus Cosmographi partes egerit, & alij quoq; post illum, item quod Cosmographia cum ad priuatã tum ad publicam prudentiam sit mire utilis, adhæc poëticae contra Eratosthenem defensio, & præcipue Homeri laudes, obiter quæ sit huius poëtæ utilitas, multis declarans argumentis. Postremo de uentorum ratione, & quæ in terra mariq; contingunt, cum cõfutationibus quorundam argumentorum atque opinionum.

PHILO

athenes, Polybius, P
solum ad hoc opus p
mal & humana intu
Eodem modo uaria
nonnulla ad celestiu
plantarum, fructuum
dem postulat homin
ctatur. Exijs autem
syderenus, in primi
bus Hipparchus est
dit. Is non solum u
tiam ipsa ferme reru
modo singulare ad re
tasq; posteris tradere
ctum orbem, terram
usq; ipsius terminos
dem ab oceano allut
expressisset, nonnull
Arthiopiã, & Sidoni
nam incolas iure dix
nerent, obscurius sig
& in hunc occidente
ἐπιπέτα νεῦν προ
ἐκκαλῆσται βαθυρό
Inde recens radijs iar
Oceanilentas alti pra
ἐπὶ τὸ ἄνεον λαμπρ
ἐκπύρετα μέλαινα.
Incidit oceano lux fu
Nigrantem noctem
Ex oceano uidelic
tatem ostendit, &
nem intellexisset, què

STRABONIS

PHILOSOPHI GEOGRAPHICORVM

LIBER PRIMVS.

I QVA ad philosophum alia pertineat tractatio, & hanc quam hoc tempore de situ orbis delegimus, considerandam illi esse putamus. Quod autem nostra hæc minime aspernanda sit æstimatio, permultis declaratur. nam qui eam primi attingere ausi fuerant, tales quidam extiterunt, Homerus, Anaximander Milesius, Hecataeus conciuus eius (ut inquit Eratosthenes) Democritus, Eudoxus, Diocæarchus, Ephorus, alijq; cõplures. Post hos etiam Eratosthenes, Polybius, Posidonius, uiri philosophi. Multa uero disciplina, per quam solam ad hoc opus perueniri conceditur, nullius alterius est, nisi eius, qui diuina simul & humana intueatur, quorum uidelicet scientiam, philosophiam esse dicunt. Eodem modo uaria est utilitas, quædam ad res urbanas, actionesq; principum, nonnulla ad cælestium, terrestrium, rerumq; maritimarum scientiam, animalium, plantarum, fructuum, & aliorum, quæ penes uniuersos cernere fas est. Hæc eundem postulat hominem, qui artes uitæ, ac fœlicitatem cura & cogitatione complectatur. Ex ijs autem quæ dicta sunt, unumquodq; assumens, magis adhuc consideremus, in primis quia & nos & maiores nostri recte sumus arbitrati, ex quibus Hipparchus est, qui Homerum huius peritiæ primarium authorem esse tradidit. Is non solum uniuersos priores, ac posteriores uirtute poëtica superauit, sed etiam ipsa fermè rerum ciuiliũ, quæ ad uitam spectant, experientia. Ex qua non modo singulare ad res gerendas studium adhibuit, ut plurimas cognosceret, cognitasq; posteris traderet, uerum etiam & singularum partium locos, & qui per cunctum orbem, terram uidelicet habitabilem, ac mare sunt. Non enim ad extremos usq; ipsius terminos peruenisset memoria, circumlustrando, nec ipsam primũ quidem ab oceano allutam (sicut est) demonstrasset, deinde pleraque loca nominatim expressisset, nonnulla uero signis quibusdam occultius insinuasset, Africam, & Aethiopiã, & Sidonios, & Erembos, quos Arabes Troglodytas, hoc est, cauernarum incolas iure dixeris, uerbis elocutus esset. Qui uero ad ortus & occasus pertinerent, obscurius significauit, quod alluantur oceano. Hinc enim orientem solem, & in hunc occidentem facit pariter & stellas.

philosophia.

Homeri laudes.

Troglodyte.

ἡλῖος ἦ ἐπέτα νέον προσέβαλλε ἀργαῖος
ἔξ ἀκαλέρηταο βαθυρρόου ὠκεανοῖο. id est,
Inde recens radijs iam sol percusserat arua,
Oceanilentas alti præfugerat undas.

Carmẽ Homeri ex Iliad. u. 797

ἤδη δ' ἐπὶ ὠκεανῷ λαμπρὸν φῶς ἡλίου
ἔλαου νύκτα μέλαιναν. id est,
Incidit oceano lux fulgentissima solis,
Nigrantem noctem & madidantia sydera ducens.

Iliad. 6.

Ex oceano uidelicet dicit. Eorum etiam qui occasum incolunt, mortalium fœlicitatem ostendit, & aëris temperiem: cum (ut uidetur) Hispanicam nauigationem intellexisset, quò & Hercules, & posterius Phœnices exercitum ductarunt, &

Forte legendum hunc in modum, Sydera loca oceano dicit,

n non
ti sint,
mma
rit, &
um ad
osthe
poëtæ
atione,
lamar

late imperium tenuere, post quos & Romani. Hic enim & Fauonius spirat, hic & Elysiū campum esse poëta decantat. In quem à deis mittendum esse Menelaum afferit.

*οὐδὲ δῖος ἄσπερος
κλυομένης ἔξ
ἁπείρου λίξης.
odys. d.
173⁹*
ἀλλὰ σ' ἐς ἠλύσιον πεδίου κ' ἐπειράτα γαίης
ἑλάνατι πειρασίμῳ, ὅθι ξανθὸς ῥαδάμανθυς.
τῆ περ ῥήϊσι βίωτῆ πείλει ἀνθρώποισιν
οὐ νικητός, οὐ τ' ἄρ' χειμῶν πολὺς, οὐτέ ποτε ὄμβροσ. **id est,**
Elysiū ad campum, summas telluris ad oras,
Numina te mittent, flauens ubi nunc Radamanthus,
Victus ubi est facilis, non nix hybernáue multa.
Oceanus zephyri suaues exuscitat auras.

Fortunate insule. Fortunatae etiam insulae contra Mauritaniae finem ad occidentem sunt. Quam quidem ad partē & Hispaniae terminus cōcurrit. Ex ipso autē nomine manifestū est, quoniā & has ipsas foelices existimabāt, quia huiusmodi locis ppinquae foret. Sed enim Aethiopes ad oceanū extremos esse manifestat, quòd extremi quidem,

ἄθιοπας, τοὶ διχθὰ δ' εὐλαίατοι ἔχρασι ἀνθρώπων. **id est,**
Aethiopes bifariam partiti sunt hominum extremi.

Nec uero inaniter dictum est bifariam partitos esse, sicut posterius demonstra-

*Ἡδ. α.
173*
Ζεὺς γὰρ ἐπ' ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας ἀθιοπῆας
χθιζὸς ἐβη μετὰ δ' αἰτᾶ. **id est,**

Iuppiter oceanum atque epulas pietate proborum Aethiopum hesternus petijt.

*Ἄρτος.
Plaustrum.* Quod autem & septentrionalis ad urfas ora extrema, sit ad oceanum, hoc pacto sub uelamine de urfa loquens, & aliud agens, inquit,

*odys. a.
175*
οἷν δ' ἄμμορός ἐσι λούτρον ὠκεανοῖο.

Oceani sola est undarum atque æquoris expers.

Nanc per urfam & plaustrum polum demonstrat arcticum. Non enim cum uno in loco semper apparenti tot circūuoluantur astra, solam undarum atq; æquoris dixisset expertem. adeo illum imperitiæ minime damnant, perinde ac pro duabus urfis, unam tantum nouerit. Haud enim par est, alteram inter stellas nondum collocatam extitisse. Verum ex quo Phœnices annotauerunt, & ad navigationē eis utebantur, hanc quoque distantiam ad Græcos accessisse, quemadmodum & Berenices cæsariem & Canobum, cuius nomen hesterni die aut pridie uulgatum est. Cōplures etiam hoc tempore absq; nomine (ut inquit Aratus) sunt. Crates igitur non recte scribit (Solut æquoris expers) non fugienda fugiens. Melius Heraclitus, & magis Homero consonās, qui pro circulo arctico arcton, id est urfam nominat. Auroræ enim & uesperæ termini fit urfa, & pro urfa sereni Iouis terminus.

Ἄρτιος Nam non arctos sed arcticus ipsius ortus & occasus est terminus. Per urfam enim quam & plaustrum nuncupat, & Orionem seruare dicit, arcticon sanè declarat: *Ἄρτιος* per oceanum autem horizontem, in quem & à quo ipsos occasus ortusq; conficit. Cum uero illic uerti, & oceani prorsus expertem esse diceret ad signum horizontis, qui maxime accedit ad arcton, circulum esse nouit arcticum. Consequenter autem huic illud poëtae applicantes, id horizontem accipere debemus, quod in terra propinquius est oceano. Ipsum uero circulum arcticū, qui terrā attingit propinquitatis signum, uelut ad sensum secundū propinquissimam portionem ad arcton,

eton, quocirca & eam partem terræ oceanus per seipsum inundat. Et septentrio-
nales maxime agnouit homines, quos nominatim quidē haud fanè cōmonstrat,
neccum enim hac etiam ætate commune illis nomen uniuersis inditum est. Cæte-
rum à uiuendi ritu illos eloquitur Nomadas, id est in pascendo pecore affuetos, &

Nomades,
ἰππιμοδοί,
γαλαρφόροι.
ἄβιοι

ἔμει γὰρ ὀψομένη πολυφόρβω πείρατα γαίης,
ὠκεανὸν τε θεῶν γένισιν.

Ἰναδ. 3.

Ibo ut telluris almæ confinia spectem,
Oceanúmque deúm genitorem.

Terminum enim cunctis assuetum obseruari dicit oceanū, nouissima uero am-
bitus circuncingit, & in fabricandis Achillis armis & clypeo, circa eius oras ponit
oceanum. Eòdem etiam pertinet diligens illa inquisitio, quod euntis & redeuntis
oceanum æstuaria nequaquam ignorauit, ut modo campos inundet, modo nudet
arescentes, cum refluxum memorat oceanum.

τρίς μὲν γὰρ τ' ἀνίσσιν ἐπ' ἡματι, τρίς δ' ἀναροιβδέϊ.

Odyss. μ.

Terq̄ die scandit refluxus, ter surripit undas.

Et enim si non ter, sed bis accidit, ex accidente forsitan historia, aut aberrante de-
scriptione. Cæterum eiusmodi fuit institutio, & illud oceanum lentas dicens undas,
quandam inundationis habet expressionem, quæ accessum quidem lenem, nō flu-
xum omnino uehementem habeat. Posidonius cum scopulos interdū tectos, in-
terdum nudatos dicat, & flumen appellet oceanum, eius fluxum & inundationes
demonstrari suspicatur. Primum quidem recte, secundū uero nulla cum ratione
dictum est. Nō enim ipsa inundationis accessio fluuiatili cursui comparanda est,
longe magis nequaquam talis est ipsa regressio. Quod Crates ait, quippiam uerisi-
milis docet. Alti fluxum enim ac refluxum, eodemq̄ modo totum oceanum flumē
appellat. Flumen etiam partem aliquam dicit oceanum & fluminis fluxum, non qui-
dem totius sed partis, cum hunc inquit in modum,

Oceanifluxus
reciprocus.

Posidonij
locus.
Flumen oceanum.

αὐτὰρ ἐπεὶ ποταμοῖο λίπεμ ῥόον ὠκεανοῖο
κῆρ δ' ἴκετο, κῆμα θαλάσσης.

Odyss. θ.

Oceanum fluxum fluuij cum cymba reliquit,
Atque uagi late maris aduentauerat undam.

Non uniuersum, sed fluminis fluxum in oceano dixit partem oceanum existen-
tem, quam refusionem quandam, sinumq̄ ab hyemali tropico in australem polum
procedentem, Crates dixit, hunc fanè relinquēs aliquis, in oceano adhuc esse pos-
set. At uero totum relinquens, ut in toto adhuc sit, fieri minime potest. Sic autem
inquit Homerus,

ποταμοῖο λίπεμ ῥόον,
ἄρ δ' ἴκετο κῆμα θαλάσσης.

Odyss. μ.

Deferuit fluuij cursum,
Maris iuit ad undam.

Quod certe aliud quàm oceanus non erat. Itaq̄ si aliter accipias, efficitur ut
oceanum egressus in oceanum ueniat. Verum hæc longioris indigerent immora-
tionis. Quod autem habitabilis terra sit insula, primum à sensu atque experien-
tia capiendum est. Nam quocunq̄ accedere mortalibus ad terræ nouissima possi-
bile factum est, mare obuēnit, quod oceanum appellamus, ubi uero sensu percipi-

Terram esse
insulam.

re non obtigit, ratio ipsa demonstrat. Latus namque ab oriente, quod ad Indos pertinet, & ab occasu, quod ad Hispanos, & Mauritanos, ut plurimum ab australi parte, ac boreali navigationibus ambitur. Reliquum ad hanc usque tempestatem nobis eam ob rationem in nauigabile, quia qui circumnauigent, & inter se obuiam commisceantur, nulli admodum sunt. Non multum est, si quis ex mutuis eorum distantijs componat, ad quos permeare nobis licet. Nec uero pelagus Atlanticum bimare esse putandum est, quod prominentibus anguste distinguitur frontibus. sic enim isthmus uocant, quibus nauigationis ambitus prohibeatur. Sed in unum potius continuatum confluit. Nam qui nauigijs circumire conati sunt, cum inde reuertissent, haud ullam sibi terram continentem occurrisse perhibent, qua ulteriorem impediens nauigationem, sese reiectos fuisse dicerent. Verum per ambiguitatem, indigentiam, & solitudinem, cum nihilo minus mare cursum haberet, ac transitum, perque oceano accidentes casus undarum, scilicet accessus atque recessus amplius confessum est. Idem igitur permutationum ubique modus existit, incrementorum inquam & diminutionum, uel non multum uarians. Perinde ac uno ex mari causa una, & motus unus edatur, Hipparcho fides habenda non est, qui huic opinioni contradicit, ut oceano similia prorsus non accidant, neque si detur istud, sequatur illud, ut Atlanticum pelagus uniuersum circumcirca confluens sit, ad hoc ne similia accidant, Seleuco Babylonio teste utitur. Nos autem maiorem de oceano ex inundationibus rationem Posidonio & Athenodoro reponimus, qui factas hisce de rebus disputationes abunde peruicere. In presentiarum autem tantum dicimus, quod ad accidentium similitudinem sic existimare satius sit, quod caelestia melius exhalationibus hinc teneantur, si amplius circumfusum humor existat. Sicut autem extrema, & terrarum ambitum poeta nouit, & aperte differit, sic & mare internum. Hoc autem a Columnis incipiens Africa continet, & Aegyptus & Phoenice: deinde ipsam ambiens Cyprum: inde Solymi, Lycij, Cares. Post hos uero inter Mycalen & Troadis litus, & adiacentes insulae, quarum mentionem facit omnium. Inde earum quae circa Propontidem, tum Euxini usque in Colchorum agrum, & Iasonis expeditionis. Et item Bosphorum Cimmerium agnouit. Cum & Cimmerios sciuerit, non utique Cimmeriorum cognitum habens nomen, ipsos ignorauit, qui eius aetate, uel paulo ante illum, totam e Bosphoro ad Ioniam usque terram discursarunt. Eorum igitur agri clima insinuans attingit, quod tenebrosum est, & sic memorat, Aere ac nebula cooperti sunt.

odys. x. *ἢ εἰ καὶ νιφέλι λεκαλυμμένοι, οὐδέ ποτ' αὐπνός
ἢ εἰ καὶ φαέθων ἐπιδέρκεται ἀκτίνοισιν.*

Illis sol nunquam Phaëthon sua lumina spargit,
Perniciosa super nox semper tenditur istis.

Notum facit & Istrum, Thraciam Myforum gentem memorans, quae penes Thraciam habitat. Inde maritimam totam, quae Thracia est, oram usque ad Peneum. Paëones etiam nominat, & Athon, & Axium, & uicinas illis insulas. Deinceps est ora Graecorum maritima usque ad Thesprotas, cuius uniuersae mentionem facit. Et Italiae promontoria nouit, eam mediam uocans. Scit etiam Siculos & Hispanie promontoria, eiusque foelicitatem, quam nuper diximus. Siqua uero inter dicendum uidebuntur omissa, ignoscendum erit. Nam qui terrae descriptionem reuera exponit, si multa particulatim omittit, uenia concedenda ei est, sique per historiam doctrin

*Atlanticum
pelagus.
Frontes ἰσθμῶν
uocantur.*

*oceanii
partes.*

Cimmerij.

Thracia.

Paëones.

Italia.

doctrinamque differ-
re & inculatio. H
condi, sed oblectanc
poëticis quicquam
asserunt. Sed aduer
in quo & de poetar
nam Homerus o
lum secuti sunt, exi
Ex quibus post Ho
familiarem & conc
bis descriptam edid
alia eius scriptura ab
multiplici opus disc
Eratosthenem scrib
do, cum terrenae de
que rerum caelestium
dria Aegypti depre
quam in austrum si
deratione. Simili me
res, nullus diligente
nes, ubi & haec dici
rem attingunt, cum
res, & interualla,
manifestant. Quan
dam construit arch
stium homo animo
ue ad septentriones,
toto autem orbis ar
thiam, uel ad Gallia
ma. Hoc autem dif
spanos habitatio, e
dinari scimus omni
mus. Tale autem h
& adhuc agitation
ea quae in caelo unie
uarietates cernunt
ter edoceat, nullam
uerfa pro huiusmo
uulis existat, tantum
ueniret utique. Qui e
sens est terra. Ridic
de cupiens, caeli res
totam, cuius quod ha
mundi loco sita sit
seu pluribus habito

doctrinamq; differendis fabulamenta nonnulla implicentur. Absint autem quærelæ & inculatio. Haud enim illud Eratosthenis uerum est, Poëtas omneis non docendi, sed oblectandi gratia coniecturis agere. Contrà uero sapientissimi, qui de poëticis quicquam elocuti sunt, primam quandam philosophiam poëticam esse asserunt. Sed aduersus Eratosthenem longiore sermone denuo differendum erit: in quo & de poëta rursus habebitur oratio. Nunc quæ de partibus descriptionis terrarum Homerus orsus est dicere, memorata sufficient. Manifestum est eos qui illum secuti sunt, eximia dignitate uiros, & philosophiæ intimæ deditos extitisse. Ex quibus post Homerum duos tradit Eratosthenes, Anaximandrum Thaletis familiarem & conciuem, & Hecataem Mileesium: illum quidem prius de situ orbis descriptam edidisse tabulam, Hecataem uero codicem reliquisse. Sic enim ex alia eius scriptura ab eo scriptum fuisse traditur. Verum enim uero, quod ad hæc multiplici opus disciplina sit, frequētes autores. Bene & Hipparchus in ijs quæ ad Eratosthenem scribit edocet, quod unicuiq; tum priuato, tum doctrinarum cupido, cum terrenæ descriptionis notitia pertineat, eam capeffere sit impossibile absque rerum cælestium & eclipticarum obseruationum discretionem. Sicut Alexandria Aegypti deprehendi nequit, utrum magis quam Babylonia in septentrionem quam in austrum sit exposita, nec quanta sit earum distantia sine climatum consideratione. Simili modo urbes ad orientem & ad occasum magis minus ue accedentes, nullus diligenter sanè dignosceret, nisi per eclipticas solis & lunæ comparationes, ubi & hæc dicit. Quicumque locorum proprietates edifferere nituntur, proprietatem attingunt, cum cælestium terrestriumq; mensurarum figuras & magnitudines, & interualla, & climata, & calores, & frigora, & simpliciter aëris naturam manifestant. Quando quidem & qui domicilium apparatus aedificator, & qui oppidum construit architectus, hæc ipsa prouideat, nedum qui uniuersum terrarum situm homo animo uersat. Huic enim longe magis attineat, nam exiguis in locis siue ad septentriones, siue ad austrum uergant, non multa habetur permutatio. In toto autem orbis ambitu, quod ad septentriones usque ad extrema est, uel ad Scythiam, uel ad Galliam pertinet, quæ uero ad austrum, usque ad Aethiopum ultima. Hoc autem differentiam habet plurimã. Pari etiam modo ad Indos & ad Hispanos habitatio, è quibus illos ad orientem maxime, hos autem ad occasum inclinari scimus omnes. Sic & Antipodas inter se quodammodo esse, nescij non sumus. Tale autem hoc totum ex solis, reliquorumq; syderum motu ortum habens, & adhuc agitationis ad medium, uel cælum suscipiendi necessitatem habet, & ad ea quæ in cælo unicuiq; nostrum appareant. In his autem ingentes habitationum uarietates cernuntur. Quis igitur locorum differentias exponens bene ac sufficienter edoceat, nullam aut ne tantillam quidem illis curam adhibens? Etenim si uniuersa pro huiusmodi materia diligenter rimari nequeam, cum ea magis ac magis ciuilibus existat, tantum saltem prosequi, quantum ciuili pertinere queat homini iure conueniret utiq;. Qui enim in sublime sic cogitationem extollit, nequaquam à tota absens est terra. Ridiculum nanq; uidetur, si quis orbem terrarum explanare dilucide cupiens, cæli res attingere, & eas ad doctrinam usurpare audeat, terram autem totã, cuius quod habitat una pars est, nec quanta, nec qualis sit, nec in quo totius mundi loco sita sit, exponere curet. Neque si una tantummodo parte quo ad nos seu pluribus habitetur, & quanta pari modo quam multa illius inculta est portio,

Eratosthenis
sententia.
Poëtica.

Anaximander.
Hecataus.

Eclipticarum
& climatum
usus atq; obseruatio.

Geographi.

Antipodes

Geographia. qualisq; et quam ob rem. Hæc igitur geographiæ species cuiusdam rerum sublimiũ, & geometricæ tractationi uidetur esse coniuncta, quæ sic terrena cum cælestibus in unum coniungit, ut propinqua maxime existentia. Sed non longinquitate tantum distent, quantum à tellure cælum absit. Eia tantæ discendorum multitudini terrenam apponam disciplinam sicut animantium, plantarum, & cæterorũ quicquid utile & inutile terra gignit & mare. Nam planius atque euidentius fieri posse, quod dixerim arbitror, quod quisquis talem perceperit notitiam, ei non mediocris afferetur utilitas, id cum ex uetusta memoria, tum ex oratione ac ratione manifestatur. Poëtæ igitur heroes illos singulari præditos sapientia fuisse declarant, qui ad multa peregrinantes localongis uagabantur erroribus. In amplissimo enim ponunt multorum mortalium urbes uidisse, & prudentiam agnouisse. Nestor ipse gloriatur, quoniam inter Lapithas uersatus fuerit.

Heroës peregrinantes.

odys. d. *τιλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης, καλέσαστο γὰρ αὐτοί.*
Aduentans longinqua ex tellure, uocatus
Venerat ipse, etenim uocitantibus illis.

Itidem & Menelaus.

ibidem. *κύπρον, φοινίκῳ τε, καὶ αἰγυπτίῳ ἐπαλυθείς,
αἰθίοπας θ' ἰσόμῳ καὶ σιδονίῳ καὶ ἑρέμβουσι,
καὶ λιβύῳ, ἵνα τ' ἄρῃς ἄφαρ ἰσραοὶ τελέθουσι.*
Atque uagans Cyprium, Phœnicem, Aegyptiãq; arua,
Aethiopesq; adij, tum Sidonios, & Erembos,
Et Libyen, ubi sunt longis cum cornibus agni.

Adiecit & agri propriam ubertatem.

ibidem. *τρὶς γὰρ τίττει μῆλα τελοσφόρον ἐς ἑνιαυτῶν.*
Ter pecudum foetus largum funduntur in annum.

Et in Aegyptijs Thebis inquit & illud,

iliad. i. *πῆ πλείστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
αἰθ' ἐκατόμυδι εἴσι, δυκόσιοι δ' ἐνέκασσι.
αὐέρον δ' ἑξικονόσιοι ἰπποῖσι καὶ ὄχεσφι.*
Plurima frugiferum donat cultoribus aruum.
Has centum claudunt portæ, tum quæq; ducentis
Porta uiris seruatur, equis uectantur, & altis Curribus.

Omnia enim huiusmodi magnum ad capeffendam prudentiam comparant adiumentum, cum regionis ingenium, animalium & plantarum formæ ac species perdiscuntur. Maritima etiam apponi licet. Gemino nanque quendam in modum constamus ex uictu, nec terrarum magis sumus quàm maris incolæ, Herculem quoq; per multam peritiam & perspicientiam appellari licet

μεγάλων ἐπισηορᾶ ἔργων,
Ingentium perspectorem, & cognitorem operum.

orbis situs descriptio quorsum cõducatur.

Et sanè uetusta iam ex memoria atq; sermone nostro ab initio dicta testantur. Egregie uero ille ad præfens institutum sermo mihi uidetur adduci, quod situs orbis descriptio est ad ciuiles usus maiori ex parte conducens. Rerum nanq; generandarum campum mare explicat, præstat & terra, quam incolimus exiguarum quidem exigua, magnarum uero magna, maximarum autem uniuersa, quam habitabilem uocamus, aut orbem, ut amplissimarum quidem actionum hic ipse sit locus.

Habitabilis ἡ οἰκουμένη.

Excel

Excellentissimos a
rium adepti, nation
cogere ualuerunt. F
geographiam dicin
menti cuncta digere
sunt. Prætereaq; is
bere modo, uel alite
melius pertractare
quasq; cæli differen
& cæli de causa, atq;
tudinem extendant
terram pingentibus
ur. Vix enim cuiq;
uetus unum sub im
cõueniret, quin pr
conueniret, ut nota
minime mirandum
alius Græcis, alius R
res eloqui, sicut Hor
is ἵπῳ γέροντο καὶ
ἐνὶ τῷ ἑλάντῳ.
Quicq; colunt Hyri
Oncenonq; ac Seco
Nobis cõuenit, qua
ria. Haud enim usq;
ra efficitur, hoc & in
num qui syluam qua
bene castra locaret, i
in magnis longe di
dictus. Agamemnon
ellet, magna cum ig
rum quosdam & h
quin magna incur
dem Salganeï mon
larunt tanquam ex
uero Pelori sepulch
etiam à Xerxis exerc
plura huius generis
peritiam illustra con
Thermopylarum L
Barbaros intra The
disset. Omittens u
Parthos exercitum,
modo & expediti
ciles accessu syluas.

Excellentissimos autem imperatores illos extitisse constat, qui terræ ac maris imperium adepti, nationes ac ciuitates sub unam potentiam, gubernationemque ciuilem cogere ualuerunt. Haud igitur dubitandum est terræ descriptionis notitiam (quam geographiam dicimus) omnes ad imperatorias actiones adducere in terra continenti cuncta digerentem, atque maritimis, & quæ intra orbem, & quæ exterius existunt. Prætereaque ipsius uitæ dispositionem, quorum interest nosse, hoc sese habere modo, uel aliter, cognitione posse aut non posse deprehendi. Singula enim ita melius pertractarent, qui quanta sit regio, quonam modo iaceat, cognouissent, quasque cæli differentias, & quas in se ipsa continet, cum alijs alij in partibus ualeant, & alia de causa, atque primordio res antegerendas aggrediantur, & imperij magnitudinem extendant, nec ratione pari, aut illis cuncta pernoscere licet, aut ipsis etiam terram pingentibus. Cæterum multo magis aut minus in ambobus hisce conspicitur. Vix enim cuiusque æquali modo cuncta manifesta esse contingeret, & si orbis uniuersus unum sub imperium, statumque ciuilem subducatur. Sed ne hoc quidem pacto eueniret, quin propinquiora notiora fierent. Hæc tamen pluribus exprimere conueniret, ut nota essent. Ista uero prope usum ac necessitatem magis sunt. Itaque minime mirandum esset, si alius loci descriptor Indis attineat, alius Æthiopicis, alius Græcis, alius Romanis. Nam quid attineat Indiæ descriptori sic Boëticæ partes eloqui, sicut Homerus inquit,

οὐδ' ἕρπω φέμεντο καὶ αὐλίδαι περὶ τήνοσαρ,
 κρινόντε χαλόντε.

Quique colunt Hyriam lapidosamque Aulida,
 Chænonque ac Scolon

Nobis cõuenit, quæ uero apud Indos sunt, quæ uero apud singulos, non etiam conuenit. Haud enim usus adducitur & utilitas. Nam maxime talis experientia mensura efficitur, hoc & in pusillis manifestum est, quemadmodum in uenationibus. Et enim qui syluam qualis & quanta sit noscitat, melius uenationes instruit. Et in loco bene castra locaret, insidias poneret, & iter faceret is qui locos intelligit. Id autem & in magnis longe dilucidius est, quãto maiora sunt peritiæ præmia, & imperitia defectus. Agamemnonis exercitus cum Mysiam, uelut agrum Troianum populatus esset, magna cum ignominia retro cursum egit. Persæ autem & Africa tractus aquarum quosdam & freta, uelut nauigationis angustias esse suspicati, parum abfuit, quin magna incurrerent pericula, ignorantiaque suæ reliquerunt trophæa. Illi quidem Salganci monumentum penes Chalcidibus Euripum, quem Persæ ideo iugularunt tanquam ex Malea ad Euripum suæ classis cursum improbe direxisset, huius uero Pelori sepulchrum, quem & ipsi similem ob causam necauerunt. Naufragijs etiam à Xerxis exercitu Græcia referta est. Æolicorum & Ionicorum colonia quam plura huius generis errata præbuit, & res itidem prospere gestas, ubi per locorum peritiam illustria complura gessisse facinora contigit. Sicut Ephialtes ad angustias Thermopylarum Leonidæ cõmilitones Persarum manibus tradidisse fertur, & Barbaros intra Thermopylas accepisse, cum hostibus per montana semitam ostendisset. Omittens uero antiquitatis exempla, Romanum hoc tempore aduersus Parthos exercitum, idoneum satis harum rerum documentum esse arbitror. Similimodo & expeditionem in Germanos, atque Gallos, cum intra paludes, & difficiles accessu syluas, & loca deserta barbaries illa belligerasset, & quæ erant pro-

Imperatores
 excellentiss.

Uiad. B.

Hæc sicut alia
 pleraque parum
 feliciter red
 dita.

Locorum imperitia.

Agamemnonis exercitus.

Ephialtes.

pinqua, longinqua, locorum ignorantia faceret, uiasque occultaret & comestuum, & ceterarum rerum copiam. Et hoc quidem quod amplius est (ut diximus) ad Imperatorum uitas, usumque conducit. Insuper maior moralis & ciuilis philosophiae portio circa principum uitas uersatur. Cuius rei signum est, quod rerum urbanarum differentias à principibus discernimus, alium quidem monarchiae principatum ponentes, quem regium uocamus, alium optimatum potentatum, id est aristocratiam, tertium regimen populare, id est democratiam. Tot ciuiliu rerum moderamina censemus esse, iisdem uocabulis nominantes, ut ab illis faciendae speciei principium habentia. Alia enim lex est regis iussio, alia uero optimatum, & alia denique popularis. Rei uero ciuilis forma & figura lex est. Quamobrem iustum nonnulli asseruere, potentioris esse commoditatem. Quod si, ciuilis philosophia ut plurimum circa principes uersatur. Est autem geographia circa principales usus, ac necessitates, & ipsa quamquam ad hoc prerogatiuam haberet, & ista quidem prerogatiua ad actiones pertinet. Habet autem contemplationem profecto non uilem ipsa tractatio. Aliquam quidem arte, disciplina, natura, captabilem: alteram uero in historia fabulisque positam, nihil ad actiones existentem. Veluti si quis Vlyssis, aut Menelai, aut Iasonis errores enarrauerit, ad prudentiam nullum sane conferre uideatur adiuumentum. Quod agens ipse perquirat, nisi eorum quae facta sunt, necessariorum utilia permisceantur exempla. Institutionem attamen haud illiberalem fecernit ei, qui ad locos applicet, fabulosa figmenta praebentes. Etenim qui actionibus, gloriae, aut uoluptatis causa intendunt, hoc perquirunt, ceterum non permultum. Maiore namque (ut par est) huius, quam illorum utilitatis studio tenentur. Quocirca ei qui terrarum descriptor est, maior huius, quam illorum cura suscipienda est. Similiter & de historia, & de disciplinis seferes habet. Ex his enim quod utile magisque credibile sit, ante omnia capeendum est. Maxime autem tali materiae geometria, & astronomia (ut dictum est) opus esse uidetur. Et reuera opus est, nam figurae, climata, magnitudines, & alia huiusmodi propria, sine illarum scientia deprehendi nequeunt. Sed quemadmodum ad totius terrae mensuram pertinentia in alijs demonstrantur, hic uero supponenda sunt & credenda, quae illic demonstrata fuerint. Supponendum & mundi formam esse rotundam, & rotundam terrae superficiem. Id etiam ante ista, corporum scilicet cursum ad medium deferri, hoc solum in sensu est, qui communium animi conceptionum propinquus est. Siquidem ea designanti summatim procul parua submonitio est. Sicuti quod terra rotunda est ex motu. Nam ad medium ueluti etiam unum quodque corpus ad idoneam eius conseruationem inclinatur. Ex ijs autem quae per maria & caelum apparent prope. Sensus enim testimonio esse potest, conceptioque communis. Nauigantibus autem manifeste incuruatio maris intercurrit, ut longe lucentibus quae pariter elongantur, ijs uisum applicare non possis. Amplius autem supra uisum eleuata apparuerunt, non nihil ab eo magis distantia. Similiter & ipse altius eleuatus ea quae prius occulta fuerant aspicit, quod & poeta declarat. Nam illud tale est,

Geometria.
Astronomia.

Mundi forma
Terra forma.

Odyss. δὲν μάλα προΐδων, μέγιστα ὑπὸ κύματος ἀρδείς.
Fluctibus elatus uisu prospexit acuto.

Ad nauigantibus etiam semper magis ac magis partes terrarum enudantur, & quae ab initio humilia uidebantur, magis extolluntur. Ipsa etiam caelestium conuersio, cum alioqui manifesta sit, ex ipsis quoque gnomonicis patet. Ex ijs enim cogitatio sta

no statim intendit.
curatio contingeret.
Nunc uero in pron
uili, & exercituum c
rare oportet, ut cur
runt, perturbatione
i phila, cu yphoi id me
id' ep' elios phosim
id' ep' aethra.
Meletet d' socij teneb
Aut ubi sol terras su
Aut ubi conscendat
Nec adeo accurater
& occasus, coniun
& quae ad uerticem
mutationes pariter
tim aspectu, partim
sophiae contemplati
intueri non possint
niale non imperiti
patione uersatur, ne
que sphaeram intue
distantes, aliquos e
ctualium, nec signifi
corum uarietates. E
qua quaecumque, in p
nelligit, quoniam me
que curuam, neque c
in caelo septem mai
tus minime tractat
obseruatus sit, sine
pliciter hoc uolum
scriptionem. Illu er
sed qui circularis di
git. Nec enim lauda
posset is, cui uirtuti
do qui circa portus
considerationem, r
runt, quas applicare
moraem & ciuilem
compilationem de
net, maximeque in fa
mos in uita homin
tem exigua & igno
experita omittentur

tio statim intendit. Nam si radicata in infinitum terra esset, non utiq; talis circun-
 cursio contingeret. Et quæ ad climata pertinent, per habitationes demonstrantur.
 Nunc uero in promptu nonnulla captanda sunt, & hæc quidem quæcunque ci-
 uili, & exercituum ductori conducunt. Nec enim si cæli partes, & terræ situm igno-
 rare oportet, ut cum aliqua multis apparere in cælo solita, pro locis permutata fue-
 rint, perturbatione teneatur, & talia loquatur,

*ὦ φίλοι, οὐ γάρτοι ἰδμεν ὅπνι ζῶφθ', οὐδ' ὅπνι κῶς,
 οὐδ' ὅπνι κῆλιος φασίμβροτος εἰς ἑπὶ γαῖαν,
 οὐδ' ὅπνι ἀνέται.*

odysse.

Me latet ὁ focij tenebræ locus, aut ubi Eous,
 Aut ubi sol terras subeat, dans lumina mundo,
 Aut ubi conscendat.

Nec adeo accurate rimari, ut omnimodis passim coniunctim ortus, coniunctim
 & occasus, coniunctim & medios cæli meatus, & polorum eleuationes agnoscat,
 & quæ ad uerticem signa sint, & quæcunque huiusmodi secundum horizontis trans-
 mutationes pariter & septentrionis uarietates. Hæc uniuersa nota habere, quæ par-
 tim aspectu, partim natura pateant. Verum aliqua nec omnino curanda, nisi philo-
 sophiæ contemplationis gratia. Quibusdamq; fides adhibenda, licet propter quid
 intueri non possint. hoc enim est solius philosophantis officium. Ciuili autem homi-
 ni tale non impertitur otium, aut non omni tempore. Eum tamen qui in hac descri-
 ptione uersatur, neq; adeo simplicem rudemue, neq; adeo inertem esse uelim, ut ne-
 que sphaeram intueatur, neq; illius circulos, quosdam parallelos, & inter se mutuo
 distantes, aliquos ex ipsis rectos, aliquos obliquos, neq; tropicorum, neq; æquino-
 ctialium, nec signiferi situm, per quem solis cursus uertitur, docetq; climatū & uen-
 torum uarietates. Hæc enim & quæ ad horizontas attinent, & ad arcticos, & reli-
 qua quæcunque, in prima disciplinarum introductione traduntur. Si quis aliter in-
 telligit, quonam modo ea quæ hic dicuntur assequetur? qui neq; rectam lineam, ne-
 que curuam, neq; circulum nouerit, neq; sphaeralem superficiem, nec planam, nec
 in cælo septem maioris Vrsæ stellas, nec aliqua talia omnino prædoctus, is uel hu-
 ius minime tractationis indigeat, uel nequaquam hoc in tempore. In illis autem prius
 obseruatus sit, sine quibus huic terræ descriptioni familiaris esse non poterit. Sim-
 pliciter hoc uolumen publicum, ciuile ac passim utile putamus, sicut & historiæ de-
 scriptionem. Illū enim ciuilem hominem dicimus, non quidē prorsus indoctum,
 sed qui circularis disciplinæ, ac homini libero, ac studioso consuetæ partem attin-
 git. Nec enim laudare, nec uituperare, nec res gestas memoratu dignas diiudicare
 posset is, cui uirtutis ac prudentiæ, earumq; rationū cura nulla extitit. Eodem mo-
 do qui circa portus & nauigandi ambitus, negotium suscepere, imperfectā facere
 considerationem, nisi & doctrinarum mathematicarū, & cælestium partes adiece-
 rint, quas applicare conuenit. Itaq; cum historiarū cōmentaria confecerimus, ad
 moralem & ciuilem philosophiam (ut arbitramur) non inutilia, & hanc addere
 compilationem decreuimus. Hæc enim eiusdē generis est, & ad eosdem uiros atti-
 net, maximeq; in fastigio collocatos, & hic itidem & illic. Quæ enim ad clarissi-
 mos in uita homines inscribuntur, memoriæ cōmendationem assequuntur: quæ au-
 tem exigua & ignobilia sunt, relicta iacent, hinc etiam pusilla, obscura, & claritatis
 expertia omittentur. In his autem immorabimur, in quibus negotium ipsum com-

obuersatus
 forte, ἐν τῷ ἀμ.

Libri huius
 fructus.
 Ciuilis homo.

memorationis iucunditatem afferet, cum & magnitudine excelluerit & gloria, qualiter in statuis contingat arduis, in quibus non efficta particulatim diligenter inquirimus, sed operi magis intēdimus uniuerso, quam singulis partibus, quam bene sint expressæ. Sic & in his faciendum est iudicium. Hæc siquidem & quædam

κολοσσυρία. [†]statuæ fabricatio est, quæ magna quonam modo, & in toto se habeant, eloquitur, nisi negotiosum hominem, & sciendi cupidum, quippiam ex illis mouere ualeat, quod propositum opus sapientiæ indagatorem, & studiosum deceat hominem. Hæc ita dicta sint. Si uero ante nos compluribus elocutis, & ipsi eisdem de rebus dicere aggrediamur, absint querelæ, cum non omnia eundem in modum differamus. Cæteros enim, quicquid aliud recte effecerint, aliam non paruum operis partem omisisse putamus, ad quos cum paululū addere possimus, non inepta sanè conatus nostri uidebitur occasio. Nam & Romanorum & Parthorum potentia magnam huius experientiæ portionē hominibus ætatis nostræ præstitit: sicut & posteritati illa Alexandri magni expeditio, ut ait Eratosthenes. Alexander enim magnam Asiæ partem nobis aperuit, & Boreæ incolas omnis Europæ usq; ad Istri ripas. Romani uero quæ ad occasum uergūt, Europæ singula usq; ad flumen Albin, qui duo in spatia Germaniā diuidit, quæq; trans Istrum usq; ad amnem Tyram.

Albis fluius.
Tyra fluius.
Germania.
Eupator.

At uero ulteriora, usq; ad Mæotidem & nouissimam Colchorū maritimā Mithridates, cognomento Eupator, cognita fecit, eiusq; præfecti. Parthi autē Hircanos & Bactrianos, & ultra eos Scythas notiores nobis reddiderūt, cum antea maioribus nostris minus noti fuissent. Ita ut quicquid amplius quàm superiori ætate notuerat, memoriæ mandaremus, hoc maxime uidere licet ex iis uoluminibus, quæ ad ueteres scripta reliquere. Ii quidē quàm prisca minus aberrauere, præcipue post Eratosthenem, & ille ipse, qui quo maiore fuerant eruditione præditi, eo difficilius à posterioribus increpari potuerūt, si quid dicendo peccauerunt. Quod si eis quos cæteris in rebus maxime sequimur necessario contradicendū erit, concedenda nobis uenia fuerit. Haud enim omnibus contradicere institui. At si omittendi, quos ut se ctemur arbitramur indignos. De illis faciendū est iudicium, quos maxima ex parte rectissime scripsisse nouimus. Quandoquidem non in omni sapientiæ studio certare dignum est, sed aduersus Eratosthenem, Posidonium, Hipparchum, Polybium, & alios huius generis, honestum est. Consideremus autem in primis Eratosthenem, & simul aduersus illum Hipparchi descriptionē adijciantes. Non adeo discurri facilis est Eratosthenes, ut non Athenas illum uidisse dicatur. Quod Polemo demonstrare nititur. Nec ipsi tantum fidei habendum est, ut plerisque acceptus est, licet (ut ipse inquit) inter bonos uiros plurimosq; uersatus esset. Hac enim egate, inquit, sicut aliās unquā unum intra septem, unamq; urbem florentes extitere philosophi Aristonis æquales & Arcefilai. Hoc uero minime satis esse arbitror, sed quod eos bene iudicet, quibus accedendū est. Is autem Arcefilaum & Aristonem omnium, qui eius ætate floruerunt principatum uindicasse ponit. Cui & Apelles multus est, & Bion, quem philosophiam quandam primum complexū esse ait. At tamen sæpenumero quandam ad hoc ipsum dixisse, qualem ipsam ex pertusa lacerata Bion. In hisce nanq; sententijs sufficientem debilitatem ingenij eius satis ostendit, qui Zenoni Citiaeo notus Athenis est factus. Eorum uero qui ei successerint meminit neminem. Illi autem aduersantes complures, quorumq; successio nulla seruatur, ipsos ea tempestate floruisse dicit. Manifestatq; is etiam, quem de

bonis

Qui nam reprehendendi Straboni.

Eratosthenis scripta expenduntur. Polemo.

Arcefilaus & Ariston κολοσσυρία. Apelles. Bion.

bonis edidit tractat
inter philosophari
latus est, ad ostentat
nem hanc ab circula
teris item quodam
dum est pro uiribus
his nuper suppositi
lectandi gratia omni
nam philosophiam
dilatationes adducit,
cunctitate præcipiat
runt. Quamobrem
erudierunt, non n
quidem ipsi musici
tem uendicant, se q
non modo à Pytha
metrix. Et Homerus
dem illum,

Κυμ Τροίαν πετ
Τυταρι θαλαμι σο
Cantorem abigens
Allensamq; uolens
Præter hoc Erato
quatur sententiā, pri
nari, ut de rebus hui
num quæcunq; de A
nem de Aegypto, &
accurate uehement
Herbolamq; Halia
Extremam Anthec
Lilæamq; Cephisi
Nec adiectionem
ni, delectare, an doc
dum ille tradidit. Ill
pleuere fabulament
oblectandum anim
non quidem erudit
icam, percontatus, q
peritiam cōtinet, ue

bonis edidit tractatus, & declamationes, & si qua alia talia huius doctrinæ, quod inter philosophari uolentem, & hanc professionem formidantem medijs tergiuer fatus est, ad ostentationem quandam usq; duntaxat progressus, seu transgressio- nem hanc ab circularijs alijs adeptus, ad institutionem, aut ad disciplinam. In cæ- teris item quodammodo talis est. At missa faciamus illa. In præsentiarum eniten- dum est pro uiribus, ut terræ descriptionem emendemus. Ac primum, quod à no- bis nuper suppositum est. Poëtam (inquit) non quidem docendi, cæterum de- lectandi gratia omnia coniecturis assequi. Antiqui uero contrà, qui poëticam pri- mam philosophiam quandam esse perhibent, quæ ab ineunte nos ætate ad uiuen- di rationes adducit, quæ mores, quæ affectiones edoceat, quæ res gerendas cum iu- cunditate præcipiat. Posteriores uero solum poëtam ipsum sapientem esse, asserue- runt. Quamobrem Græcorū ciuitates ab ipso primordio eorum liberos in poëti- ca erudierunt, non nudæ utique uoluptatis, sed castæ moderationis gratia. A qua quidem ipsi musici cantus, & lyræ & tiliarum modos edocentes, hanc sibi uirtu- tem uendicant, seq; morum magistros, & emendatores esse profitentur. Hæc ipsa non modo à Pythagoricis audire licet, uerum etiam Aristoxenus huius est sen- tentiæ. Et Homerus cantores castigatores appellauit, sicuti Clytemnestræ custo-

Poëta
Poëtica.

Cantores cas-
tigatores.

Clytemnestræ
custos.

ὡ πολλ' ἐπίτελλεν

ἠτρύειδης, τρῳίῳ δὲ κινῶν, εἰρύδαι ἄκοιτιν,

Cum Troiam peteret, cui plurima mandat Atrides,

Tutari thalami sociam. Nec uero Aegisthus prius illam superare ualuit, quàm

ἄρ μὲν ἀοιδῶν ἄγων ἐς νῆσον ἐρήμιαν

τῷ δ' ἐθέλων ἐβέλτεσσαν ἀνήγαγεν ἄνδρ' ἰόμονδε.

Cantorem abigens deserto in littore liquit

Assensamq; uolens ipsas perduxit ad ædes.

Præter hoc Eratosthenes sibi ipsi repugnat. Nam paulo ante quàm suam elo- quatur sententiã, prima de geographia uerba inchoans, Omnes (inquit) initio glo- riari, ut de rebus huiusmodi suam in mediũ afferant præceptionem. Igitur Home- rum quæcunq; de Aethiopibus didicisset, in poëticæ suæ uolumine collocasse. Et item de Aegypto, & Africa. Quæ uero per Græciam, & loca maritima perceperat, accurate uehementer extulisse, cum diceret, Frequentes fert Thisba columbas. Et

ποιῖενθ' ἀλιάρου,

Herbosamq; Haliarton. Et

ἀνθηδῶνατ' ἐχατόωσαν,

λίλαιαν πηγῆς ἐπὶ κηφισοῖο.

Extremam Anthedonem,

Lilæamq; Cephissi fontem.

Nec adiectionem ullam inaniter locis apposuisse. Vtrum igitur uates qui ista ca- nit, delectare, an docere uelle uidetur? docere per Iouem. Verum ea hunc in mo- dum ille tradidit. Illa uero quæ extra sensum sunt, & hic ipse, & alij monstrosis im- pleuere fabulamentis. Hoc itaq; modo dicendum erat, quod quisq; poëta, alia ad oblectandum animum solum, alia uero ad erudiendum profert. Is autem intulit, non quidem eruditionis, sed uoluptatis causa solum. Insuper & alius operosius ad- iecit, percontatus, quidnã ad poëtae uirtutẽ conferri potest, qui locorū cõplurium peritiam cõtinet, uel militaris disciplinæ, uel rei rusticæ, uel artis dicendi, uel qualia nonnulli

Odyss.

Ibidem.

Iiad. β.

Ibidem.

Poëta quid
agat.

nonnulli illi uendicare & attribuere uoluerunt. Omnia itaq; illi uendicanda quære
 re, amentis ostentationem & iactantiam posueris. Veluti si quis (ut inquit Hip-
 parchus) ɛresionem, id est ramalia obiurget Attica, pendentibus quaqua uersum
 omnis generis pomis, & quæ mala & pyra nequeunt producere, sic omnẽ illius di-
 sciplinam carpat, omnẽq; artificium: hoc sanè recte dixeris ô Erato sthenes, illa uero
 non recte, quòd tantam ab eo rerum notitiam auferas, & poëticam anile quod-
 dam fabulamentum esse definias, cui quodcunq; censuerit uoluptatis causa finge-
 re proprium est. Nunquid & poëtarum auditoribus nihil confert ad uirtutem, ut
 locorum multorũ & militiæ, & agriculturæ, & rhetoricæ gnari existant? quæ ipsa
 audientis maxime perceptio uendicat. Verum hæc tamen omnia Vlyssi poëta tri-
 buit, quem ante omneis omni in genere uirtutum ornatum esse cecinit.

ἀρεισίαν.

vlyssis orna-
menta.

odysf. a.

odysf. x.

urbium popu-
lator, πολίτορ

liad. n.

πολλὰ δ' ἴδ' ἀνθρώπων ἴδ' ἔμψαια καὶ νόον ἔγνω.
 Oppida multa adijt, fuit huic sapientia nota. Hic etiam ille est,
 εἰδὼς πάντοίους τε δόλους, καὶ μύθια πονηρὰ.
 Consilium, uariosq; dolos qui nouit & artes.

Hic est quem urbium populatorem semper appellat,

βελῆ καὶ μύθοισι καὶ ὑπεροπιδί τεχνῆ,
 τότε δ' ἐπομένοιο καὶ ἐκ πυρὸς ἀβομβασίο,
 ἀμφωνοσῆσαι μιν.

Qui consilijs Ilion, Et arte, & astutia, & facundia cepit. Hic est,
 Quo sequente ardentis more incendij
 Refugimus ambo.

Vt Diomedes ait, qui quidem in agricultura,

καὶ γὰρ ἐν ἀμντῶ,
 Ταντοπερ ἐγροριatur in messe.
 ἐν ποίῳ δρέπανον μὲν ἐγὼν ἐνκαμπὲς ἔχομι,
 καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχοις.

In herba curuam tenerem falcem,
 & frumentum haberes.

καὶ ἐν ἀρότῳ,
 τῶν κ' ἐμ' ἴδοις εἰ ὄλκα διηνεκία προταμοίμω.

Et in aratione,
 Me spectes longum scindens cum duxero sulcum.

Nec uero Homerus hisce de rebus sic sentit, & non reliqui doctrina præditi, eo
 poëta rectissime dictante teste utuntur, utpote huiusmodi peritia ad prudentiam
 tendente maxime. Illa uero eloquentia utique in orando uersatur, quam in omni
 poësi ostendit Vlysses in tentandis animis, in rogationibus, in legatione, in qua
 illud uates eloquitur.

Rhetorica.
vlyssis elo-
quentia.

liad. γ.

ἀλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλλω ἐκ σῆθεσ' ἴει
 καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίησιν
 οὐκ ἄρ' ἔπειτ' ὀδυσσῆϊ γ' ἐρίσσει βροτὸς ἄλλος.
 Cum uero ingentem misit de pectore uocem,
 Instar erant imbris fluitantia uerba niualis,
 Mortalis nemo contenderet alter Vlyssi.

Quis igitur poëtam, qui alios oratores, alios Imperatores, alios reliqua uirtutis
 opera demonstrantes decenter inducat, nugatorem quempiam & histrionem esse
 putet, qui auditorem magnificis tantum miraculis afficere, & assentationibus de-
 mulcere

mulcere ualeat, cu-
 xerimus, quam q
 uero modo is imit
 enim sicuti uel fab
 ramus. Sed hanc q
 nus & hominis bo
 uir bonus existat.
 do cam minime co
 Nam quid a que o
 Homero præstant
 tio, & utique priua
 nitur, & comica
 quid nō genus est
 generalis est. Veru
 uirtus (ut autem sic
 Primum ante omni
 complacuit, dehinc
 partibus rem scrip
 reus. Qui deinde p
 qui nunc usurpati
 modum si quis co
 & ab illius altiloqu
 dem argumentum
 cutionis ornatus,
 enim ad demonstra
 tus. Vnde & rha
 Quocirca cum prif
 non diceretur cum
 non alterum & in or
 do. Cum uero pede
 rilliore loco & ueh
 qua & Græcanica
 accurate commem
 ra. Nec in monstra
 que per allegorias p
 Vlyssis errore, de q
 & poëtam ipsum g
 re. Primum quiden
 tus delegerunt: nec
 tis animantis intue
 Huius autem uia p
 communicanda ste
 dium fabulatio, qu
 dem est nouitas, &
 est, quod oblectatio

mulcere ualeat, cum nihil afferre queat adiuuenti: Num poëtae uirtutem aliam dixerimus, quam quæ uerbis ad imitandam uiuendi rationem excitaret? Quonam uero modo is imitaretur, qui uiuendi rationis imperitus & insipiens foret? Non enim sicuti uel fabrorum, uel ædificatorum, ita & poëtarum uirtutem esse memoramus. Sed hanc quidem nihil boni, nihil honesti continere. Ipsa uero poëtae uirtus & hominis bono coniuncta est, nec uero poëtam bonum esse posse, nisi prius uir bonus existat. Qui autem oratoriam dicendi uim poëtis eripit, nobis non modo eam minime concedere, sed & nobis nos haud quaquam indulgere uidetur. Nam quid æque oratorium est, atq; elocutio? quid porro tam poëticum? Quis Homero præstantior ad eloquendum mediisfidius? Verum alia est poëtica elocutio, & utique priuatim, ac prope dicendo, atq; in ipsa quidem poëtica tragica continetur, & comica, & in oratione soluta historia, iudicialisq; disceptatio. Nunquid non genus est oratio, cuius species sunt metrica, atq; soluta: uel oratio quidem generalis est. Verum rhetorica oratio generalis non est, & elocutio, & orationis uirtus (ut autem sic dixerim) sermo pedestris apparatus, ipsius poëticae imitatio est. Primum ante omnia apparatus ipse poëticus processit in medium, & approbatus complacuit, dehinc illum imitati cum metrum soluissent, reliquis poëticae seruatibus partibus rem scriptis commendarunt, Cadmus uidelicet & Pherecydes, & Hecateus. Qui deinde post illos fuere, cum semper aliquid ex talibus adimerent, ad eum qui nunc usurpatur modum, ueluti ab ipso fastigio, ad inferiora reduxere, quemadmodum si quis comœdiam ab ipsa tragœdia† consistentiam suscepisse diceret, & ab illius altiloquentia ad hoc humile sermonis genus declinatam. Accedit ad idem argumentum, quod pro eloqui, canere olim posuere maiores: quoniam elocutionis ornatus, apparatusq; rhetoricae fons & origo fuit ipsa poëtica. Ipsa enim ad demonstrationes usa est cantibus. hoc enim erat Oda, sermo scilicet modularis. Vnde & rhapsodiam & tragœdiam, & comœdiam ueteres dictitarunt. Quocirca cum priscais temporibus eloqui diceretur de elocutione poëtica, hæc autem diceretur cum modulatione, idem erat apud eos canere quod eloqui. Cum autem alterum & in oratione soluta usurparent, ad alterum quoq; transgressa est abusus. Cum uero pedestris, id est absque metro dicatur oratio, id manifestat, ut si ab excelsiore loco & uehiculo sanè decurrat in planum. Caterum non modo propinqua & Græcanica (ut inquit Eratosthenes) sed etiam longius remota, & quidem accurate commemorat Homerus, magisq; quam posteriores fabulamenta enarrat. Nec in monstrorum rationem omnia, sed interdum ad doctrinam occulte atque per allegorias pergit uel preparat, uel populariter inducit, & aliàs, & item in Vlysis errore, de quo & ipse Eratosthenes permultum aberrat, & eius expositores & poëtam ipsum garrulos esse manifestans. De quibus dignum est pluribus dicere. Primum quidem quod non modo poëtae, sed etiam ciuitates longe prius fabulas delegerunt: nec non ipsi legum latores publicæ utilitatis gratia, cum ratiocinantis animantis intuerentur ingenium. Homo enim cognitionis auiditate ducitur. Huius autem uia prima fabularum studiū est. Hinc pueri audire incipiunt, & ad communicanda studia ultro proficiunt. Causa est, quia nouum quoddam est studium fabulatio, quæ non res consistentes, sed alia quædam exponit. Dulcis quidem est nouitas, & id quidem quod nemini prius est cognitum, hoc autem ipsum est, quod oblectationis auiditatem ingenerat. Cum autem admiratio adsit & mon-

Poëtica uirtus.

Orationis species.

Poëtica prima.

Cadmus.
Pherecydes.
Hecateus.
Tragœdia.
Comœdia.
* οὐρανοῦ.
Eloqui quædam.
Canere quædam.
Rhetorice.
Poëtica.
Oda.
Rhapsodia.
Tragœdia.
Comœdia.

Fabularum usus.

Nouitas.
Delectatio di-
scendi illecebra

icanda quare
inquit Hipe-
raqua uerum
mne illius di-
enes, illa uero
nanile quod-
s causa finge-
l uirtutem, ut
nt: quæ ipsa
si poëta tri-

præditi, eo
prudenciam
am in omni
one, in qua

qua uirtutis
tionem esse
ionibus de-
mulcere

stra, intenditur oblectatio, quæ discendi illecebra est. Ab ipso igitur primordio, hoc pacto inescandi sunt, ætate uero prouectiore ad rerum disciplinam perducendi corroborata iam cogitatione, cum adulationis amplius nequaquam indigeant. Omnes idiotæ, & doctrinarum expertes quodammodo pueri appellandi sunt, & pariter fabularum auidi, similiter & qui mediocriter instructi sunt. Isti autem haud multum ratione ualent, adde etiam usq; ab infantia cōsuetudinem. Quando autem quæ monstrosa sunt & amœnitatem & terrorem afferunt utriusq; generis, & pueris & in ætate prouectioribus necessitate adhibēda sunt. Pueris nanq; iucundas afferimus fabulas, ut promoueantur, terrificas uero ut amoueantur. Lamia fabula est, & Gorgon, & Incubus, & Larua. Pleriq; eorū qui urbes inhabitant fabularum iucunditate promouentur, cum poetas uirorum probitates fabulis inuolutas enarrantes audiunt, qualia sunt Hercules, & Thesei certamina. Seu tributos ab deis honores, seu medijsfidijs cum picturas, aut imagines aut simulacra spectant, quæ fabulosam quandam denotant additionem. Auertuntur autem, quando irrogata à deis supplicia, uel pauores uel minas per uerba, aut inuisibiles quasdam formas expectant, aut aliquos in illa incidisse credant. Non enim turbæ sceminarum aut unicuiq; confusæ multitudini philosophiæ rationes induci possunt, nec ad religionem sanctitatemq; ac fidem facile inuitari. † Ac numinū timore opus est, id autem non sine fabularum, ac miraculorū figmentis agitur. Nam & fulmen & ægidem & tridentem & faces, & dracones, & thyrsorū hastas, arma deorū, fabulæ, & uniuerfa priscorum theologia præ se fert. Hæc ab illis accepta fuere, qui rerum publicarum institutionem facientes aduersus nōnullos, qui infantiam redolebant instar laruarum efferebant. Cæterum cum huiusmodi fabulosa foret effictio, quæ ad ciuilibus uitæ communicationem, formamq; & rerum cognitionem uersaretur, ueteres puerilem educationem usq; ad ætatum perfectionem conseruarunt, & omnem ætatem satis castigate instrui posse per poëticam arbitrati sunt. Posterioribus inde temporibus historiarum descriptio, & huius ætatis philosophia processit in medium, & ea quidem ad paucos, poëtica autem uulgo fructuosior, & ad complenda spectacula potentior, & Homericæ præcipue. Prisci quoque historici atque physici per fabulas scripta sua reliquere. Cæterum poëta perinde ac fabulas ad docendi genus referat, ad multas ueritatis partes curam suscepit, & falsitatem interposuit: illam quidem acceptans, hanc uero ad perducendam multitudinem populariter, & militariter inferens. Sicuti quispiam argento circumfundit aurum, sic & poëta ueris contemplationibus fabellas apponit, quibus elocutionem & dulcedine conciliat & ornatu, eundem quem & historicus in enarrandis rebus finem aspiciens. Hoc pacto bellum Troianum uti gestum est assumens, illud fabulosis figmentis adornauit, sic & Vlyssis errores. At enim nulla ex ueritate noua annectere prodigia, nequaquam Homericum est. Hoc enim modo ut aliquis uerisimilia mentiatur, uere contingit si qua uera permisceat, quod & Polybius de Vlyssis errore enixe asserit, eius generis illud est,

ἵσκει ψεύδεια πολλὰ λέγων ἐτύμοισι μοῖα.

Pleraq; confert per figmenta cum simillima ueris.

Fuit, haud omnia sed multa, quandoquidem minime erant ueris consona. Nam ab historia sumpsit exordia. Æolum enim adiacentibus Liparæ insulis imbrasse tradit, uicina itidem Ætnæ loca & Leontinis, Cyclopes, & Lestrygonas immanes

Indocti pueri.

Lamia.

Gorgon.

Incubus.

Larua.

Numina.

* Sed etiam

Poëtica pueri
instituebatur.

Historia.

Bellum Troianum.

Verisimiliter
mentiri.

Æolus.

Cyclopes.

Lestrygonas.

manes quosdam
les nequaquam ac
& alios de locis ab
rium Bosporum
mas inferno & ob
plurimum condu
qui rationes temp
uente, & ad Cimn
ad Aean nauigatio
de ueneficis & sin
Ponti recessu, quic
num egressionem,
Ceraunios monte
loemq; circa Hertru
Addiderunt aliqui
per Byzantiaci ori
ur ab Æade, & ab
lonis nauigatio pe
per scopulos agitat
cum pelagus, uti q
aliter in exteriora i
producti fuerant.
nar. Quocirca pe
Homerum intellig
lum transtulit, sicut
cum solymi excelsio
intra Taurum hab
mos præbuerint, si
ce. Etenim illum in
by et ἵσκει ψεύδεια
πολλὰ λέγων ἐτύμοισι
μοῖα.
Ethiopum ex oris
Montibus è Solym
Forte & Iulcos c
ris Arimaspos fuit
mine edidit. Hisce
lis errorem circa Si
se memorant. Est e
cum sic accipiat, qu
fulcipiat, et poëtic
de Italia solum, sed
reperiuntur, & plu
storiam accipiat, ill
transformationes,
uigationis interua

manes quosdam homines tenuisse. Idcirco fretum ipsum illius tempestatis mortales nequaquam adire ausos: Charybdim & Scyllam à prædonibus occupatas. Sic & alios de locis ab Homero dictis legimus historicos. Sic & Cimmerios, Cimmerium Bosporum ad Boream & tenebrosa incolentes loca non ignarus, ad finitimas inferno & obscuras regiones proprie traduxit, quæ ad fabulamenta de errore plurimum conducebant, quod Homero non ignoti fuerint, per eos manifestum est qui rationes temporum scriptis prodiderunt, uel paulo ante illius ætatem, uel eo uidente, & ad Cimmerios accessum extitisse. Similiter nouit & Colchos, & Iasonis ad Aean nauigationem. De quibus Circe ac Medea fabulis, & historijs commendata, de ueneficijs & simillimorum tractatu. Eorumque cognationes confirmauit, qui in Ponti recessu, quibus in Italia diuersi habitauerunt, & utriusque fortuitam in Oceanum egressionem, & Iasonis ad Italiam usque errorem. Quædam enim & circa Ceraunios montes, & circa Adriam signa ostenduntur, & in Posidoniæ sinu. Itemque circa Hetruscorum insulas errantium argonautarum monstrantur indicia. Addiderunt aliquid & Cyaneæ, quas Symplegadas petras uocauerunt nonnulli, quæ per Byzantiaci oris angustias asperrimum nauigantibus fecere transitum, & adeo ut ab Ææde, & ab Symplegadibus Planctæ, id est errabiles dictæ sint. Ipsa quoque Iasonis nauigatio per illas uerisimilis apparuit. Penes Scyllam autem, & Charybdim per scopulos agitata uidetur excursio. Æui autem illius homines simpliciter ponticum pelagus, uti quendam oceanum arbitrati sunt, quibus eo usque ad nauigabam non aliter in exteriora ingredi maria credebantur, quam qui extra columnas longius producti fuerant. Etenim inter ea quæ nos admiramur, id maximum æstimabatur. Quocirca per excellentiam proprie pontum appellauere, sicuti per poetam Homerum intelligimus, forsitan & ob hanc causam ex ponto ad oceanum uocabulum transtulit, sicut facile acceptabilius propter eam quam tenuit opinionem. Etiam cum solymi excelsos Tauri uertices circa Lyciam usque Pisidiam tenuerint, cumque intra Taurum habitantibus, præsertim circa pontum, excessus à meridie clarissimos præbuerint, similitudine quadam & hos ipsos in oceanum egressos fuisse reor. Etenim illum in rate nauigantem sic inducit,

ὄν δ' ἔξ ἀθιοπῶν ἀνῶν κρείων γήοσιχθων
 τολόθεν ἐκ σολύμων ὄρεων ἴδ' ε.

Æthiopum ex oris redijt Neptunus, & illum
 Montibus è Solymis longe prospexit.

Forte & luscus quoque Cyclopes de Scythica transtulit historia. Eius namque generis Arimaspos fuisse memorant, quos Aristeas Proconnesius in Arimaspio carmine edidit. Hisce præsuppositis consyderare oportet, quid illi dicant, qui Vlyssis errorem circa Siciliam aut Italiam secundum Homerum, aut fuisse, aut non fuisse memorant. Est enim utrunque uel melius uel deterius suscipere. Melius quidem cum sic accipiat, quod Vlyssis errorem illic fuisse credens, ueram hanc materiam suscipiat, et poetico more eam instruxerit. Hoc enim proprie de illo dici posset, nec de Italia solum, sed etiam usque in ultimis Hispaniæ finibus illius erroris uestigia reperiuntur, & plura alia. Deterius autem si quis illius commentum, tanquam historiam accipiat, illic scilicet esse oceanum, infernum, solis boues, dearum hospitia, transformationes, Cyclopum proceritates, & Lestrygonum, Scyllæ formam, nauigationis interualla, aliaque huiusmodi plurima, ut monstra aperte scribenti minis

Cimmerij.

Iasonis errorem.

Cyaneæ.

Symplegadas.

Græce sic leg.

ἴσ'ε παρὰ μίση

τὴν αἰῶν ἢ αἰῶν

παρὰ τὰς σῦμα

πληθύνει αἰ

πληθύνει

Pontus.

Homerus.

solymi.

odysse.

Cyclopes

Arimaspi.

Aristeas Proconnesius.

Vlysses an Italias

appulerit

inferna monstra.

me contradicendum est, perinde ac contra poëtam apertis mendacijs cōtradican-
 Quemadmodum si hoc modo Vlysses Ithacam reuertisse neget, & procorum oc-
 cidionem, nec in agro constitutam aduersus ullum Ithacensium pugnam fuisse,
 nec aduersus accipientem illa propriam manū conferere iustum est. Eratothenes ue-
 ro utriusque sententijs aduersatur, haud recte sané. Ad secundum quidem, quo-
 niam pluribus criminari conatur mendacia manifesta, cum mentione indigna
 sint. Ad primam uero cum in omnibus poëtam garrulum esse declarat, & neque
 locorum notitiam habere, nec ulla ad uirtutem artes intendere putat, & in locis
 non fictis fabulas diuulgatas non tenere, sicut in Ilío, in Ida, in Pelío. Fabulas uero
 in locis fictis, sicut in ijs in quibus Gorgones, uel Geryones, huius formæ eas esse
 dicit, quæ de Vlyssis errore dicuntur. Quæ ab eo nequaquam fictæ fuerint, sed sub-
 sistant, ex hoc falsi arguuntur (ut aiunt) quod minime concordant. Itaque sunt qui

Sirenes. Sirenes in tractu Pelorio ponant, alij ad Sirenuſſas insulas, quæ plus quàm duo
 millia absint stadiorum: illas autem triuerticem esse scopulum, qui Cumanum à
 Posidoniæ sinu dirimat. Verum scopulus ille nequaquam triuertex est, nec omni-
 no in sublimè tollitur. Cæterum cubitus quidem longus, & angustus à deductis
 ad Capriarum fretum locis extenditur, altero ex montis latere Sirenum facellum
 habens. Ex altero autem ad Posidoniæ sinum paruæ tres adiacent insulæ de-

Sirenuſſæ. fertæ, petrosæ, quas Sirenuſſas uocant. Super eodem freto extat Athenæum, pari
Athenæum. quo cubitus ipse nomine. Quod si qui locorum historiam tradiderūt discrepant,
 haud continuo uniuersa eijcienda est historia. Cæterum uniuerso potius fides ha-
 beatur interdum. Tale quid dico. Inquiratur si ad Siciliam & Italiam error ille fuit,
 Sirenesne eo in loco uſpam fuisse dicantur. Qui in tractu Pelorio dixerat ab eo,
 qui in Sirenuſſis, inquit discrepat. Ambo uero ab eo, qui ad Siciliam & Italiam di-
 xit, minime discrepant. At maiorem adhibēt fidem, quoniam licet eundem locum
 non afferant, tamen ab Italiæ & Sicilia loco non discesserunt. Si quis autem adie-

Parthenope. cerit, quod Neapoli Parthenopes unius ex Sirenibus monumentum ostenditur,
Sirene. adhuc fidei plus adiungitur, licet tertius dictus sit locus. Quod autem hoc in sinu,
Neapolis. quem Cumanum appellauit Eratothenes, quem Sirenuſſæ efficiunt, ædificata est
 Neapolis, firmitus his in locis Sirenas extitisse credimus. Haud enim poëtam ad
 unguem singula perdidicisse remur, nec nos ipsi ab eo rerum diligentiam exquiri-
 mus. Veruntamen haud ita suspicari possumus, ut cum nihil de Vlyssis errore per-
 ceperit, qualis & ubi fuerit, suo exposuerit carmine. Eratothenes quidem Hesio-
 dum de Vlyssis errore audisse coniecturis assequitur, quòd ad Italiam & Siciliam
 fuerit, & huic opinioni credentem, non modo dictorum ab Homero mentionem

Ortygia. fecisse, sed etiam Ætnæ, & Ortygiæ, Syracusis adiacentis insulæ, ac Etruscorum,
 Homerum autem illorum prorsus ignarum, ignotisq; in locis errorem facere uo-
 luisse. Vtrum igitur Ætna & Thuscia cognita, Scylla uero, Charybdis, Circaum,
 & Sirenuſſæ non admodū? Nunquid Hesiodū non garrere, sed inualescentes opi-
 niones sectari decebat? Homerū autem quicquid obuenerat diserta resonare lin-
 gua? Præterea quæ de loco & conueniente Homero fabulatione dicta sunt, ipsa
 etiam scriptorum illa diuulgantium multitudo, & uagata per locos fama docu-
 mento esse posset, quod ea minime sunt uel poëtarum, uel scriptorum figmenta,

Polybius. sed & personarum & rerum gestarum uestigia. Et Polybius recte de errore cogi-
opinatus est tat. Æolus enim in ipsius freti locis, per quæ cursus & recursus est, & nauigationis
υπονοει. asperitas

asperitas per fluxu
 rum custoden, atq
 dationes ostentan
 ges demonstrari, fa
 nis excellentes, prin
 um quency deo
 fuisse. Hæc præmo
 ri nō finit, nec totu
 dum de Troiano b
 aliquisq; scriptorib
 probat, nec huius
 reperisse ubi errau
 utrem consuisset, h
 & ibi galæotarum
 erit d' hōuæ orōte
 d' hōuæ orōte
 Illi circa Scyllam &
 Delphinarum car
 Thynni enim
 re prohibentur, in
 nis similes. E quo
 gladios appellari
 quarumq; cætera
 ras, cum ignem au
 leotarum uenation
 bus enim in stacion
 communis supern
 stam habens mane
 leotæ signo indicat
 pius appellitur. De
 de corpore hasta, q
 ei funiculo, appen
 tur. Tunc in terrar
 sum corpus existat
 quercu, uel ex abie
 sublimè relatum fa
 in scapha per magr
 gear impetus, asper
 ligi posse inquit, V
 niam huiusmodi u
 ex ijs quæ de Char
 quidem pro his iac
 in Meninge Loto
 tiones causari opo
 spositione constar

asperitas per fluxus atq; refluxus aggrediendi signa præmonstrat, itaque uentorum custodem, atque regem creditum fuisse refert. Sicuti Danaum in Argis in undationes ostentantem, Atreum aduersum cælo solis cursum uates & auspices reges demonstrari, sacerdotes Ægyptios, Chaldaeos & Magos aliqua sapientia cæteris excellentes, principatum & honorem apud maiores nostros comparasse. Sic & unumquęq; deorum commoditatis alicuius repertorem honoribus celebratum fuisse. Hæc præmonefaciens Æolum in fabulamenti forma prorsus accipi, & senti ri nõ finit, nec totum Vlyssis errorem, at pauca fabulantem adiecisse, quemadmodum de Troiano bello. Totum autem circa Siciliam poëticæ fictum esse à poëta, reliquisq; scriptoribus, qui adiacentia loca differunt Italiæ atque Siciliæ, non sanè probat, nec huiusmodi Eratosthenis sententiam laudat, quoniam quædã inquit reperisse ubi errauerit Vlysses, cum coriorum futorem inuenisset, qui uentorum utrem consuisset, hoc autem proprie de illis dictum esse, qui ad Scyllam aduentant, & ibi galeotarum piscationem tractent,

αὐτὸ δ' ἰχθυῖα σκόπελον περιμεμῶσα,
 δελφῖνας κίνας τε καὶ ἔποβι μῆζον ἔλθοι κῆτος.

Illic circa Scyllam & eius scopulum piscosum,

Delphinorum canumq; indagatrix, & si qua apud Græcos maior est balena.

Thynni enim cum gregatim præter Italiam acti elabuntur, & Siciliam attingere prohibentur, in maiores incurrunt beluas, ut puta delphinos, canes, aliasq; balenis similes. E quorũ uenatione canes & galeotas pinguescere, quod xiphias, id est gladios appellari ferunt. Idem enim hoc in loco contingere, & in Nili incremētis aquarumq; cæterarum, quod in igne & in ardentibus syluis. Congregatas enim feras, cum ignem aut aquam effugiant, à ualentioribus deuorari. Hæc elocutus galeotarum uenationem exponit, quæ circa Scyllæum tractum instituitur. Manentibus enim in statione frequentibus remorum duorum scaphis, speculator quidem communis supernæ instat, duos singulæ scaphæ tenent, alter remigat, alter hastam habens manet in prora. Cum primum uero speculator super eminentiam galeotæ signo indicat, beluæ uero supra mare pars tertia eminens fertur, scapha propius appellitur. Deinde iacto manu telo uulnus incutit. Tum euulsa sine cuspide de corpore hasta, quod telum sanè est hamatum, ut educi facile queat, apteq; infixio ei funiculo, appensum fauciatæ acclinant beluæ, donec agitata suffugiensq; lassetur. Tunc in terram subducunt, aut intra scapham accipiunt, nisi prorsus immensum corpus existat. Quod si in mare telũ exciderit haud sanè perit. est nanque uel è quercu, uel ex abiete compactum, adeo ut querna grauitate demersum, deinde in sublimere relatum facile possit apprehendi. Contingit autem interdum & remigem in scapha per magnum galeotarum gladium uulnerari, & cum instar apri beluæ uigat impetus, asperrime fit ipsa uenatio. Talibus ex rebus quadam coniectura colligi posse inquit, Vlyssis errorem circa Siciliam secundum Homerum fuisse, quoniam huiusmodi uenationem Scyllæ coniunxit, quæ Scyllæo tractui usitata est. Et ex his quæ de Charybdi memorant, quæ freti illius periculis similia sunt. Quod ter quidem pro his iaceat scriptorum uel potius historici peccatum est. Dicta quoque in Meninge Lotophagorum rumori similia sunt, sin uero aliqua dissonant, mutationes causari oportet, uel inscitiam, uel poëticam licentiam, quæ ex historia & dispositione constant & fabula. Historiæ finis est ueritas. Sicut in nauium dinume-

Aeolus uentorum rex.
 Atreus.
 Chaldaei Magi

Scylla.
 Galeotarũ uenatio.

Odyss. μ.
 *interpres uideatur legisse
 ἔποβι, hoc est
 Græcis, quoniam
 quæ nec sic legatur apud Homerum, sed ἔποβι pro ἔποβι, id est caperet. Ut sit, si quod maius capit balena.
 Scyllæum.

Poëtica ex quibus.

Historia finis. ratione poëta omnibus obuenientia locis explicat, aliam quidem lapidosam urbem, aliam uero extremam, hanc columnis refertam, illam maris uicinam. Finis autem dispositionis expressio & efficacia, quemadmodum præliantibus introducendis. Fabulæ autem delectatio & stupescientia. Cuncta uero fingere neque consentaneum est, nec Homero conueniens. Illius enim poësin sapientiæ studiū esse, ac philosophiam uniuersi æstimant, non ut inquit Erato sthenes, qui ad intelligentiam & mentem poëmata iudicari non debere iubet, nec ullam ex poëtis historiam esse petendam. Verisimilius esse illud,

Odys. i. ἤθευ δ' ἡνὴμαρ φερόμεν ὀλοοῖς ἀνέμοισιν.

Atque die hinc nona me flamina dira ferebant.

Malea. Breui in spatio accipere, nam dira flamina, hoc est cursus obliqui, quoniam oceanum penetrare perinde ac a sidue uentis à puppe surgentibus. Interuallum autem à Malea ad columnas componens, stadiorū uigintiduo millia & quingenta comperiret. Si hoc, ait, ponamus diebus nouem æquali celeritate confectum esse, singulis diebus cursus euenit, stadiorum duorum millium & quingentorum. Quis nam tradidit aliquem è Lycia, seu Rhodo ad Alexandriam biduo aduectum esse, cum quatuor millium stadiorum spatium interfit? Percontantur nonnulli quo pacto, cum ter Vlysses in Siciliam aduenerit, ne semel quidem per fretum ipsum nauigari. Respondetur, quoniam & posterius omnes eam effugerunt nauigationē, hæc quidem ab eo dicta sunt. Sunt & alia quæ recte ab illo dicantur. Cum uero in oceanum excursionem præparat, & dierū nauigationem diligenter ad mensuras adduxit & spatia discrepantiæ excessuū minime reliquit. Simul enim poëtæ uersus addit,

Vlysses ter Siciliam appulit

Odys. i. ἤθευ ἡνὴμαρ φερόμεν ὀλοοῖς ἀνέμοισιν.

Atque die hinc nona me flamina dira ferebant.

Simul & occultat, etenim hæc ipsius poëtæ sunt, ut illud,

Odys. μ. αὐτὰρ ποταμοῖο λίπερ ῥόον ὠκεανοῖο.

Oceani fluxum fluuij mox cymba reliquit. Et illud,

Odys. α. ἠΐσω γῆ ὠγυγίη, ὅθι τ' ὀμφαλὸς ὄσι θαλάσσης.

Ogygia. Insula in Ogygia quam ponti umbilicus inhæret.

Quod quæ in eo loco Atlantis filia domicilium habet. Et illud de Phæacibus,

Odys. l. οἰκέομεν δ' ἐπ' ἀνέμοισι πολυκλύσω γῆν ὠόντω
ἔχρακι, οὐδέ τις ἄμμι βροτῶν ἐπιμίσγεται ἄλλῃ.

Littora, fluctisoni colimus suprema remoti,

Nemo quæ mortalibus nobis confinia miscet.

Hæc enim omnia in Atlantico pelago ficta manifeste declarantur. Ea uero ille occultans, quæ manifesta dicuntur tollit. Hoc autem non sanè recte, at circa Siciliam & Italiã errorem factum esse, recte & ab ipso poëta confirmatur. Quandoquidem quisnam aut poëta, aut scriptor Neapolitanis, Sirenis Parthenopes sepulchrum nuncupare suasisset? Incolas autem Cumarum & Dicæarchiæ, id est Puteolorum, & Vesubij ignitū Phlegethontem, & Acherusiam paludem, & mortuorū uaticinium, Auernū & Baias, & Misennū, Vlyssis quosdā socios, sic & quæ apud Sirenuissas, & quæ sunt ad angustias freti, & Scyllã & Charybdim, & Æolū. Hæc quippe nec ad unguem perscrutanda sunt, nec absque radice, nec absque fundamēto prorsus omittenda, cum nec ueritatem, nec historiæ attingant utilitatem. Hoc cum

Dicæarchia. Puteoli.

intelligat

intelligat Erato sthe
ad occidentis loca fa
filiæ, & quedam hu
strosius est educere
ta hoc faciebat, ma
per rationē subire i
luna monstra cecin
et enim pars remou
et propinquis dec
clæ fabulis scripta,
& Parnassum & Pe
ex fabulis fabulator
lentur, sed plura fab
fabulis addiderūt, n
gis de illis ueritatē i
tuerit, aut ubi. Totū
poëti in unum addi
nam, & nullum ei t
polemū, uel Bacch
ex hisce potissimum
rentiam ponere. N
nem seruat. Simili
ὄσι τ' ὀμφαλὸς ὄσι
πυλὸν εἰσοίσθησαν.
Ponere certabant
Pelion inde Ossæ f
ἠΐσω γῆ ὠγυγίη, ὅθι τ'
πυλὸν εἰσοίσθησαν καὶ
ὄσι τ' ὀμφαλὸς ὄσι
ἠΐσω γῆ ὠγυγίη, ὅθι τ'
πυλὸν εἰσοίσθησαν.
At præceps luno c
Pieriam accedens c
Fertur & ad Thra
Hinc ab Atho po
In dinumerandi
Nō enim necessar
ἠΐσω γῆ ὠγυγίη, ὅθι τ'
πυλὸν εἰσοίσθησαν καὶ
ὄσι τ' ὀμφαλὸς ὄσι
καὶ Λιβύω.
Cyprium, Phœnic
Æthiopas quæ ad h
Ac Libyen. Quo
exigitur, hic Liber
tas diffeminat, qu
ἠΐσω γῆ ὠγυγίη, ὅθι τ'
πυλὸν εἰσοίσθησαν καὶ
ὄσι τ' ὀμφαλὸς ὄσι
καὶ Λιβύω.
καὶ Λιβύω.
καὶ Λιβύω.

intelligat Eratoſthenes, ſuſpicetur aliquis, inquit, poetam uoluiſſe Vlyſſis errorem ad occidentis loca facere, et à propoſito deſiſtere, cum quædam non diligenter hauſiſſet, & quædam hunc in modum non elegiſſet, ſed ad id quod terribilius & monſtroſius eſt educere cuncta uoluiſſe. Hoc quidem ipſum bene, illud autē cuius gratia hoc faciebat, male aſſumēs. nō enim garriendi gratia, ſed ut prodeſſet. Quapropter rationē ſubire iure debet, & huiuſmodi rei, & illius, quod eum idcirco remotiſſima monſtra ceciniſſe maluit, ut facilior ei mentiendi præſtaretur occaſio. Quota eſt enim pars remotiſſime demonſtris dicta præiſs quæ in Græcia, & in locis Græciæ propinquis decantantur, ſicut Herculis & Theſei certamina, & de Cretæ ac Siciliae fabulis ſcripta, ſimiliter & in reliquis infulis, & ad Cithæronē, & Heliconem & Parnafſum & Pelium & Atticam, & uniuerſam Peloponeſum, nec ullus eſt qui ex fabulis fabulatoris ignorantiam criminetur. Rurſus cum nequaquæ omnia fabulæ ſunt, ſed plura fabulis adiungāt, præfertim Homerus inquirens quænam ueteres fabulis addiderūt, nec inquireit, ſi fabularū additamenta uel fuerint, uel ſint. Sed magis de illis ueritatē inquireit locis ac perſonis, ad quæ fabulatur, ſicuti ſi Vlyſſis error fuerit, aut ubi. Totū autē ipſum nequaquæ bene Homeri poëſin cum aliorū poëtarū poëſi in unum adducere, cum ad aliam, tum uero ad propoſitam de orbis ſitu materiam, & nullum ei tribuere principatum. Etenim ſi nihil aliud uel Sophoclis Triptolemū, uel Baccharum prologum Euripidis, ſi percurras & Homeri diligentia, ex hiſce potiſſimum rebus ipſe comparaueris, facile fuerit comparationem ac differentiam ponere. Nam ubi locorum quos meminit ordinem neceſſitas exigat, ordinem ſeruat. Similiter Græcorum, ſimiliter & longè poſitorum.

*Triptolemus
Sophoclis
tragædia.
Bacche Eur
ipidis.*

*ὄσα μὲν ἐπὶ δόλυμῳ μέμασαν θεῶν, αὐτὰρ ἐπεὶ ἔοσεν
πᾶσι θεοῖσι φύλλον.*

Odyſs. a.

Ponere certabant properantes Oſſan olympo,
Pelion inde Oſſæ frondofum. Et illud,

*ἦ καὶ δὲ αἰξασα λίπε θῖον οὐλύμποιον
πυφίλῳ τ' ἐπιβᾶσα καὶ ἠμαθίῳ φρατεινῷ,
σθῆλατ' ἐφ' ἱπποπόλων θρηκῶν ὄρεα νεφόντα,
ὄζυ ἀθῶα δ' ἰὼν πόντον.*

Ulad f.

At præceps Iuno celerem linquebat olympum,
Pieriam accedens dehinc, Emathiam quæ beatam,
Fertur & ad Thracas equites rupes quæ niuales,
Hinc ab Atho pontum petit.

In dinumerandis uero auxilijs urbes quidem, haud ordinem ſeruans, eloquitur. Nō enim neceſſariū erat. Ordine uero gentes explicat. Simili modo & de remotis,

*λύτρον, φονίικῳ τε καὶ αἰγυπῆτις ἐπαληθείς
ἀθιοπᾶς θ' ἰκόμῳ καὶ σιδονίῳ καὶ ἑρέμβους
καὶ λιβύῳ.*

Odyſs. d.

Cyprum, Phœnicem, & Aegyptios errabundus,
Æthiopas quæ ad ἠ, tum Sidonios & Erembos,
Ac Libyen. Quod Hipparchus quoque annotauit. Reliqui uero ea in quibus ordo
exigitur, hic Liberum patrem gentes ad euntem inquiens, alter ut Triptolemus ter
ras diſſeminat, quæ longe diſiuncta ſunt coniungunt, & continuata ſeparant.

*λιπῶν δὲ λυδῶν τὰς πολυχρῆστους γῆνας,
φρυγῶν τε πρόσθεν δ' ἠλίοβλήτους πλάκας,
βάκτριά τε τέχνη, τῶν τε δούχιμον χθόνα*

Verſus ex Sophoclis Trip.

μήλων ἐπελθὼν ἀραβίαν τ' ἰδὲ ἀμόνα.

Linquens inquit auriferos Lydorum fulcos,
Et Phrygum ac Persarum urbes sole percussas,

Bactra. Mœnia Bactriana, hybernāq;
Medorum tellurem accedens, & foelicem Arabiam.

Huiusmodi sanè Triptolemus ait, permultam uero ad climata & uentos doctrinam, quod ad geographiam attinet, in locorum descriptionibus Homerus ostendit, hæc & compluribus in locis asserit,

odys. i. αὐτῆ δὲ χθαμαλῆ παντοδράτῃ ἐν ἑλί κῆται
πρὸς ζόφον, αἰδέειτ' αὐδὺν πρὸς ἠώτ' ἠελιόν τε.

Hæc humilis iacet ad tenebras, multum æquora supra,
Hæc secus auroram spectant, solisq; nitorem.

Duæ uero illi sunt fores, quædam ad aquilonem, quædam rursus ad austrum seu ad dexteram pergant ad auroram atq; solem, seu ad læuam uersus tenebras. Atqui harum rerum ignorantiam omnimodâ rerum omnium confusionem arbitratur,

odys. x. ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὅπῃ ζόφῳ οὐδ' ὅπῃ ἠώσ, οὐδ' ὅπῃ ἠέλιῳ.

Melatet ò socij tenebræ locus, aut ubi Eous,
Aut ubi sol terras subeat.

Cumq; poëta hæc bene dixerit,

Iiad. i. βορέης καὶ ζέφυρος τῶ τε θρηάκων ἄνευ,

Boreas & Zephyrus, qui è Thracia spirant.

Is male aspiciens criminatur eum, qui zephyrum uniuerso tempore, & omnino

Boreas. spirare è Thracia dixerit, cum is minime spirare omnino dixerit. *Zephyrus.* *Thracia.* Cæterum cum per mare Thracium, ad nigrum sinum ingruant, cum Aegæi pars maris existat, Conuersionem enim recipit ad austrum, Thracia quasi promontoriū sit, ubi Macedonia adiungitur, & pelagus incurrens, flantes hinc Zephyros ostendit ijs qui

ad Thasum, & Lemnum, & Imbrum, & Samothraciam, & ijs quæ ad uicinū mare

zephyri. re pertinent. Sicut & in Attica zephyri, qui à Schironijs petris flant, Schirones appelluntur, & potissimum Cauri. Quod Eratosthenes nequaquam intellexit, tamen suspicatus est. Ipse igitur regionis conuersionem, quam dico narrat, quod igitur uniuersaliter spiret is capit. Postmodum poëtæ imperitiam criminatur, quod cum Zephyrus ab occidente & Hispania efflet, illorū minime protēditur Thracia.

Venti quatuor Nunquid ab occidente spirantem ignorat zephyrum? At uero cum hunc dicat in modum, proprium eius obseruat ordinem,

odys. i. οὐδ' ἐν ζέφυρο τε νότο τε πείσομ ζέφυρος τε δύσας, καὶ βορέης.

Vnâ eurus notusq; cadunt, zephyrusq; fremiscens,
Et boreas.

Thracia. An Thraciam ignorauit ultra Pæonios, & Thessalicos montes non excurrentem? Sed & huius, quæ porrò ad Thraces attinet gnarus ac minime nuncupās partem quidem maritimā, partemq; mediterraneam, Magnetas quosdam & Malies, reliquosq; deinceps Græcos dinumerat usq; ad Thesbrotas, pariterq; etiam Pæonibus finitimos Dolopas, et Sellos ad Dodonem usq; ad Acheloum Thracum ultra non meminit. Ad finitimum autem, sibiq; notissimum pelagus facile fertur. Sicuti cum ita commemorat,

Dolopes.
Selli.

Concita turba fuit
Sunt quidam q
aurum, reliquos
Eurum, à br
Caurum.
cum Austro
Zephyrum id est
Aquila & fauoni
Cæterum ex ijs
Aristotele
cur ab occasu brum
Eurus opponitur,
Poëta quidem illu
appellamus. Afric
tis. Caurum uero
creat nebulas, cum
Dissipat ut zephy
Cauri austri pullar
Nunc enim uio
a dissipare consue
xit. Hæc cum ab
quandam habent
tis, & hæc ait. D
uir Hesiodus, qui
his ætate necdum
modicis cognita.
est. Sin autem in
omnia memoria si
& incrementa, & e
qui flumen simul
tum fecerit, cogno
bilitate subticuisse
de Erembis, de ex
propinquis autem
egit, id haud igno
patriæ, nec aliorum
moratu digna noi

ἰωνὸν δ' ἀγὼρὸν, ὡς ἰύματα μακρὰ θαλάσσης
πέντε ἰκαρίοιο.

Concita turba fuit, longæ uelut æquoris undæ
Icario in ponto.

Sunt quidam qui primarios duos esse uentos asserunt, aquilonem scilicet atq; austrum, reliquos uero modica quadam acclinatione differre, ab ortu quidem æstiuo Eurum, à brumali Subsolanum, ab occasu uero æstiuo Fauonium, à brumali autem Caurum. Duos uero esse uentos testari & Thrasylacem et poetam ipsum, aiunt, cum Austro Caurum attribuit, dicens,

ἀργεῖοιο νότιο
τοῦ δὲ ζέφυρον τῷ βορρῆ

Caurum austro,
Zephyrum id est Fauonium aquiloni, cum dixit,

βορρῆς καὶ ζέφυρον τῷ τε θρηάκην ἀνδρῶν.
Aquila & faonius qui duo spirant è Thracia.

Cæterum ex ijs quos nouimus tantopere de hisce tradidit nemo (teste Posidonio) atq; Aristoteles, Timosthenes, & Bion astrologus. Ab æstiuo ortu Cæciam, cui ab occasu brumali ad lineam Africus opponitur. Rursus ab oriente hyberno Eurus opponitur, contrarius Caurus est, medios esse Subsolanum & Fauonium. Poeta quidem illum uiolenter spirantem inquit, Fauonium, quem nos Caurum appellamus. Africum flantem, Fauonium, qui & à nobis Fauonius siue Zephyrus. Caurum uero austrum, Leuconotum, id est album austrum. hic enim paucas creat nebulas, cum reliquus totus auster quodammodo sit Eurus.

ὡς δ' ὅποτε ζέφυρον ἰφία σφελίης
ἀργεῖοιο νότιο βαθείη λαίλαπι τύπρον.

Dissipat ut zephyrus nubes, grauibusq; procellis
Cauri austri pullant.

Nunc enim uiolenter spirantem zephyrum dicit, quiq; à Leuconoto congregata dissipare consueuit, cum illa debilia existant, ubi adiectiui loco austri Cauri dixit. Hæc cum ab Eratosthene in primo de geographia in initio dicantur, talem quandam habent emendationem. Porrò Homeri dictis falso deprehensis insistens, & hæc ait. Nili ostia plura existentia ignorasse, eiusque nomina, at ea nouit Hesiodus, quippe & qui mentionem facit. Verumenim uero eius nomen illius ætate necdum nuncupatum fuisse, credibile sit, ostia uero tum obscura, tum modicis cognita. Quod uero non unum, sed plura fuissent, facile persuaderi potest. Sin autem inter res Ægyptias celeberrimum, & quam admirabile & super omnia memoria simul & cognitione dignissimum flumen & fuit & est, pariterq; & incrementa, & eius ora, quis sibi nuntiantes nequaquam sciuisse suspicetur? qui flumen simul & agrum Ægyptium & Thebas Ægyptias & Pharum cognitum fecerit, cognoscentes uero ipsum, nequaquã dixisse, nisi rerū celebritate ac nobilitate subticuissent? Adhuc incredibilius uidetur, si de Æthiopia, de Sidonijs, de Erembis, de exteriori mari, de bipartitis Æthiopum populis uerba faciebat, de propinquis autem & perspectis tacitus erat. Qui si horum memoriam nullam egit, id haud ignorantia propterea signum est. Etenim nec propria mentionem patriæ, nec aliorum complurium reliquit. Quin ea quæ admodum nota patent, memoratu digna non uideri, ad scientes potissimum diceret aliquis. Nec bene illud

Iliad. β.

Venti.
Aquila.
Auster.
Eurus.
Subsolanus.
Fauonius.

Part carminis
Iliados ε.
Caurus.

Iliados ι.

Cæcia.

Africus.
Fauonius.

Leuconotus.

Iliad. ψ.

Nilus & eius
ostia.

Homerum patriæ
nusquam
meminisse.

entos doctri
merus ostia

ad austrū seu
bras. Atqui
n arbitratu

& omnino
aterum cum
naris existat.
i sit, ubi Ma
ndit ijs qui
uicinū ma
hirones ap
ntellexit, ta
at. quod igi
natur, quod
editur Thra
um hunc di

excurrente
n cupās par
& Malies,
etiam Pao
hracum ul
e fertur. Si

obijciunt Homero, perinde ac per ignorantiam differenti, quod insulam Phariam ambitam pelago dixerit. Contra enim nihil eorum, quæ nuper de Ægypto diximus, ignotum fuisse poetæ testimonio uti possumus. Dignosceres autem inde, quod arrogans est, quisquis potius eius errorem asserit. Menelaus ad Æthiopas usque conscendens, incrementa Nili discere potuisset, & limum quem agris infert, & eum qui est ante ostia transitum, quantum sanè ad continentem accumulans adiecit. Itaque Ægyptus uniuersa sub Herodoto fluuij munus appellari iure potuit, & si non uniuersa, ea saltem quæ sub agro est inferiore, qui Delta nuncupatur. Pharum etiam priscis annis ambitam pelago tradidit. Ita pelago ambitam esse mentitus non est, licet pelago nunc amplius ambita non sit. Hæc qui sic instruxit poeta fuit, quibus ex rebus & ipsum incrementa nosse simul & Nili ostia, coniecturis putare licet. Idem etiam delictum esset, & agrum inter Ægyptium pelagus & Arabicum sinum interiacentem ignorasse. Et

Menelaus.
Ægyptus ab Herodoto fluuij munus. Delta. Pharos.

odys. a. *αἰθίοπας, πῶς διχθὰ δειδαίαται ἔχαστοι ἀνδρῶν,*
Æthiopes. Extremos hominum Æthiopes bipartitos,

Falso dicit, nam cum is hoc bene dixerit, posteriori ætate uenientes reprehendere non recte ausi sunt. Improbe sanè. Homerum enim hos ignorasse agros, tantum à ueritate longius abest, quantum non modo non ignorasse, sed aperte patefecisse dixerim. Ipsi quoque grammatici, ab Aristarcho & Crate, eius artis principibus, quanuis eo tacente sanè sentiunt. Quoniam cum uates ipse dicat,

odys. a. *αἰθίοπας, πῶς διχθὰ δειδαίαται ἔχαστοι ἀνδρῶν,*
Extremi hominum Æthiopes bipartiti sunt,

De sequenti uersu discrepant. Nam scribit Aristarchus quidem ita,

οἱ μὲν δυσσομῆος ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Solis ad occasum quidam, quidam sed ad ortum. Crates uero sic legit,

ibidem. *ἢ μὲν δυσσομῆος ὑπερίονος, ἢ δ' ἀνιόντος.*

Hæc sanè occasum solis, hæc illius ortum.

Cum nihil intersit ad utriusque materiam, siue hoc, siue illo modo scribatur. Ille enim mathematicorum dicta secutus, torridam ab oceano detineri zonam inquit, ad ambas autem partes huius temperatam esse, & ad nos, & ad latus alterum. Sicut igitur Æthiopes ad nos uersi, illi dicuntur, qui ad orbem uniuersum in meridiem inclinati, aliorum postremi oceanum iuxta incolunt, etiam nonnullos item trans oceanum Æthiopes intelligi oportere existimant, aliorum ultimos in altera temperata, qui iuxta eundem hunc oceanum inhabitant. Geminos autem esse, & ab oceano bipartito diuidi. Adiectum autem illud,

inibi. *οἱ μὲν δυσσομῆος ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.*

Solis ad occasum quidam, quidam sed ad ortum.

Cum Zodiacus semper supra uerticem sit ad terrestrem Zodiacum, hic cum semper extra ambos obliquitate non excedat Æthiopes, omnis solis meatus intra latitudinem istam necessario intelligitur, & alios alios ortus, & occasus secundum alia & alia signa contingere. Sic autem magis per astronomorum sententiam locutum putant. Dicere autem simplicius erat illud, saluantem bipartitos sic Æthiopes esse, sicut dictum est, quod ab oriente sole usque ad occasum Æthiopes oceanum utrobique inhabitant. Quid autem ad hunc differt intellectum, uel sic dicere, ut scribit ille, aut ut Aristarchus,

οἱ μὲν

si ad occasum
Solis ad occasum
Etenim hoc est
Aristarchus causa
dici oportere, secun
mi sunt: quos quia
orientem, altera ue
Græcis firmam uero
alia ab Apollodor
quæ non erant, em
foram in præsentia
Crates materia, q
factum esse suspica
descriptione exlite
ribus potest. Qui
quidem ad ortum,
Deinde quia fallac
thiopiam uero Æg
nam modo non sic
græcis, nec Ægyptij
si ad occasum
Aliqui ad occiden
Quid autem ali
Hæc autem ad ut
pia recte opponit
habens. Etenim ip
undationem sunt c
ram, nonnulla ad
uisa est: ut qui Asi
ius longitudo ad m
do uero tanta, ut in
maxima est Mero
piam bifariam diu
ctas flumini terras
gyptum, & Æthio
cam, alteram uero
uidetur, aut non cum
enim qui per ocean
larmis Herculeis u
dimento molestiar
media tellure dissi
totum alluens, ij or
uocauerunt, & hur
ibus auditis ferme
dam ad orientem, c

οἱ μὲν Ἀνατολῆν ἑσπέρων, οἱ δὲ ἐπιόντες.
Solis ad occasum quidam, quidam sed ad ortum.

Etenim hoc est ad occasum & ad ortum, ad oceani latus utrunq; inhabitare. At Aristarchus causam hanc abiicit. Dupliciter autem diuisos Aethiopes existimat dici oportere, secundum nos uidelicet, & eos qui ad meridiem positus, Græcis ultimi sunt: quos quidem non ita diuidi putat, ut duæ sint Aethiopiæ, una quidem ad orientem, altera uero ad occidentem, uerum unam tantum ad meridiem iacentem Græcis sitam uero ad Aegyptum. Hoc autem poetam ignorasse, sicut & pleraque alia ab Apollodoro dicta, de nauium dinumeratione in secundo uolumine de locis, quæ non erant, ementitū. Aduersus Cratetem uero longiore opus est oratione, quæ forsan in præsentiarū nihil attinet. Aristarchum in hoc approbamus, quod omiſſa Cratetis materia, quæ complures accipit instantias, de nostra Aethiopia sermonem factum esse suspicatur. Cætera consideremus ante omnia, quod de ipsa incassum descriptione exiliter ratiocinatur. Etenim si aliter describatur, suis aptari cogitationibus potest. Quid enim differt dicere, uel sic, duo quo ad nos Aethiopes sunt, hi quidem ad ortum, illi autem ad occasum. uel sic, Etenim ad ortus & ad occasum. Deinde quia fallaci inſtat opinioni, eia poetam ignorasse interiacentē agrum, Aethiopiam uero Aegypto uicinā meminisse, cum dicit bipartitos Aethiopes. Quoniam modo non sic bipartitos: sed ignarum sic dixisse poetam. Vtrum neq; Aegyptus, nec Aegyptij ab initio Deltae usq; ad Syenem, a Nilo bipartiti sunt,

οἱ μὲν Ἀνατολῆν ἑσπέρων, οἱ δὲ ἐπιόντες.

Aliqui ad occidentem solem, aliqui ad surgentem.

Quid autem aliud Aegyptus est, quàm insula fluuiatilis, quam inundat aqua? Hæc autem ad utranq; fluminis partem ad ortum & occasum iacet: et utiq; Aethiopia recte opponitur Aegypto, & ad Nilum, & ad locorū ingenium pari modo sese habens. Etenim ipsa & angusta, & oblonga est, & irrigatur. Quæ uero extra inundationem sunt deserta, & aquarū expertia, & raro habitabilia, pleraq; ad auroram, nonnulla ad occasum uergentia. Quoniam igitur modo non bifariam diuisa est: ut qui Asiam ab Africa separant, Nilus ijs idoneus uisus est terminus, cuius longitudo ad meridiem, plusquàm decem millia stadiorum protenditur, latitudo uero tanta, ut insulas admittat, quas decem hominum millia incolant, quarum maxima est Meroë, regia, & metropolis Aethiopum. Hanc ipsam uero Aethiopiam bifariam diuidere non fuit idoneus. Attamen qui eos redarguunt, qui adiunctas flumini terras diuidunt, uehementissimū illis peccatum obiectant, quod Aegyptum, & Aethiopiā distrahunt, & unam quidem utriusq; earum partem Asiaticam, alteram uero Africanam faciunt. Vel si hoc quidem nolunt, aut terras non diuidūt, aut non cum flumine. Præterea alio pacto diuidi potest Aethiopia. Omnes enim qui per oceanum in Africam ad nauigarunt, & qui à mari rubro, & qui à columnis Herculeis usq; ad magnum progressi spatium, inde cum multarum impedimento molestiarum reuersi sunt. Vnde uulgo credulitatē reliquerūt, quod intermedia tellure disiungatur, atq; mare Atlanticum, præsertim ad meridiem spectans totum alluens, ij omnes extrema loca, ad quæ nauigantes aduentarunt, Aethiopica uocauerunt, & hunc in modum renuntiauerunt. Quidnam igitur absurdum est, si talibus auditis sermonibus adductus Homerus quoq; bifariam partitus est: & quosdam ad orientem, quosdam ad occidentem asseruit, cum alij qui in medio positi

Aethiopes dupliciter diuisi.

Aegyptus insula est. Aethiopia.

Nili longitudo

Meroë.

Aethiopica loca.

Ephorus. sunt, prorsus ignoti fuerint, siue sint siue non sint. Ephorus tamen aliam quidem peructustam narrat historiam, quam & Homerum legisse, non ratione caret. Rumor est (inquit) apud Tartessios quod Aethiopes Africā usq; ad occasum ingressi sint, partimq; ibidem mansisse, partim uero etiam maritima magno spatio occupasse. Facit autem coniecturam, eo quod Homerus dixerit,

odys. a. αἰθίοπας κί διχθαί δειδάταυ ἔχασθαι ἀνδρῶν.
Extremos hominum Aethiopus bipartitos fuisse.

Hæc in Aristarchum eiusq; sectatores dicat aliquis, aliâq; hisce modestiora, quibus à poëta multam auferet inscitiam. Dico enim pro priscorū opinione Græcorum, sicuti nobiliores ad aquilonem partes, uno uocabulo Scythas, uel Nomadas appellabant, ut inquit Homerus. Posterioribus autem annis notiores ad occasum Celtæ & Iberi, uel mixto nomine Celtiberi, & Celto-scythæ uocabantur, cum gentes omnes sub uno uocabulo per ignorantiam instituerentur, sic & exposita in meridiem omnia Aethiopia ad oceanum uocari. Testimonio autem & huiusmodi sunt. Nam & Aeschylus in Prometheo soluto sic inquit,

Aeschylus Prometheo soluto tragædia.

φοινικόπεδον τ' ἐρυθρᾶς ἑσθῆς χθῆμα θαλάσσης,
χαλκοκέραυνόν τε παρ' ὠκεανῶ λιμέναυ παντοτρόφωυ αἰθίοπων,
ἦν ὁ πάντεπόπτας ἠελίου αἰεὶ χθῶτ' ἀθάνατον,
ἑκάστην δ' ἵππων βόρμαϊς ὑδάτος μαλακῆ προχοῆς ἀναπαύει.

Phœnicum solum, facer rubri maris fluxus,
Aureumq; fulmen, uicinum oceano stagnum, quod omnino Aethiopus alit,
Vbi spectans omnia sol immortale corpus,
Et equorum laborem per feruidas aquæ mollis effusiones quieti reddit.

Euripides Phaethonte.

Ad totum enim meridianum clima hunc ad solem usum, & ad Aethiopus, eorumq; situm oceanus habere uidetur. Et Euripides in Phaethonte, traditam esse Clymenen Meropi, & terræ eius imperium habere dicit.

ἡ ἑκ τεθρίππων ἀρμάτων πρώτῳ χθῆνα
ἦλιος ἀνίχων χρυσία βάλλει φλογί,
καλοῦσι δ' αὐτῷ γένοντο μελάμβροτοι
ἔω φασγνᾶν ἠλίου θ' ἵπποςάσας. id est,

Quam primam tellurem, sol quadrigis exoriens
Aurea flamma percutit,

Μελάμβροτοι

Eam finitimi facie nigri homines, id est Melambroti,
Lucentem auroram & solarium equorum stationes appellant.

Nunc quidam cōmunes & auroræ & solis ipsas equorum stationes facit. Deinceps in sequentibus uicinas Meropis habitaculo dicit esse. Et in toto ipsius tragædiæ opere hoc ipsum applicat. Quippe cum non adiacentis Aegypto Aethiopiæ proprium sit, sed maritimæ magis, quæ meridianum clima totum attingit. Ephorus etiam antiquam de Aethiopia manifestat opinionem, sicut ait in libro de Europa, & cælestiū ac terrestrium locorū, qui quatuor in partes diuisi sunt, eam quæ sub solanum spectat, Indos habitare, ad austrum uero Aethiopus, ad occidentem Gallos, ad aquilonem Scythas. Addit etiam quod Aethiopia quàm Scythia maior est. Ait enim Aethiopus nationem ab ortu brumali usq; ad occasus extendi. Scythia uero huic è regione opponitur. Poëtam autem hisce concordare, ut hinc constat, quod Ithaca ad tenebram, id est ad arcton iacet.

Indi.
Aethiopes.
Galli.
Scythæ.

stat, quod Ithaca ad tenebram, id est ad arcton iacet.

odys. i. αἰθερ' ἀνδρῶν πρὸς ἠώτ' ἠελιόν τε. id est,
Hæc sub auroræ lucem, solē mue seorsum.

Sic

Sic uniuersum
...
Dextera siue ad
...
Melater o socij te
Aut ubi sol terra
Aut ubi confecer
De quibus in
...
Iuppiter oceanu
Aethiopus heste
Cōmunis dic
Aethiopus institu
num existes & A
...
Aethiopus ex o
Montibus è Sol
Tantundem
diam habitantes
mili ratione sele
Aethiopus, quem
Aegypto adiacen
...
Posthymem fug
Oceanu aduolitar
Cædem Pygmaei
Non enim per
lia uero, & Hispa
oram maritimam
& traditos in fab
mines Aethiopus
Pygmaeorum ser
non cunctos dici
tem omnes sic ap
mines accipiendi
dentem solem. N
arabico, instar flu
ne ferme stadiort
mille, ubi maxim

Sic uniuersum australe latus appellans. Item cum dicit,

*ἐπὶ δὲ ξί ἰάσι πρὸς ἠὼτ' ἠελίου τε
καὶ ἐπὶ ἄρισερὰ τοίγε ποτὶ ζόφου κερύοντα.*

Dextera siue adeant auroram, & lumina solis,

Siue petant læuam, tenebrasq; sub aëris illi.

Et rursus,

*ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν ὄπνη ζόφος οὐδ' ὄπνη ἠώς,
οὐδ' ὄπνη ἠέλιος φαισιμβροτος εἰς ἔπο γαίῃ,
οὐδ' ὄπνη ἀνείτα.*

id est,

Melaret ὄσος tenebræ locus, aut ubi eous,

Aut ubi sol terras subeat mortalia lustrans,

Aut ubi conscendat.

De quibus in sermone de Ithaca manifestius differitur, cum item inquit,

*Ζεύς γάρ ἐς ὠκεανὸν μετ' ἀμύμονας αἰθιοπῆας
χρῆστος ἔβη.*

id est,

Iuppiter oceanum atque epulas pietate proborum

Æthiopum hesternus petijt.

Cōmunius dicendum est, oceanum & ad uniuersum meridianum clima & ad Æthiopas institui. Cuicumq; enim huius climatis loco mentem apponas, ad oceanum existes & Æthiopiam. Sic & illud inquit,

*πυλὸν ἐκ σολύμων ὄρειων ἴδμεν
τὸν δ' ἔξ αἰθιοπῶν ἀνίων.*

id est,

Æthiopum ex oris redijt Neptunus, & illum

Montibus ἑ Solymis longe prospexit.

Tantundem dicens à meridianis locis. Vt si Solymos dicat, non quidem Pifidiam habitantes, sed (ut ante dixi) finxisse quosdam nominis eiusdem, qui consimili ratione sese ad eum in rate nauigantem haberent. Et meridianos illos, sicut Æthiopas, quemadmodū Pifidici, & supra Pontum, & supra eos Æthiopas qui Aegypto adiacent. Sic & gruū mentionem communem faciens ait,

*αἶτ' ἐπὶ αὖν χειμῶνα φύγον καὶ ἀβέσφατον ὄμβρον
κλαγγὴν τὰ γέ πῶπονται ἐπ' ὠκεανὸν ῥοάων,
ἀνδράσι πονυγαίοισι φόνου καὶ κῆρα φέρουσαι.*

Posthyemem fugitant, nimij quoq; frigoris imbrem,

Oceani aduolitant refluos clangoribus æstus,

Cædem Pygmæis populis clademq; ferentes.

Non enim per Græciæ quidem loca grus ad meridiem delata spectatur, in Italia uero, & Hispania, nullo modo uel Caspia, uel Bactriana. Ad meridianam igitur oram maritimam cunctam extendente se oceano, ab uniuersa fugitantes hyemem, & traditos in fabulis Pigmæos admittere oportet. Quod si posterioris ætatis homines Æthiopas ad eos, qui iuxta Aegyptū habitant solos traduxerunt: sic etiam Pygmæorum sermones nihil ad antiqua pertinent. Etenim Argiuos, & Achæos non cunctos dicimus qui aduersus Ilium expeditionem susceperunt, Homerus autem omnes sic appellat. Simile & quod loquor est de bipartitis Æthiopibus, Omnes accipiendi sunt, qui ad oceani oras extenti incolunt, ab oriente usque ad occidentem solem. Nam qui sic appellantur Æthiopes, bipartiti naturaliter sunt sinu arabico, instar fluminis, meridiani circuli partitione non contemnenda, longitudine fermè stadiorum supra quindecim millia, latitudine non multo maiore quàm mille, ubi maxima est. Insuper & longitudini illud adest, istius sinus secessum à Pe

odys. a.

iliad. a.

odys. i.

Pifidia.

Grues.

iliad. γ.

Pygmai.

isthmus. Iustaco mari tribus uel quatuor diebus distare, quod terra ipsa interiacens, id est isthmus continet. Sicut igitur qui eruditiores Asiam ab Africa diuidunt, hunc esse natura commodiorem arbitrantur terminum, utriusque terrae sinum siue Nilum. Illum nanque omniformiter ferè à mari ad mare peruenire. Nilum autem multipliciter ab oceano distare, ita ut minime Asiam omnem ab Africa diuidat. Hunc in modum & ego poetam ipsum puto omnes meridianas partes hoc ipso sinu per totum terrarum orbem bipartire iure cogitasse. Quoniam enim modo terram ipsam inter mediam, id est isthmum ignoraret: quam ad Aegyptium pelagus ipse facit. etenim penitus absurdum est, si Aegyptias Thebas planè nouit, quae à nostro mari paulominus stadijs quinque millibus distant, recessum autem sinus Arabici minime nouerit, nec mediam ipsius latitudinis tellurem, quae non plusquam mille stadiorum latitudinem habet. Multo autem absurdius uidetur, si ab eodem cognito Nilo, qui tantae regionis idem affecutus est nomen, eius quidem causam non inspiciebat. praecipue uero illud ab Herodoto dictum incidit, Cur regio donum erat fluminis, & ob eam causam merito idem assequeretur nomen. Alioquin ex his, quae apud omnes gentes propria habentur, ea notissima sunt, quae admirationem quandam habent, & in aperto cunctis extant. Tale & Nili incrementum est, & exaggeratio pelagi. Sicut & ad Aegyptum delati, nihil prius de regione ipsa perscrutantur, quam Nili naturam, cum indigenae nihil hisce maioreis nouitates ad hospites narrandum habeant, nec ullas rerum suarum illustriores (Nam scrutanti de flumine manifesta fit regio qualis tota sit) Ita & qui longe audiunt, nihil antiquius habent, quam ut hoc ipsum inquirant. Ad hoc & illud adicitur, quanto & ipse poeta discendi studio, & peregrinandi cupiditate teneretur. Quarum rerum testimonio sunt, tum uitae suae scriptores, tum exempla plurima suis de poematibus desumpta. Hic igitur ex multis potissimum arguitur, & comprobatur, cum dicenda eloquenter exponat, & admodum uulgata silentio praetereat, ut per epitheta, id est adiectiua dicat. Aegyptios autem & Syros (ad quos noster nunc sermo est) mirari oportet, quod eo differente, ne suae quidem gentis, & agri res intelligant, sed & inscitiam hominis incusent, cui obnoxios illos esse ratio ipsa demonstrat. Simpliciter autem non idcirco ignorantiae signum est, quia non eloquatur aliquis. Nec enim Euripi mutationes, nec Thermopylas, nec alia complura inter Graecos celeberrima commemorat, haud tamen ignorasse dixeris. Quod his minime uidetur, qui sponte sua surdas ocludunt aures, qui quidem uehementer accusandi ueniunt. Poeta sane per rapida & incita flumina nuncupat, non torrentes solum, uerum omnia communiter, quoniam imbribus aquae pluuiae omnia complentur, at (quod commune est) excellentioribus peculiare fit. Aliter enim torrentem, aliter perpetuum fluentum à Ioue incitatum audires, hic nanque aliquo modo conduplicatur excessus. Et si cut nonnulli super excessibus excessus sunt, ut illud, Leuiorem subire umbram. Et illud, Formidolosiore lepore Phrygem. Et illud, Ager minorem tellurem habet, quam epistola Laconica. Sic excessus super excessum concurret, cur incitus à Ioue Nilus dicitur. nam rapiditas torrentis caetera superat flumina, usque adeo incitus praecipitatur. At Nilus ipse etiam torrentes excellit in tantam uim magnitudinis, temporibusque repletus. Itaque quando ipsi poetae cognitus illius erat euentus, ut fabulati sumus, etiam de illo tale usurpauit adiectiuum, quod nec alio quam diximus pacto accipiendum est. Pluribus autem erumpere ostijs, quia etiam commune plurimum est,

Thebae.
 Ἰσθμὸς ποταμῶν
 Ἰχθυαί.

Epitheta.

* ὀμπρίας.
 * χαμάδρες.

* ἰσχυροί.

Excessus super
 excessum.
 * Graece est, ὄς
 ὑπερῶς πορ εἰς
 φιδος οὐκ ἔσθ. le:
 uiorem subere
 umbram. Hy,
 perbole est pro
 uerbialis, sube
 ris enim lignū

est, propterea me
 scientes loquebat
 rationes autem &
 dit. Is enim de P
 munis dixit. Qui
 curfus est, haud fa
 tulle, communit
 insulam plus à te
 pore, fabulament
 non ignorantia c
 ae Pygmaeis, neq
 fingitur à poëis, l
 dicuntur. Quona
 Commodus est p
 Post haustas lym
 Sed neque scatu
 inquit, sed adduct
 teriore continent
 poeta, quod non
 uit ambitam. Qu
 nae adiumentum
 haec ipsa praecida
 etum regionum t
 Multa quidem pa
 Nauibus octauo
 Cyprum & Phoe
 Aethiopsque uag
 Et Libyen adij.
 Quae ut autem
 quoniam maria n
 puos, id est catarra
 sunt, qui in Phoen
 ad di diffet, quiq
 te nostra gramma
 rum sententias cir
 longiora praecide
 thioptiam narrant
 tam usque regioner
 est.

est, propterea mentione dignum nequaquam suspicatus est. Et eo magis quia ad ^{cauernosum} ^{est & leue.} scientes loquebatur, sicut & Alcaeus sese in Ægyptum peruenisse profatus. Exaggerationes autem & incrementa, & ex ijs facile possunt intelligi quæ de Pharo tradidit. Is enim de Pharo sua tempora posteritati cōmendans, magis quàm fama communis dixit. Quippe quod à continenti tantum abesset, quantum per diem nauis cursus est, haud sanè falso uulgatum erat, incrementa & exaggerationes tales extitisse, communiter illum audisse crediderim. Ex quibus poëta in unum conferens, insulam plus à terra continenti distetisse, cum Menelaus aderat, quàm tūc suo tempore, fabulamenti gratia longe maius adiecit interuallum. Fabulosæ uero fictiones non ignorantia causa fiunt. Signa enim profecto sunt, neque de Proteo scripta siue Pygmæis, neque ipsæ ueneficiorum potestates, neque siquid huius generis tale fingitur à poëtis, haud per locorum ignorantiam, sed per oblectamenta & lætitiā dicuntur. Quonam igitur pacto aquarum expertem, aquas habere dicit?

*ὅτι δὲ λιμὴν εὐνομος, ὅθεν ἐπὶ νῆας εἰσας
ἐς πόντον βάλλουσιν ἀφυσάμενοι μέλαρ ὕδατος.*

Odyss. A.

Commodus est portus bene structas unde carinas
Post hausas lymphas ponto induxere natantes.

Sed neque scaturiginem defecisse impossibile, neque aquationem ex insula fuisse inquit, sed adductionem solam propter portus ipsius uirtutem. Aquam uero ex ulteriore continente haurire facultas erat, profitente quodāmodo per insinuationem poëta, quod non ad ueritatem, sed ad excessum figmentumque poëticum pelago dixit ambitam. Quando quidem de Menelai errore dicta, locorum illorum ignorantia adiumentum uidentur afferre, forte satius, ut in uersibus quæ sita exponentes hæc ipsa præcidamus, & de poëta clariorem suscipiamus defensionem. Telemachus regionum tectorum ornamenta mirantem sic Menelaus alloquitur,

*Menelai error
res.*

*ἢ γὰρ πολλὰ παθὼν καὶ πόλλ' ἐπαλθείς
ἢ γὰρ γόμῳ ἐν νηυσὶ, καὶ ὄγδοάτῳ ἐτὶ ἦλθον
κύπρου φοινίκῳ τε καὶ ἀγυπτιῶς ἐπαλθείς
αἰθιοπίας δ' ἰκόμην καὶ σιδωνίας καὶ ἐρέμβου
καὶ λιβύου.*

Odyss. A.

Multa quidem passus, multisque erroribus actus,
Nauibus octauo ueni peruectus in anno,
Cyprum & Phœnicen Ægyptia pulsus ad arua,
Aethiopasque uagans, & Sidonios & Erembos
Et Libyen adij.

Quærit autem quosnam ad Æthiopas nauigans ab Ægypto profectus fuerit, quoniam maria nostra nulli Aethiopes incolunt. Neque per descensus Nili præcipuos, id est catarractas ullus est nauibus transitus, & qui Sidonij sint, non enim illi sunt, qui in Phœnice habitant. Cum enim genus anteposuisset, speciem nequaquam addidisset, quique Erembi. nouum nancque est uocabulum. Aristonichus quidem ætate nostra grammaticus in libris, quos de Menelai errore edidit, complurium uirosententias circa omnia ibidem occurrentia capita conscripsit. Sat erit nobis, si longiora præcidentes, eos tantum differemus ex ijs qui eius nauigationem ad Aethiopiam narrant. Nonnulli circumductum per Gades, cursum tenuisse ad Indicam usque regionem inducunt. Simul errori & tempus accommodant, cum dicitur,

Ibidem.

ὄγδοάτῳ ἐτὶ ἦλθον.

Octavo ueni peruectus in anno.

Quidam per isthmum, id est per intermediam terram, & sinum Arabicum. Alij per fossarum aliquam. Circunductus autem cursus minime est necessarius, quem Crates introducit sic impossibile esse. Etenim Vlyssis error impossibilis. Cæterum ad materiã mathematicam minime utilis, necq; ad erroris tempus. Inuitæ namque moræ, & nauigationis incommoditates eum detinuerunt, cum dicat, quod è nauibus sexagintaquinque reliquæ superfuerant & quidem spontaneæ colligendæ pecuniæ gratia. Loquitur enim Nestor,

Græce adijci- tur negatio. ἢ ἢ οὐδ' ἢ ἢ ὁδὸς- σίας πᾶν ἀδύ- νατος. id est, Necq; enim Vlyf- sis errores im- possibiles.

ὧς ὁ μὲν εἴθε πολὺν βίον τε καὶ χρυσὸν ἀγέρον ἠλάτο σὺν νησί.

id est,

Ille ubi permultum cogens censum, haud minus auri, Nauibus errabat.

odysf. 7.

κύπρον φοινίκων τε καὶ ἀγυπθίων ἐπαλιθέϊς.

id est,

Cyprum phoenicemq; Aegyptia pulsus ad arua.

Ipsa quidem nauigatio per isthmum, id est terram intermediam, aut per fossas acta, enarrata quidem, in fabulæ formam audienda erat. Non enarrata autem superuacue & incredibiliter introduceretur utiq;. Incredibiliter inquam, quod ante Troiana tempora, ne una quidē fossa erat. Qui autem facere conatus est, Sesostrin fuisse aiunt. Cæterum idcirco destitisse, quod maris summitatem sublimiorem esse deprehenderat. Terra etiam ipsa intermedia haud ullo nauigari pacto poterat. Era- tostheneſ haud rectam in eo facit coniecturam, quod ad columnas ut iretur non- dum fracta tellus erat, ut huic interiori continuaretur exterius pelagus, ne cum sub- limius esset terram operiret intermediam. Diruptione uero facta humilius esse de- prehensum, & Casij & Pelusij agrum ad rubrum usq; mare detexisse. Quam igitur de eruptione ista habemus historiam, quod ante Troiana tempora non extitisset? Fortassis pariter Vlyſsem hanc in oceanum enauigasse fecit, diruptione iam pera- cta, pariter autem Menelaum ad mare rubrū ab Aegypto classe transisse, diruptione necdum facta. Sed enim & Proteum sic illi dicentem introduxit,

ἀλλ' ὄσ' ἐς ἠλύσιον πεδίου ἑώρατα γαίης ἀθάνατοι πέμψασι.

Te uero Elyſium ad campum, uel ad ultima terræ Coelestes mittent.

Quænam igitur, & quod occidentalem hunc extremum locum dicit, adiunctus Zephyrus declarat & ultima terræ,

ἄλλ' αἶεξ ζεφύροιο λιγὺν τῶν νεόντας ἀήτας ἠκεανὸς ἀνίσσι.

id est,

Ast late zephyri stridentia flamina semper Oceanus fundit.

Hæc ambigui plena sermonis & ænigmatis. Si igitur medium hūc agrum poë- ta, & confluum quandoq; extitisset tradidisset, quāto maiorem ad id fidem habere- mus, bipartitos Aethiopus fuisse, tanti maris interiectione disiunctos? Quæ pecu- niarum collectio, & quaestus ab exterioribus & oceanū colentibus Aethiopibus. Atqui Telemachus regalium ornamentorum magnitudinem admiratur,

χρυσὸν τ' ἠλέκτρον τε καὶ ἀργύρεον ἢ δ' ἐλέφαντος.

id est,

Electri, atque auri, argenti, simul atque elephantis.

Verum nulla horū præterquam elephantis facultas illis adest. Plurimi enim & in primis

primis Nomades iacet Arabia usq; si talem non nom demignorauit H hac tempore fec admodum erat eg rum scilicet, pars i quia talium penes reuertatem habe autem minime cre toni pariter, & cam bus spolijs simul & libenter cupere propinqui, & Ara res effugerat, præf illis utilitatis spes o que patet si uinuous dñt τῶν δεινὸν γὰρ κενεῖν δ Quem signum ho Maxima Cypriac Maius nanq; e dum est, & Cypri eum ab his mune simum ab his quo & longinquis fueri tur in Aethiopiam forsan enim propi nanc ad Syenen, S ad Aegyptum est, est. Eum igitur ad pas, & eo amplius, & Vlyſſes se ad Cy profectus. Etenim Lestrygonas, & a dem modo Menel applicuit. Ex qu Quod si Phoenice mat, consueta utitu πρῶτος τε καὶ ἐκτοπος νου Troas tradit, simul ἢ γὰρ ἐπ' αὐτοῖς μεγάλ τοῖς ἀπ' ἐπ' αὐτοῖς ἔλθω. Magnanimi nec er is nec erat. Meleag ἔλθω δ' ἵππων καὶ γαγ Idam adeunt & G

primis Nomades pastores rerum omnium mediusfidius mendacissimi sunt. Adiacet Arabia usque ad Indiam, ex his sola ex omnibus altera foelix uocatur, alteram & si talem non nominant, putant tamen, & foelicissimam esse scribunt. Indicam quidem ignorauit Homerus, quam si nouisset profecto & meminisset. Arabia quae hac tempestate foelix appellatur, illis temporibus minime locuples erat, quin & ipsa admodum erat egena, cuius ciuitas fuit hominum in tentorijs degentium, scenico

Arabia.

σκηνιτάς.

*καμηλίτη.

τὴν ποτὶ οἰκινύρης δῶκε ξενίῳ εἶναι
 πείθεο γὰρ κύπριον δὲ μεγακλῆος.

Iliad. a.

Quem signum hospitij Cinyres donauerat olim
 Maxima Cypriacas uolitarat gloria in oras.

Maius nanque erroris spatium in Phoenice, Syria, Aegypto, & Africa fuisse dicendum est, & Cypri locis, & summatim per maritimam nostram & insulas. Etenim eum ab his munera comparasse, & ab inuitis discursando praedas uendicasse, potissimum ab his quod Troiani belli socij fuerunt, hinc factum est. Qui uero exterius & longinqui fuerant Barbari nullam eius generis spem ostentabant. Menelaus igitur in Aethiopiam uenisse dicitur, non quod ad usque terminos Aegypti uenerit, forsitan enim propinquiores Thebis erant ea tempestate termini. Caterum & qui nunc ad Syenen, & Philas pertinent termini propinqui sunt, quorum illa quidem ad Aegyptum est, Philae uero Aethiopum & Aegyptiorum comune domicilium est. Eum igitur ad Thebas profectum licet, uel ad usque terminos, uel ultra Aethiopas, & eo amplius, quod regali fretus esset hospitio, haud ullum inconueniens. Sic & Vlysses se ad Cycloperum terram peruenisse inquit, e mari ad speluncam usque profectus. Etenim usquam in extremo consistere ait. Et in Aeoliam quidem & ad Lestrygonas, & aliorum ubicunque stetit in anchoris, eò permeasse differit. Eodem modo Menelaus in Aethiopiam, sicutiam in Africam, quod alicubi ad ea loca applicuit. Ex quo & Ardaniae portus supra Parætonium Menelaus uocatur. Quod si Phoenices & Sidonios inter loquendum, idem eorum metropolin nominat, consueta utitur figura. Sicut,

Menelai error res.

Syene. Philae.

Vlyssis error res.

Ardania. Menelaus portus.

Iliad. v. *abigit, πῖνα νασι.

Iliad. β.

Iliad. θ.

πράδας τε κὴ ἐκτωρα νηυσὶ πῆλασσε.

Troas tradit, simul & Hectora nauj. Et illud,

οὐ γάρ ἐτ' οἰνῆος μεγαλήτορος ἕτες ἦσαν,
 οὐδ' ἄρ' ἐτ' αὐτὸς ἔλω. θάνει δὲ ξανθὸς μελέαγρος.

Magnanimi nec erat proles tunc Oeneos ulla,

Is nec erat, Meleager obit sub funere flauus. Et illud,

ἴδλω δ' ἴκανον κού γὰρ γαρον.

id est,

Idamadeunt & Gargaron. Et illud,

iliad. β. οἱ δ' εὐβοίαν ἔχων καὶ χαλκίδα τ' ἐρετριάντε. id est, Et Sappho, Euboeamq̄ tenent cum Chalcide Eretriamq̄.

trid. ἢ σε κύπρος ἢ πάφος ἢ πάνορμος. id est, Seu te Cyprus habet, seu te Paphus, atq̄ Panormus.

Et praeterea loci alij superant. Atqui & cum iam Phoenicis meminisset, proprie & Sidonem connumerasset. Denuo inquit, quod nonnulli inquirunt, ad connumerandas enim ordine gentes, satis erat hunc in modum dixisse,

odys. δ. κύπρον φοινίκω τε καὶ αἰγυπῆτος ἐπαλυθεὶς αἰθίοπας δ' ἰκόμην.

Cyprum & Phoenicen, Aegyptia littora oberrans Aethiopasq̄ adij.

Vt autem & Sidonios peragraffe, & eam amplius peregrinationem exprimat, eorum foelicitatem laudibus manifestat, siue repeteret siue assumeret ex artis bonitate se bene habere. Et Helenam cum Alexandro hospitaliter acceptam ab eius loci hominibus. † Quocirca & Alexandro multa eius generis adfistere dicit,

* διότι παρ' ἀνθρώπων πολεῖ καὶ τοιαῦτα ἀποκρίματα ἔχει. id est, Quocirca & Alexandro multa huius generis recondita refert. ἦν δ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι ἔργα γυμνασίων, σιδονίων, ἃς αὐτὸς ἀλέξανδρος θεοφθῆς ἤγαγε σιδονίῃθεν ἐπιπλῶς εὐρέα τόνον.

iliad. f.

Vestis erat uaria, quam perfecere maritæ Sidoniæ, Sidone uehit quas nauibus ipse Pulcher Alexander.

Viam quoque per quam subuexit Helenam, & apud Menelaum exponit. Telemachum enim alloquens, ait,

odys. ε. δώσω τι κρατῆρα τετυγμένον, ἀργύρεος δὲ ἔσιν ἅπας, χρυσῶ δ' ἐπὶ χεῖρα κενεράντα ἔργον ἠφαισίο, πόρρον δ' ἐμοὶ φάιδιμος ἦρως σιδονίων βασιλεύς, ὅτ' ἐὸς δ' ὄμιος ἀμφεκάλυψε.

id est,

Exstructum cratera dabo, est argenteus omnis, Labra micant auro perfecta, est Mulciber autor.

* Legetur rectius, mi ἀντι τοῦ μοι, mihi. Mulcibris opera. Sidonius tribuit rex † nunc clarissimus heros Illuc me placida protexerat æde reuerfum.

Ad excellentiam dictum accipere oportet, est Mulciber autor. Sicut etiam pulchra opera Mineruæ dictitantur, & gratiarum & musarum, cum quod homines ipsi ornatissimis artibus celebrati essent, Homerus craterem laudibus extollens ostendat, quem Euneus pro Lycaone tradiderat. † ait enim,

* Donauerat rectius. Iliad. ψ. ἐνικά τῶ καλλῆ πάσαν ἐπ' αἶαν πολλόν, ἐπεὶ σιδόνες πολλοὶ αἰδαλοὶ εἴ ἠσκησαν, φοινίκες δ' ἄγον ἄνδρες.

Ipse decor reliquos toto uincebat in orbe, Sidonij ingenijs uarijs, atque arte crearunt, Attulerantq̄ uiri Phoenices.

Erembi. Multus etiam de Erembis factus est sermo. Longe uerisimilius dixere, qui eos Arabes esse putant. noster autem Zeno hoc modo scribit, αἰθίοπας δ' ἰκόμην καὶ σιδόνις ἄραβας τε. Aethiopasq̄ adij cum Sidonijs Arabasq̄.

Scripta quidē cum peruetusta sint, mouenda non sunt. Satius est uocabuli mutationē accusare, quæ per multa & cunctis in gentibus uulgata extitit. Quippe nonnulli uariatis literis ipsum fecere nomen. Optime & in hoc loco dixisse uisus est

Posi

Posidonius, qui ab id est etymologiam gniam praefert ge ris liniamta con hifce tribus consti qua sane fit trans di n dionales populos medios, sed quod quodammodo par appellationes inter pli uocamus, Arme Arabas, & Erembo & ad id uera uocabi ram subeant, id est a fteri uulgo per nom bus sunt qui ad alter horum meminisse p co ad Aethiopiam q miter non operanc uerum peregrinatio mora peragraffe lo πολων αὐθιωνων ἰδεν Hic hominum mu ἰ γὰρ πολλὰ παθῶν καὶ Plurima perpeffus i Heliodusi ἠλοῦντων ἀρῶν τῶν ἰ γὰρ καὶ θεοῖν κούρη Arabaei puellam qu Et Beli folio digna p † Vt ait Stesicho minabatur, Herou proprium unum A & alia innumerabil fide digna proferan ftrant. Similesq̄ illi & Menelai errorem tatis causa est non enim Phoenicas & deductos esse tradu fuiffe adijciunt. Ne ftram Phoenicem t non quidem per lo tius figura. Sicut pe profectō quem in n

Posidonius, qui ab gentium cognatione et cōmunionē ueram nominis rationem, id est etymologiam explicat. Nam Armeniorum, Syrorum, & Arabum natio magna præ se fert generis coniunctionem, seu linguam, seu uiuendi ritus, siue corporis liniamenta consyderes, cum maxime finitimi sint. Indicio est Mesopotamia ex hisce tribus constituta gentibus, præcipue ex ijs similitudo manifesta est, quod si qua sanè sit trans climata differentia, ea ut plurimum fit inter septentrionales & meridionales populos, & cum ijs inter illos, præcipue qui regionis incolunt terminos medios, sed quod commune est obtinet. Assyrj quidem & Ariani, & Armenij quodammodo pariter se habent, & ad hos & ad se inuicem. Harum uero gentium appellationes inter se quàm similes esse ÷ iretur. Ipsi enim Syri, quos Syros nos ipsi uocamus, Armenios & Arammæos uocant. Huic autem uideri Armenios & Arabas, & Erembos, Græcis fortasse ipsis hoc modo Arabas uocantibus. Simul & ad id uera uocabuli significatione, id est etymologia adiuuante. Quia enim terram subeant, id est antra, multi Troglodytas quasi antricolos, quos suscipientes posterius uulgo per nominis etymologiam apertius Troglodytas dixere. Hi ex Arabibus sunt qui ad alteram sinus Arabici partem uergunt ad Ægyptū & Æthiopiam, horum meminisse poëtam, & ad eos Menelai profectionem dixisse credibile est, & eo ad Æthiopiam quem dixi modo. Etenim hi quoq; Thebaidi propinqui sunt, si militer non operandi, aut lucrandi gratia nominati. haud enim hoc multum esset, uerum peregrinationis longinquitate & celebritate. Celeberrimū est nanq; tam remotam peragrasse loca. Tale & illud est,

πολλῶν ἀνθρώπων ἰδέειν ἄστρα καὶ νόον ἔγνω.

Hic hominum multas urbes uidit, & pectora nouit. Ethoc,

ἢ γὰρ πολλὰ παθῶν καὶ πολλὰ ἐπαλθεις ἠγαγόμενος.

Plurima perpeffus multisq; erroribus actus.

Hesiodus in catalogo inquit,

ἢ λούρω ἀραβίαι πλὴν ἐρμάων ἀκούκτα

γὰρ ἀπο, ἢ θρονίη λούρη Βήλειο ἀνακτῶ. id est,

Arabæi puellam quam Hermaon genuit,

Et Beli folio digna puella regis.

¶ Ut ait Stefichorus. Credendum igitur est, quod ab isto Arabia iam tum nominabatur, Heroum uero annis nondum forasse. Qui autem Erembos fingunt, proprium unum Æthiopiæ genus, & aliud Cephendorum & tertium Pygmaeorū, & alia innumerabilia, minus credulitatis cōsequerentur, cū præter hoc quod haud fide digna proferant, quandam poëticae & historicae figuræ confusionem demonstrant. Similesq; illis sunt, qui Sidonios in mari Persico, aut alibi ad oceanū ferant, & Menelai errorem & Phœnicis extra oceanum ponentes. Huius autem incredulitatis causa est non minima, quod sibi ipsis dicendo inuicem aduersantur. Quidam enim Phœnicas & Sidonios, qui nobis propinquoires sunt, ex oceano in colonias deductos esse tradunt. Et quia à mari rubro sunt, Phœnices, id est rubros uocatos fuisse adijciunt. Nonnulli illos ab istis esse dicunt. Sunt etiam qui Æthiopiam in nostram Phœnicem traducant, & res de Andromeda gestas, in Iope contigisse aiunt, non quidem per locorum aut rerum, quæ dicuntur ignorantiam, sed fabulæ potius figura. Sicut penes Hesiodum atque alios quæ profert Apollodorus, nesciens profectò quem in modum ista Homeri rebus apponit. Res enim Homeri ad Pon

Armenij.
Syri.
Arabes.
Mesopotamia

Ariani.

Arammæi.

**ἀραβίαι δ' ἄρα*

ἢ ἰθὺν τῶν

κατονομασίας

ἰμφορεῖς ἀπὸ

λαῦς αἰν

Troglodytæ

peregrina litz

strasse celeberrimum.

Odyss. a.

odiss. d.

Arabæus.

Hermaon.

**δούρω δ' καὶ στα*

σίχορῶ λέγει.

Ita uero ait

Stefichorus.

Phœnicæ.

Sidonij.

Andromeda.

ἴσον ἢ πρόπιον αὐτίς, ἐλλομομένη δέ μοι ἦλθον
 ὄψεσσι μὲν ἔπι δ' ἔργου ἀνὴρ ἄγορῆθεν ἀνέστη,
 κείνων νέκεια πολλὰ δικάζοντων αἰζηῶν,
 ἔπειτα δ' ἦμοι δίδρα χαρὺν βδελύξαι φαίνθη.

Continue spectro remouit dum exæquoreretro
 Carbasa uel proram, sed spes tardissima uenit,
 Quando è consilio uir cœnæ ad fercula surgit,
 Atq; fori lites dijudicat ordine multas,
 Tempore in hoc resonans mihi pandit dona Charybdis.

Cuncta hæc notabilis cuiusdã temporis indicium exhibent, præsertim cū uesperã in
 tendisse, ne cõmuniter quidẽ inquit, Quando iudex exurgit, sed, quando lites mul-
 tas dijudicat, ut ita uellongiorẽ quandam moram protrahat. Alioquin haud credi-
 bilem naufragio liberationẽ subiecisset, si prius quã extraheretur, confestim mul-
 to retro refluxus ipse recideret. Reprehendit autem Apollodorus Callimachum as-
 sentiens Eratotheni, quoniam licet esset grãmaticus ultra Homericam materiam,
 & exteriorem per oceanum locos cursum circa quem errorem asserit, Caunum nomi-
 nat, & Corcyrã. Quod si nullibi quidem error extitit, quin totum Homeri figmen-
 tum est, recte fit increpatio. Sin autem extitit uerum alia circum loca, confestim illa
 dicenda sunt, & illius corrigenda est ignorantia. Totum autem esse figmentum ne-
 quaquam uerisimile dicitur, quemadmodum ostendimus. Nec aliorum locorum
 prout maior demonstratorum est fides. Et à criminatione liberari Callimachus
 posset. Nec enim probe Scephsius Demetrius, qui quorũdam Apollodoro delicto-
 rum causa extitit aduersus Cyzicenum Neanthen, ambitiose contradicens. Nean-
 thes enim dixerat, quod Argonautæ ad Phasin nauigantes, Homeri et cæterorum
 dictis super nauigatione concordans, Ideæ matris sacra apud Cyzicum colloca-
 rant in ea regione principem, nequaquam uero exploratam Iasonis peregrinatio-
 nem ad Phasin Homerum habuisse, hoc nõ modo cantatis ab Homero, sed etiam
 suis ipsius dictis repugnat. Homerus enim Achillem, & Lesbum, & alia loca popu-
 latum, à Lemno cæterisq; propinquis insulis sese continuisse dicit propter Iasonis
 eiusq; filij Eunæi cognationem, ea tempestate insulæ imperium obtinentis. Quo-
 nam igitur pacto id poëta quidem sciuit, quod uel genere uel gente, uel uicinitate,
 uel quouis modo necessarij fuerant & Achilles & Iason, & non aliunde sanẽ, nisi
 quod ambos Thessalos fuisse contigerat. Hunc quidem ex Iolco, Achillem uero è
 Phthia Achiua. Id autem ignorabat unde euenisset Iasoni Thessalo, & Iolco exis-
 tenti, quod is sibi in natali solo successorem & hæredem neminem reliquisset. Fi-
 lium uero in Lemni ditione constituisset. Peliamq; & Peliaẽ filias, & earum præ-
 stantissimam Alcestem, eiusq; filium nouerat Eumelum,

Demetrius Sce-
 psius.
 Neanthes Cy-
 zicenus.
 Argonautæ.

Eunæus Iaso-
 nis filius.

Alcestis.
 Eumelus.
 Iliad. β.

ἦν γὰρ Ἀδμήτω τέκε δὴ ἔργων αἰκδῶν,
 ἄλκις τε Πελίασ δὴ γατρῶν εἰδὼ ἀείψω.

Quem parit Admeto matrona Alcestis honora,
 Quæ Peliaẽ natas forma superaerat omneis.

At Iasonis casus & Argo, & Argonautas uulgo manifestos, ne audierat quidẽ,
 Aetæ uero nauigationem per oceanum fingeat nullum ab historia captans exor-
 dium. Nam quod nauigatio ad Phasin primum (ut omnes asserunt) fidem habet
 mittente Pelia, & reditus ipse, & inter nauigandũ, quod insulas occuparit, & quod
 sicut Vlyssiac Menelao amplius mediusfidius factus est error, hac etiam monstra-

Aea urbs. *Aeeta.* tur & creditur aetate, & ex Homeri carmine. Etenim Aea circa Phasin urbs ostenditur, & regionis Colchidis imperiū Aeta tenuisse creditur. Et indigenis hoc ipsum gentile nomen illic est. Et Medeam ueneficam exitisse memoriae traditur. Et regionis eius opes, & auri & argenti, & ferri metallis, iustam quandam in ea loca expeditionis suballegant occasionem, quo Phrixum antea per mare trāsmisisse ferunt, & amborum militiae monumenta extant. Phrixium enim in Colchidis, & Iberie confinibus est, & Iasonia multis in locis, & Armeniae, & Mediae finitimis ostentantur. Atqui & circa Sinopen, eiusque maritimam oram & Propontidem, & Hellespontum, usque Lemnum, complura rerum ab Iasone ac Phrixo ea in militia gestarum feruntur indicia. Colchorumque Iasonem insectantium usque in Cretam, & Italiam & Adriam. Quorum nonnulla quoque designat Callimachus,

αὐτὸν ἀνὰ φῶν τὴν λακωνίδι γέγονα θύειν.

Tunc quidem Aegletem linquens & Anaphen uicinas Lacedaemoni There Et inchoans,

ὄς ἦρωες ἀπ' αἰήταο λυτοίου

αὐτὶς ἐς ἀρχαῖαν ἔπλεον ἀρμονίω. id est,

Et ab Aeta Cytæo rursus

Ad antiquam semidei Harmoniam nauigarunt. **Ethoc de Colchis,**

οἱ μὲν ἐπ' ἰλλυρικῶν ποταμῶν χάσαντες ὄφρα

λαῖα παρὰ ξανθῆς ἀρμυρῆς ὄφρα

ἄστυρον ἐκτίσασθε, τὸ μὲν φυγάδων τίς εἴσποι

γρακός, ἀτὰρ λέωνων γλῶσσι ὀνόμωε πόδας. id est,

Hi in traiectu Illyrico amissis remigijs

Apud flauæ Armeniae† anguem

* Anguem A-

Astyrum oppidum condiderunt, quod quidem cum e profugis quidam

polæ urbs.

Græcus asseruisset, ast eorum lingua Polas appellauit.

Ister.

Quidam maximam Istri partem Iasonem annauigasse cōmemorant, Aliqui autem usque ad sinum Adriaticū, quidam sanè per locorū inscitiam, alij per fluuium Istrū dicūt, qui à magno inchoans Istro effunditur in Adriam. Hæc probabiliter, ac non incredibiliter dicta sunt. Poëta igitur tales nactus occasiones quædam historici cōuenientia, minimeque discrepantia dicit, in his etiam seruato more suo, & communi fabulas immiscet. Minime autem discrepat, cum Aetam nominatim explicat. Et Iasonē & Argo dicit, & præter Aetam effingit, & Euneum in Lemno consuetit. Et Achilli dilectam facit insulam. Et præter Medeam Circen ueneficam,

Circe.

αὐτοκασιγνήτω ὀλοόφρονι αἰήταο. id est,

(Sororem perniciosi Aetæ) facit.

Adijcit uero fabulose extra per Oceanum occurrētes errores, ea in nauigatione cum suppositis istis illud apte dicatur,

Odys. μ.

ἀργόπασσι μέλουσα

Argo.

Curæ existens omnibus Argo.

Mimnermus

Elegariū scri-

ptor, aut Sui-

da, cuius hæc

quoque sunt cita

ta carmina.

Perinde ac cognitis in locis ac populosis nauigatione futura. Quod si quemadmodum Scephius inquit, Mimnermum testem accipiens, domicilium Aetæ in oceanum ad orientem faceret, exterius Iasonem missum à Pelia esse, & pellem reportasse, nulla ratione credibiliter ea ad pellem transmissio diceretur ad ignotos obscurosque locos, nec ipsa nauigatio per deserta & inculta peregrinans usque adeo gloriosa, & omnibus curiosa fuisset.

οὐδ'

*ὅς ἦρωες ἀπ' αἰήταο λυτοίου
αὐτὶς ἐς ἀρχαῖαν ἔπλεον ἀρμονίω
οἱ μὲν ἐπ' ἰλλυρικῶν ποταμῶν χάσαντες ὄφρα
λαῖα παρὰ ξανθῆς ἀρμυρῆς ὄφρα
ἄστυρον ἐκτίσασθε, τὸ μὲν φυγάδων τίς εἴσποι
γρακός, ἀτὰρ λέωνων γλῶσσι ὀνόμωε πόδας
οὐδ'*

ὅτι ἄριστος μετὰ Λῶας ἀνήγαγεν αὐτὸς ἰήσω
ἔξ αἰῶν, τελεῖσας ἀλγινόσασα ὄσθον
ὕβρις τῆς πελίν τελεῶν χαλεπῆρον ἀέθλον,
οὐδ' ἄρ' ἐπ' ὠκεανὸν κάλον ἵκοντο ῥόον. id est,

Nec uero ad pellem quo tempore scandit Iason,
Mcestum † de terris ipse profectus iter,
Tristia crudeli Peliaē certamina patrans,
Oceani refluxas tum petisset aquas. Et illud,

αὐτὸ το πῶλιμ, τῶθι τ' ὠκείως ηελίοιο
ἀκτῖνθ' ἔρυσσῖα λείαται ἐν θαλάμῳ
ὠκεανὸν παρὰ χείρισ' ἐν ὠχετ' θείῳ ἰήσω.

Tunc radijs alte sol splendidus actus in urbem,
Aetæ auratis emicat in thalamis,
Littore ab oceani diuus ueniebat Iason.

Nec probe illud Erathostenes, quod de hominibus nulla dignis memoria amplius mentionem facit. Quorum nonnulla redarguit, nonnulla credit, & testes illos usurpat, sicut Damasten, & alios generis eiusdem. Quoniam & si quid ueri predicant, non in eo testibus illis uti oportet, nec ob eam causam fides est eis habenda. At dignis & grauibus tantummodo uiris sic utendum est, qui quidem permulta benedisserunt, multa uero omisere, uel non satis plene explicuere. Nec uero falso teste utitur Damastæ, nec quicquam differt, si testem uocaret Bergæum uel Messenium Euhemerum, & reliquos quos ille nominat, eorum ambages accusans. Ipse horum unum deliramentum commemorat, quod Arabicum sinum lacum esse censent. Diotimum quoq; Strombichi filium legationes Atheniosum enarrantem e Cilicia per Cydnum in Choaspen flumen ad nauigasse, qui præter Susa defluit, & quadragesimo demū die ad Susa peruenisse. Hæc sibi narraffe Diotimum. In de miratur si possibile fuit, Cydnū interciso Euphrate atq; Tigri in Choaspen irrumpere. Aliquis non modo hoc annotauerit, sed & alia, quod de locis sua nondum ætate cognitis singula exquisita digeste esse dicat, iubensq; ne leuiter quibuscunq; fidem adhibeamus, & causas pluribus reddens, propter quas haud ita nobis fides præstanda quibusuis sit. Sicuti de Ponto, & de Adria, ipse tamen nescio quibus credidit. Igitur Issicum sinū longe magis ad orientem expositū quàm mare nostrum putauit, signum, cum orienti uicinior tribus fermè stadiorū millibus sit, quàm Dyoscurias, quæ in secessu Ponti est. & secundū ipsum, ex stadiorum mensura, quam de Adria dicit & septentrionalia et alia nominatim loca extrema exponens, à nulla temperat fabulatione, fidem quoq; præterea habuit de exterioribus columnis Herculis pluribus fabulamentis, & insulam Cernen, & alia nominans loca, quæ hisce temporibus nusquam monstrantur, de quibus memoriam postea faciemus. Vetustissimos inquit aut piraticam, aut mercaturam exercentes eò nauigasse, non in pelagus quidem egressos, sed Iasonis modo præter litora permeasse. Qui quidem in Mediam usq; & Armeniam & Colchos nauibus omisissis bellum intulerit. Postremo dicitur antiquis temporibus neminem aut mare Euxinū, aut præter Libyam, Syriam, Ciliciam nauigijs adire ausum. Quod si antiquos eos dicit, qui nostram ante fuere memoriam, de illis, seu nauigarint seu non, nulla mihi sanè cura est. Sin eos inquit, qui memoriæ produntur, nullus eloqui sane torpesceret aut uereretur, quod ueteres & maritima, & terrestria longinquius emensi

*Nisi de aeneas.
ex Aea urbe,
intelligas.

Diotimus.
Choaspes flua
uius.
susa.
Cydnius flua
uius.

Issicus sinus.

Dyoscurias.

Cerne.

urbs ostendi
is hoc ipsum
itur. Et regio
a loca expedi
isse ferunt, &
& Iberie con
nis ostentant
em, & Helle
militia gesta
retam, & Ita

There

his,

lam

nt, Aliqui au
er fluuium
robabiliter,
ædam histo
fuo, & com
tim explicat
mmo confu
eficam,

nauigatione

d si quemad
i Aetæ in o
ellem repor
otos obscu
e adeo glorio

fuerint itinera quàm posteriores uideantur, si animos ad ea quæ de illis posteritati scriptis commendata sunt adhibuerimus, sicuti Liber pater, Hercules, & Iason ipse quidē. Illi etiam de quibus poëta cecinit, Vlysses, Menelaus, Theseus, Perithous, qui longinquas subiere militias, ut fama fert, ut immortalia de se monumenta relinquerent, ut etiam ad inferos usq; penetrarent. Castorem & Pollucem maris curam suscepisse, & nauigantium saluti præesse, Minoem maris imperium tenuisse, Phœnicum item nauigationem, qui etiam extra columnas Herculeas egressi fuere, & ibi urbes condidere, & ad mediterranea Africę oramq; maritimam paulo post Troiana tempora, Æneam, & Anthenorem, & Henetos, et simpliciter omnes, qui è Troiano bello in uniuersum terrarum orbem pererrarunt, dignum est nequaquam inter uetustos homines recenseri. Cum autem Græci, similiter & barbari ob longiora militiæ tempora domestica bona & facultates bello partas amisissent, obuenerunt utrisq; ut euerso Illo uictores per egestatem ad latrocinandum uerterentur, & uicti bello superstitēs multo magis, à quibus & oppida plurima condita per omnia litora extra Græciam feruntur, & ad nonnullos mediterraneos locos. Ipse autem eloquutus quousq; habitabilis ad cognitionem post Alexandrum, & eius ætatem peralata sit, ad faciendum iam de forma sermonem transijt, non tantum de ipsa dico habitabili, quod quidem de illa sermoni proprium magis esset, sed uniuersa de terra. Huius autem faciendæ quoq; est memoria, modo ne præter ordinem. Profatus itaq; quod tota rotunda existat, non quidem ut tornatilis, cum inæqualitates quasdam habeat, inducit, quod globi illius particulares sint transfigurationes, quæ aquis & igne & terræ motibus, & exhalationibus, & alijs generis eiusdem contingunt, neque hac in parte rerum seruans ordinem. Namq; rotunditas totam terram ab ipsa totius uertigine prouenit, tales uero transformationes totam minime terram permutant. Etenim in magnis quæ sic parua sunt euanescent, alias uero atq; alias terræ dispositiones efficiunt, aliasq; ac alias propinquas habent causas. Præcipuam uero quæstionem præbuisse dicit, quonam modo fiat, ut duobus tribusq; stad. millibus longe à mari intra mediterraneam frequentibus in locis concharum & ostreorum & cheramydum magna cernatur multitudo & salsi lacus, sicut circa templum Ammonis, & uiam qua itur ad illud, trium millium stadiorum esse dicunt. Per multam enim ostreorum effusionem extare, non parum etiam hac tempestate salis inueniri, maris præterea exhalationes in sublime reijci. Prope ipsum etiam maritimarum fragmenta nauium ostentari quæ hiantibus terris scaturiuise se tradunt. Super columellas incubare delphinas, hanc inscriptionem habentes Cyrenensium spectatorum. Hæc effatus Stratonis physici commendat opinionem & Xanthi Lydi, qui regnante Artaxerxe in gentem adeo fuisse siccitatem ait, ut flumina lacus putei defecerint. Eumq; ipsum multis in locis à mari longinquius, uidisse lapidibus inhærentes conchulas, pectines & testarum formas, salsumq; lacum in Armenijs & in Mattienis, & in inferiore Phrygia, quas ob causas persuasum habere campos illos mare aliquando fuisse. Strato autem causas & rationes magis attingit, quoniam existimare se dixit, Euxinum initio ad Byzantiū, os nequaquam habere. Flumina uero in ipsum irrumpentia uiolenter aperuisse, deinde aquas in Propontidem & Hellepontum excidisse, idemq; in nostro euenisse mari. Ibi enim ad columnas cum mare omnibus impleretur effractū esse transitum. Et quorum effluentia, quæ cœnosa prius fuerant patefacta sunt loca. Causam uero affert,

Primum

Castor.
Pollux.
Minos.
Phœnices.

† per

Cheramydes
paulo post in-
terpretatur te-
stas.

Siccitas pro-
digiosa.

ἡλιὸν ἁπλοῦ
ἐκφυγόν.

Primum quidem
ima est. Deinde quæ
quasi antea interiu-
num, Creticum uero
ter. Annibus enim
limo repleri, & alia
fluere uero ad loco-
num altiorē tolli-
stas ponti partes
te uocant pectora a-
plum superioribus
terranam iacere. Ip-
noticiæ peruenisse i-
haud sanè nominis
ptum etiam præcis
lacumq; Sarbonide
per Egyptum huius
boueæ reperiuntur,
Casium & ad † scut
bri summum atin-
dem mansisse. In de-
ripas, maris magis
busdam temporib;
in modum † inæqu-
fidius & quæ emer-
bis profectus est E-
profecto proferas. In
illis omisis, quæ no-
rioris & interioris n-
altius tollitur, aut in
plam minime cause
milia, hæc autem
sublime scandere, n-
clinare. Altius quid-
tum, quod si sic est, c-
sicut crescentibus ur-
ferur, interdum ru-
fiunt, nec inundatio-
rum inundant mar-
sa ponatur, aut in ec-
quod sub undis est
suscipere potest. Ete-
uerum (ut dixi) hin-
dum extolluntur, in-
uero minus. Is aute-

Primum quidem quod exterioris & interioris maris aliud fundum, & alia sedes ima est. Deinde quia uitta quaedam sub aquis, ex Europa in Africam protenditur, quasi antea interius & exterius mare unum esset, & fundum esse in Ponto breuissimum, Creticum uero & Siculum & Sardoum pelagus profundum esse uehementer. Annibus enim plurimis, & maximis à septentrione & oriente labentibus, illa limo repleti, & alia profunda manere. Quocirca Ponticum mare dulcissimum esse, fluere uero ad locos, ubi magis fundum inclinatur. Videri & Pontum ipsum humum altiorem tollere posse posterius, si tales permaneant influentiae. Nam & finitimas ponti partes nunc cœno increfcere, Salmidessum uidelicet, & ea quæ nauis uocant pectora ad Istrum & Scytharum deferta. Vtique & ipsum Ammonis templum superioribus annis mari propinquum ob effluentiam hoc tempore in mediterraneam iacere. Ipsum etiam oraculum cum mare uicinum esset, eò celebritatis & notitiæ peruenisse iure quidem suspicatur. Tantamque loci à mari disunctionem haud sanè nominis claritatem & gloriam uerisimiliter hac ætate posse facere. Aegyptum etiam priscis temporibus ad Pelusias usque paludes, & montem Casium lacumque Sarbonidem maris inundationibus opertam fuisse. Nunc quoque dum per Aegyptum huiusmodi effoditur falsedo, etiam sub arena falsa refertæ conchilijs foueæ reperiuntur, perinde ac agro maris aquis inundato. Locus etiam omnis ad Casium & ad scuta (sic enim appellant) palustrem limum habebat, ut maris rubri summum attingeret. Mari autem cedente detectum extitisse, & lacum Sarbonidem mansisse. Inde & hunc effractum & palustrem factum. Similiter & falsi lacus ripas, maris magis quam fluminis uideri. Idcirco magnam cõtinentis partem quibusdam temporibus inundatam, & rursus detectam extitisse concederes. Eundem in modum & inæquale profundum terram nunc totam esse sub mari. Sicut medius fidius & quæ emerfit quam incolimus, quæ tot permutationes admittit, quot uerbis prosecutus est Eratosthenes. Eas ob res aduersus Xanthi dicta nihil absurdum profecto proferas. In Stratonem autem dici potest, quod cum multæ causæ adsint, illis omisissis, quæ non sunt, criminatur. Primam etenim, inquit, causam, quod exterioris & interioris maris non idem pauimentum ac fundum est. Ad hoc enim quod altius tollitur, aut in ima declinat, aut aliquos inundat locos, & ab illis refugit, hanc ipsam minime causam esse. Alia uero & alia esse pauimenta, & hæc quidem esse humilia, hæc autem eminentiora. Verum ipsa quoque pauimenta nunc quidem in sublime scandere, nunc autem in ima esse deducta, simulque & pelagus tollere & inclinare. Altius quidem elatum inundare, pressius uero in pristinum recurrere statum, quod si sic est, opus erit repentino maris incremento inundationem euenire, sicut crescentibus undis, & fluuiorum ascensibus interdum altera ex parte aqua infertur, interdum rursus exaugetur. Neque uero incrementa aggerata & repentina fiunt, nec inundationes tempore tanto permanent, nec inordinatæ sunt, nec in alterum inundant mare, nec ubi euentus tulit. Reliquum igitur est, ut in pauimento causa ponatur, aut in eo quod mari subiectum est, aut quod inundat, imò in eo uero quod sub undis est. Humidum namque ualde mobilius est, & permutationes celerius suscipere potest. Etenim horum omnium causa spirabilitas est, hoc magis in loco, uerum (ut dixi) hinc talia fiunt accidentia, quod fundum & ipsa pauimenta interdum extolluntur, interdum resident, non autem quod aliqua sublimia sint, aliqua uero minus. Is autem assumit hoc, cum id mari obuenire putat, quod & fluuijs ac-

Creticū mare.
Siculū mare.
Sardouū mare.
Ponticū mare.

Salmidessum.
Ammonis templum.
Pectora sub.

Casius mons.
Sarbonis lacus.

scuta, ὑπέρα.

*inæquale fundum
do terram. leg.

cidit, quod ab altis locis fluentia sint. haud enim fluxionis ad Byzantiū causam diceret e fundo esse, quod Euxini alueum altiorem esse dicat, quā uel in Propontide, uel in reliquo deinceps pelago simul & causam apponens. Nam ex limo ē fluminibus delato fundū repleri ac breuius fieri, quam obrem ad exteriora elabi. Eandem uero rationem in mare nostrum uniuersum traducit ad exterius, ut hoc altiora efficiat fundamēta, quā quæ Atlantico subiecta sunt pelago. Etenim hoc quoque ex pluribus impletur amnibus, & defæcationē limi pro sua quantitate decolandi suscipit. Irrumpentem igitur per columnas & Calpen fluxum ei qui ad Byzantium est, similem fieri opus erat, at istud quidē omitto. Etenim hoc ibidem cōtingere decet. Distrahi uero circa æstuaria & inundationes & occultari. Istud interrogo quidnam prohiberet priusquam Byzantios aperiretur, cum Euxini fundum Propontide, & reliquo deinceps mari sit humilius, fluminibus impleri, seu mare fuisset antea, seu Mæotidis palus amplior. Nam si hoc concedatur, & illud interrogabo, Num illius & Propontidis superficies aquæ non ita se habebat, ut quoad usque ea erat ad effundendū nequaquam impelleretur propter aduersam ex æquo resistētiā & oppressiōnem. Postea uero quā internum mare superabundauit, quod uberior erat, euidentius fluxū repulit. Qua ex re interius & exterius in unū cōfluxe re pelagus, & eandē cum illo mari faciem accepere, siue marina siue palustris prius erat: postea uero marina facta propter permixtionem & inualescentiā. Si enim hoc dabunt, fluxus qui nunc est haud sanē impediretur, non à superiore fundo, neque decliui, quod ratus est Strato. Ista uero & ad nostrū mare totū & ad exterius transferre non in fundis, aut eorum inundationibus effluentia causam ponentes, sed in fluminibus ipsis. Quando quidē non incredibile & secundū eos etiam, & si totum mare nostrū antea paludem fuisse contingeret, quod à fluuijs impletum superundans, per angustias columnarū excideret, quasi per cataracten assidue crescens & magis in unum confluens mare effectū temporis diuturnitate, & unam in faciem concurrisset, ac propter inualescentem potentiā in marinas euasisset aquas. Non autem omnino naturale fluuijs cōparare pelagus. Illi enim per decliua allabendo feruntur, hoc uero in decliue perstat, freta uero intra terras agitantur alio quodā modo, non secundum limi ex fluminibus prolapsam altitudinem pelagi reddentem.

Pectora Istri.

Nanque aggeratio circa ipsa fluuiorum ostia consistit. Sicut in Istro ea quæ pectora dicuntur, & in Scytharum solitudine & in Salmydesso, alijs etiam ad hoc torrentibus opem afferentibus. Ad Phasin uero Colchicū litus est arenosum & depressum ac molle. Ad Termodontem autem & ad Irin tota Themiscyra totusque campus Amazonum, & maior Sidenæ pars. Sic enim & in alijs. Omnes nanque Nilum imitatur ante ipsos meatū existentem in terrā continentē redigentes, nonnulli plus, nonnulli minus. Minus quidem qui non multum deferunt limum, plus uero qui permultū & mollem transeunt agrū, torrentesque plurimos accipiunt. A quibus est

Pyramus torrens.

Pyramus, qui magnam Ciliciæ partem adiecit, de quo tale est editum oraculum,

Oraculum. ἔσεται ἰσσομεγίστοις ὄτι πύραμος ἐδενδρίνης
 ἠϊόνα προχέου ἰερίω ἐς κύπρον ἰκνέται.

id est,

Tunc erit undisonus latecum Pyramus olim
 Littora perfundens Cyprum labetur in almam.

In medijs enim Cataoniæ campis nauigabilis delatus, & per angustias Tauri in Ciliciam elabens ad oppositum huic & Cypro transitum erumpit. Ne autem

delata

delata à fluminibus
 fluens eam reuerber
 mittunt & remittunt
 mouetur. Id autem
 tur, & nudantur, &
 que unda, & si tran
 in terram. Magnun
 E mari alga permul
 Hoc magis spirat
 bus. Nihil enim mi
 prio quodam maris
 Fluctus in extremis
 Sordentem quomit
 Littora iam reboan
 Igitur ipse undar
 hanc maris purgati
 gia unda expellente
 uel defunctum cor
 cina mari loca sub
 tam secum aquam
 ultra in pelagus eru
 ipsa quiescit, cum ab
 ut pelagus omne ab
 fiant. Id obueniret
 fuerimus, quod sup
 thior est Polidoni
 teret. Ex manifestior
 est sermo. Nam dilu
 mari telluris, sublim
 lamine fluitantes qu
 uero nequaquam, n
 & cōmixtiōnes & pe
 nes domiciliorum, q
 motu factas fuisse pe
 gmentū esse putaret
 permanisse. Sicut et
 dus est, ut cum math
 enim in libro de ijs q
 do conflet, & perma
 cum terra centrū hal
 do aliquo attigerunt
 ficie constructum est

delata à fluminibus terra in pelagus deueniat, causa est, quia mare natura ipsa refluens eam reuerberat. animantibus enim simile est, ac sicut illæ spiritum assidue admittunt & remittunt, sic mare semper in se, & ex se recurrenti quadam agitatione mouetur. Id autem præstanti in litore indicat fluctuatio. pariter enim pedes alluuntur, & nudantur, & rursus alluuntur, & istud assidue, & fluctui superincurrit quæque unda, & si tranquillū sit uim quandam maiorem habet, ut omnia aliena eiciat in terram. Magnum indicium est,

πολλὸν δὲ παρὲξ ἄλλα φύκος ἔχει.

id est,

Mare animantibus simile.

iliad. i.

E mari alga permulta in littus proiecta.

Hoc magis spirante uento contingit. Cæterum & in malitia & terrestribus flatibus. Nihil enim minus fluctus ipse in terram fertur cōtra reflante uento, sicuti proprio quodam maris motu cum eo pariter agitato. Tale & istud est,

ἀμφὶ δὲ τ' ἄκρας,

κυρτὸν ἐὼν κορυφᾷται, ἀποπῆν δ' ἄλως ἄχρω.

id est,

iliad. v.

Fluctus in extremis curuans attollitur altus,

Sordentemq; uomit spumam.

Et illud,

πίονες βοῶσι μιν ἐρευνγομένης ἄλως ἔξω.

id est,

Littora iam reboant, foras eructatur aquæ uis.

Igitur ipse undarum impetus ad aliena propulsanda uim quandam habet, & hanc maris purgationem quampiam esse ferunt, per quam & cadauera, & naufragia unda expellente ad terras extruduntur. Nec ipsa tantam uim habet reuersio, ut uel defunctum corpus uel lignum, uel ἴ suber à fluctu reiiciatur terram. Sic & uicina mari loca subter captante unda ruunt in pelagus. Sic & in terram & turbulenta secum aquam exundare contingit, & adiuuante simul pondere, priusquam ultra in pelagus erumpat onus ad terram inferius defertur. Nam & fluminis uis ipsa quiescit, cum ab ore paulisper fuerit egressa. Hunc igitur in modū possibile fit ut pelagus omne ab ipsis inchoans litoribus cœnum obducat, si assidui amnes affluant. Id obueniret utiq; si pontum Sardónico pelago profundiores esse suppo-

Maris impetus.

*Leuisimum suber, Græce est.

Pontus. Sardou mare.

suerimus, quod supermensurata mille passibus profundissimum esse aiunt, ut auctor est Posidonius. Talem igitur causarum ratiocinationē aliquis minus admitteret. Ex manifestioribus & quotidie quodāmodo perspectis potius applicandus est sermo. Nam diluuiā & terrarum motus, & exhalationes & tumescentiæ mersæ mari telluris, sublime tollunt mare, subsidentia autem humile reddūt. Haud enim laminæ fluitantes quidem, aut pusillæ quædam insulæ sursum ferri ualent, magnæ uero nequaquam, neq; insulæ quidem, continentes autem terræ minime. Similiter & cōmixtionēs & paruæ & magnæ fiant. Si quidem locorum hiatus & absorbitio-

Laminæ fluitantes, ὑόφροι.

Bura.

Bizonæ.

Sicilia.

Liparæ insulæ.

Pitheciusæ.

*iocūdas, Græce est iocūdas, quod stupidus uel morosus hic interpreta-

ri cōueniebat. sic enim fatuū

est stolidū ple-

nes domiciliōrum, quemadmodum Buræ & Bizoniæ aliarumq; plurimum ex terræ motu factas fuisse perhibent. Et Siciliam nihil magis quàm abscisum ab Italia fragmentū esse putaret aliquis, uel ab Aetnæ incendio, è fundo reiectam coniunctam permanuisse. Sicut etiam Liparæorum insulas atq; Pithecusas. Is uero adeo ἴiocūdas est, ut cum mathematicus non sit nec Archimedis opinionem confirmet. Ille enim in libro de ijs quæ uehūtur ait (ὅτι τοῖς περὶ τῶν ὀχρῶν) Cuiuslibet humidimodo constat, & permaneat superficiem esse rotundam & sphericā, cum sphaera idem cum terra centrū habeat. Hanc omnes admittunt opinionē, qui mathematica modo aliquo attigerunt. Ille uero mare interius, & si unū sit (ut asserit) sub una superficie constructum esse non æstimat, sed nec etiam propinquis in locis. Et talis insci-

*runq; appella-
ri, author Sui-
dar.* *Demetrius.* *Isthmus Pelo-
ponnesiacus.* *siculi freti flu-
xus.* *Aequorum flu-
xus.* *Elementa.* **ovvānēp.*

tiæ testes facit nōnullos architectos, cum Mathematici architectonicā portionem esse quandam Mathematicæ declarent. Ait enim & Demetriū isthmum Peloponnesiacum perfringere conatum, ut classibus nauigationis transitum præberet, ab architectis autem prohibitū, qui cum metarentur, renuntiauerunt sinus Corinthi mare altius esse, quàm quod ad Cencrias esset. Itaq; intermediū si incideret locū, uniuersum ad Æginam transitū, cum ipsa pariter Ægina & proximas insulas demersum iri. Nec ipsum nauigationis utilem fore meatum ob eam rationem, quod in star Euripi omnes fluxiles forent. Præsertim uero quia Siculū fretum est, quod eadem cum oceani æstuarijs pati dicitur. Quolibet enim die ac nocte bis fluxum alternat, sicuti & oceanus bis inundat, totiesq; recidit. Itaq; & inundatio Tyrreni maris in Siculum delata confitendū est, quod ex altiore superficie descendens nominatur. Ei rei ad stipulatur id quod etiam eodem tempore incipit & quiescit, quo ipsæ inundationes. Incipit enim circa exorientē lunam & occidentē, desinit autem cū utiq; cæli medio & super terrā & subter terrā adiungitur, & decrescentiæ quidē contrariū exeuntem uocari, utrisq; per cælū medijs sitibus lunæ incipientem, sicuti ipsæ excrescentiæ, inundantiæ uero coniunctionibus ad ortū & occasum desinentem. De fluxibus sanè & refluxibus Posidonius, & Athenodorus satis cōmode locuti sunt. At uero de fluxibus & refluxibus circa freta, qui ipsi quoq; maiorē præsentī materiæ naturæ rationem habent, tantū dixisse sufficiat. nam quod ea fluxilia sint, non unus specialis est modus. Nō enim Siculū fretū bis die et nocte (ut ille inquit) alternat, Calchidicum uero septies, Byzantiū autem neq; permutat, sed duntaxat excursionem tantū perdurat eam, abiens ē Pontico pelago in Propontidem, ut uero tradit Hipparchus, & mansiones quandoq; faciebat. Nec si unus quidē modus esset habere posset causam, quam dicit Eratosthenes, utrobicq; mare aliam atq; aliam superficiem habet. Hoc enim in fluujs quoq; minime fieret, nisi cataraclas haberēt. Quod si habeant quidē cursum haud retro flectunt, sed ad ima semper deferuntur. Id uero cōtingit quod decliuis est, & fluxus & eius superficies. Quis autem pelagi decliuem diceret esse superficiem? Maximeq; secundū materiā quæ rotunda facit illa quatuor corpora, quæ uocamus elementa. Adeo ut nedum non refluant, sed neq; consistant quidē, neq; permaneant, cum in ipsis sit confluxus, nec una superficies, sed una quidem altior, alia uero humilior. Non enim sicut terra secundum habitū stabilis formata est, adeo ut permanētes concauitates & sustentacula habeat, sic & aqua, sed ipsa ponderis inclinatione uecturam facit in terra, & talem accipit superficiem, qualem refert Archimedes. Ad dicta uero de Ammone & Ægypto adiicit, ut æstimet Casium montem & locum omnem mari demergi, ubi nunc sunt etiam quæ Scuta uocantur, & palustria esse cuncta rubri maris sinui cōtigua, cōeunte uero mari detegi. Palustrem autem locum dictū esse rubri maris sinui cōtiguū, ambiguum est. Quoniam ἴ esse cōtiguū significat, & prope esse & contingere, ut si aquæ forent, alterum cum altero conflueret. Ego quidem igitur ita accipio cōtigua fuisse palustria mari rubro, donec columnarū obice adhuc fuerant occlusa, quibus abscissis secessionem extitisse, mari nostro propter columnarum effluentiam depresso. Hipparchus autem capiens cōtiguū idem esse quod unā confluere mare nostrū cū rubro, ppter expletionē, causam affert, quidnam igitur nostrū mare quod illuc transmittibat, nunquid per columnarū effluentiam in mare rubrum transmittit, cum quo prius cōfluebat, & in eadem superficie haud

humi

humilior factū pe-
 uerfium unā cōflu-
 quidem elocutus,
 altitudinem habet
 nothenes, in unum
 tum, nec sequitur,
 superficiem habea-
 cheum, & quod ac-
 significat. Eius itaq;
 neq; id apparatus si-
 esse superficiem cor-
 phinibus est Cyren-
 næ ædificatio in cel-
 mare unq; existenti
 suspicamur locum a
 Cyrenæis spectator
 creuisse, quod pro-
 la. Neq; concedit
 operuerit, perinde
 dixerit, quod si ma-
 prio fieret, quantū
 tam Europæ parte
 quædam cum Ad-
 lo, & in utrunq; m-
 Ponto partibus nec
 Neq; in utrunq; ma-
 rorū sitis. Cōmuner
 mit, qui fluuium q
 rumpat in Adrian
 piæ, & Iasonem à C
 uero taliū nulla sit ac
 ut circa Siciliam &
 plura apponere, qu-
 nis exempla ante ocl
 Si autem ueritas sen-
 tus demonstrat. Qu
 inter Cretam & Cy
 Cyrenas urbes ἴ pri
 tes. Nanq; inter Th
 quatuor mare totun
 uelut machinis infu
 cim stad. circuitum
 mum capta fiducia
 carunt. In Phœnicie
 pum fuisse, Posido

humilius factū permanſit. Nam ſecundū ipſum Eratoſthenem exterius mare uniuerſum unā cōfluū eſſe, adeo ut Hiſpanū mare atq; rubrum foret unum. Quod quidem elocutus, id quod ſequitur infert, eandem ſcilicet & exterius mare & rubrū altitudinem habere. Itaq; quod ibidem eſt, cōfluū eſſe. Sed hoc dixiſſe negat Eratoſthenes, in unum confluere per expletionem ad mare rubrum, ſed prope eſſe tantum, nec ſequitur, quod unū & continuum mare eandem altitudinem & eandem ſuperficiem habeat. Sicut & quod penes nos eſt, & mediufidius quod eſt ad Lechæum, & quod ad Cenchras. Quod & Hipparchus ipſe in libello ad eum ſcripto ſignificat. Eius itaq; talem opinionem nequaquā ignorans quicquid dicat ad illū, neq; id apparatus ſuſcipiat, quippe qui exterius mare unū dixit, unam quoq; illius eſſe ſuperficiem conſiteatur. Mendacem uero inſcriptionē eſſe dicens, quæ in Delphinibus eſt Cyrenenſiū ſpectatorū, haud credibilem reddit cauſam, quod Cyrenæ ædificatio in celebratis tēporibus fertur. Nemo autem oraculi meminit apud mare unq̄ exiſtentis. Quid enim ſi nullus ſcriptis prodidit, ex ſignis uero quibus ſuſpicamur locum aliquo tempore maritimū exitiſſe, & delphinum inſcriptio, de Cyrenæis ſpectatoribus extitit. Cōceditq; de latitudine fundi, ſimul & altius mare creuiſſe, quod proxima oraculo loca demerſit, à mari diſtantia ultra tria ſtad. milia. Neq; concedit tantam altitudinē, ut Pharum totam, & cōplures Ægypti oras operuerit, perinde ac tāta ſublinitas ad hæc demergenda nō ſatis extiterit. Cumq; dixerit, quod ſi mare noſtrum in tantum eſſet expletum priuſq; columnarū diruptio fieret, quantū dixit Eratoſthenes oportere & Africam uniuerſam, & per multam Europæ partem, atque Aſiæ ſubmerſam eſſe. Subinfert quod Pontus ad loca quædam cum Adriatico pariter confluere, tanq; Iſtro ab uicinis Ponto locis diuiſo, & in utrunq; mare deſuente propter ipſius loci ſitum. At Iſter à propinquis Ponto partibus nequaquā habet originem, ſed contra à montibus ſupra Adriaticū. Neq; in utrunq; mare deſluit, uerum in Pontum duntaxat, & in ipſis ſolū diuiditur oſtijs. Cōmunem is quidem cum nonnullis ante illum ignorantiā iſtam ignorauit, qui fluuium quendā Iſtro cognominem eſſe arbitrati ſunt, qui ab eo diuiſus irrumpat in Adriam, à quo & natio Iſtra per quam deſertur, appellationem aſſumpſit, & Iaſonem à Colchis reuertentem hanc nauigationē feciſſe. Per mutationem uero taliū nulla ſit admiratio, inundationū taliumq; caſuum cauſas eſſe diximus, ut circa Siciliam & Æolias inſulas, & Pithecufas dictū eſt. Dignum eſt & alia complura apponere, quæ reliquis in locis ſimilia his ſunt fueruntq;. Huius enim generis exempla ante oculos coniunctim poſita præſentem ſedare ſtuporem poterunt. Si autem ueritas ſenſum perturbat rerū natura contingentium imperitiā & uitæ totius demonſtrat. Quemadmodum ſi quis adiacentes Theræ & Therafiæ inſulas inter Cretam & Cyrenas tranſeuntibus conſtitutas dixerit, quarum Thera inter Cyrenas urbes ꝑ primaria eſt, Ægyptumq;, & per multas eius generis Græciæ partes. Nanq; inter Theram & Therafiā eſt pelago prorupere flammæ, quæ per dies quatuor mare totum æſtuans, atq; ardens reddiderunt. Tum eduçta altius ſenſim uelut machinis inſula, & ex fluitantibus terris compoſita exhalauerit, quæ duodecim ſtad. circuitum continet. Inde ceſſante caſu, tum imperantes mari Rhodij primū capta fiducia ad locum nauigantes, templū tutori Neptuno in inſula ædificarunt. In Phœnice quoq; facta terræmotu, oppidū ſuper Sidonem ſitum abſorptum fuiſſe, Poſidonius author eſt, & Sidonis dimidietatem fermè corruiſſe non

Ammonis
templum.

Iſter.

Iſtra.

*Obuias.
*μυρτώνας.
Thera.
Theraſia.Neptuni tem-
plum.
Sidon.

uno quidem ictu, unde non magnam mortaliū perniciem factam esse. Idem in Syriam totam extentū est malū. At uero mediocriter penetrauit, & in insulas quasdā

Arethusa. Cycladas & in Eubœam, adeo ut Arethusæ (qui in Chalcide fons est) occæcatus fuerit ortus. Per multis post diebus alio scaturisse ore, nec ante conquassari desiuif-

Lelantus cam- semultas insulæ partes, q̄ in Lelanto campo aperto telluris hiatu ignitū fluiū euo
pus. muerit. Cum multa sint autē, quæ tales conductus efficiant, satis erat ea quæ à Scepsio Demetrio, pprie cōgregantur apponere. Cum enim uersuū illorū meminere,

Iliad. 2. κρουνώ δ' ἱκανοὺ καλλιζήσῃ, σὺ θάδ' εἰ πυγαὶ
δοικὰ ἀναίσσοι σκάμανδρου δινήκτος
ἢ μὲν γὰρ δ' ὕδατι λιαρῶ,
ἢ δ' ἐτέρῃ θέρει προξείεικῆα χαλάσει.

Nam duplices currunt formoso margine fontes,
Alter aquas calidas fert exundante Scamandro,
Grandinibus similem reliquum grauis extulit æstas.

Admirari autem non sinit, si hoc tempore frigidarū quidem fons aquarum permanet, calidarum uero nusq̄ perspiciatur. Causam enim dicere oportet, inquit, calidæ aquæ exclusionē. Dicta quoq̄ ad hæc ab Democle memoria repetit, qui ingentes quosdam olim circa Lydiam & Ioniam usq̄ Troadem factos terramotus scri-

Sipylus. bit. A quibus & uici sunt absorpti, & Sipylus submersa regnante Tantalo, & è paludibus lacus facti, & Troiam fluctibus immersam, Pharusq̄ Ægypti, quæ olim erat in pelago, nunc certo quodā modo peninsula facta est, similiter Tyrus & Clazomene. Et nos cum apud Alexandriam Ægypti peregrinaremur, elatū altius pelagus circa Pelusiū & Casiū montem, sic terrā immerisit ut montē in insulæ formā fecerit. Et uia quæ præter Casium ducit in Phœnicem nauigaretur. Nihil igitur mirandū, si quādoq̄ media tellus, id est isthmus, uel sedem inferiorem capiens, quæ

Tyrus.
Strabonis peregrinatio.
Clazomene.
Casius mons.

ισθμὸς.

Ægyptium mare à rubro mari separat, porthmon, id est medias in terris aquas manifestat, & in unū cōfluere faciet mare exterius cum interiore, sicut in angustijs ad Herculeas columnas obtigit. Nonnulla huius generis in ipsius tractatus exordio dicta sunt, quibus (ita enim oportet) unum sub aspectū collatis parandus est ualidus ad credendū animus, & de naturæ operibus, & de reliquis aliter factis permutationibus. Sicuti Piræum aliquādo insulæ formā tenuisse, & quia transitus litoris erat, id nomē uendicasse dicit. Cōtra Leucadem superioribus annis litus extitisse, cū isthmū Corinthij abscidissent, ea insula effecta est. De ista Laërten dixisse aiunt,

Pyræus, ὁ πύρραϊος.
Odyss. ω. οἶος νήρικρον εἶλον ἐκτίμνον πολίεθρον,
ἀκτῶν ἠπέροιο. id est,

Nericus. Munitam solus ut cepi Nericum urbem,
Littus erat terræ.

Hoc quidem in loco manufactæ excisiones extiterunt. Alibi uero exaggerationes, aut iūctæ pontibus ripæ, sicuti de apposita Syracusis insula, quæ cum hoc tempore ponte cōtinuetur ad terrā, prius quidē agger erat, Logæo (ut inquit Ibychus) ex lapide, quæ electū uocat. Bura uero & Helice, una quidē hiatu, altera uero est fluctibus penitus deleta. Tellus est apud Methonem in sinu Hermionico in altitudinem stadiorū septem edita, quæ flammarū uapore facto interdū quidē propter calorem & sulphuris odorem inaccessibilis, noctu autem cum odoris suauitate longe lucefcens atq̄ calefcens. Vnde maris aqua ad stadia quinque æstuat, turbulenta uero ad stadia ferè usq̄ uiginti. Effractis etiam petris ad turrium magnitudinem

Syracusæ.
Logæus lapis.
Bura.
Helice.
Methone.

aggera

aggerata ad Copai
dis auxilijs poeta
Quisq̄ colunt Mid
Nonnulla Thrac
Sicut & Trerorum
fuerat antea, nunci
cunt fluiū aggera
Sunt & Ætolice qu
Asteria quoq̄ tran
Saxea nunc medio
Asteris, haud ingen
Quos subeant hinc
Nunc autem nec
nullū tale antrū est,
stat rerum permuta
re tabularū. Hoc au
olim fuit insula, ut
nillam appellari co
abruptam fuisse cr
thenæo Capreas, &
mutationes extitere
est, Media Rhagad
as terramotu tellus
curfus uariauer. Io
Vel tenuis Euripi te
In Eubœa agrum a
Cum apud Cretam
Demetrius uero
des insulas, & magn
pso, & ad Thermop
bus fontes erupisse,
ruisse domos, magn
tisse, Phalarni uero
rillæis obtigit, Scar
nulle non minus co
rum. Fluctus quide
ad Thermopylas, p
a dies quosdam ex
Boognum per alian

aggerata ad Copaidem lacum Arna & Midia sunt absorptæ, quas in dinumeran-

dis auxilijs poëta nominatim expressit,

οἷτε πολυστάφυλον ἄρνιν ἔχου οἷτε μίδιαυ. id est,

Quiq; colunt Midiam & fœlicem vitibus Arnen.

Nōnulla Thraciū oppida à Bistonide lacu, & ab Aphnetide demersa uidentur.

Sicut & Trerorum, qui Thracibus finitimi sunt. Inter Echinadas insulas Artemia

fuerat antea, nunc in continenti est. Alias paruas in Acheloo insulas idem pati di-

cunt fluuiū aggerante pelago. Sic & reliquæ (ut author est Hesiodus) aggerantur.

Sunt & Ætolicæ quædam porrectæ linguæ, quas insulas prius uidebat seculum.

Asteria quoq; transmutata est, quam Asteridem poëta nuncupat,

ἔστι δὲ τις νῆσος μέση ἀλί περὶ τρούεσσα

ἄστειρος οὐ μεγάλη, λιμνὴς δ' ἔστι αὐλοχοὶ αὐτῆ

ἀσπίδυμοι. id est,

Saxea nunc medio supereminet insula ponto,

Asteris, haud ingens, portus dans puppibus aptos,

Quos subeant hinc atque hinc.

Nunc autem nec ad anchoræ quidem iactum prorfus idonea. In Ithaca quoq;

nullū tale antrū est, nec nympharū domiciliū, quale commemorat Homerus. Præ-

stat rerum permutationi causam assignare, quā inscitæ uel locorū figmento de mo-

re fabularū. Hoc autem incertum in cōmune animaduertendum relinquo. Antissa

olim fuit insula, ut Marfilaus ait, cum antea Lesbos Isia uocaretur, & insulam An-

tissam appellari contigit, ea uero nunc Lesbi oppidū est. Sunt qui Lesbum ab Ida

abruptam fuisse crediderunt, sicut à Miseno Prochytam, & Pithecusam, & ab A-

thenæo Capreas, & ab Regio Siciliam, & Offam ab Olympo. Inde & tales trans-

mutationes extitere. In Arcadia Ladon aliquando fluentū retinuit. Duris author

est, Mediæ Rhagadas id est effractas, ideo nominatas esse, quoniā ad Caspias por-

tas terræ motu tellus fracta sit. Vnde & urbes plurimæ, ac uici subuersi, & flumina

curfus uariauerunt. Ion autem de Eubœa inquit, quod

δυβοῖδα μὲν γὰρ λεπτός θυρίπου κλύδαυ

βοιωτίας ἀκτὶς ἐχέουσι ἐκτέμνωρ

πῆς κρητὰ πορθύου. id est,

Vel tenuis Euripi tempestas Satyrensiū,

In Eubœa agrum ad Omphalem à Bœotia litorē segregauit,

Cum apud Cretam fretum appellatum abscinderet.

Demetrius uero Calatianus terræ motus uniuersæ Græciæ explicans, & Licha-

des insulas, & magnā Cenæi partem demersas inquit, & aquas inde calidas in Ede-

pso, & ad Thermopylas triduo retentas rursus effluxisse. In Edepsso et alijs in urbi-

bus fontes erupisse, mœnia Orei, quæ ad mare pertinent simul & septingentas cor-

ruisse domos, magnā Echini, & Phalarnorū, & Heraclia et Trachinis partem ceci-

diffe, Phalarni uero muros à fundamentis solo æquatos. Idē & Lariensibus & La-

rissæis obtigit, Scarphiamq; ab imis fundamentis humi deiectam septingentis ac

mille non minus corporibus oppressis, Thronijsq; supra dimidium horum nume-

rum. Fluctus quidem trifariam elatus est, partim in Carphen & Throniū, partim

ad Thermopylas, partim in campū usq; ad Phocidis lauretū, amnesq; à fontibus

ad dies quosdam exaruisse, Sperchium alueo mutato uias nauigijs meabiles fecisse,

Boagriū per aliam decurrisse uallem, Alopemq; & Cynum & Opuntem multis

op.

Arna urbs
Midia, uideba

iliad. β.

Treri.
Artemia.

Asteria.
Asteris.
In fine Odyss.
sec. d.

Odyss. γ. β.
hoc antro Pe-
phyrius librū
cōscripsit, qui
etiannū pas-
sim legitur.
Antissa.
Lesbus.
Isia.
Prochytia.
Pithecusia.
Capreae.
Offa.
Ladon.
Rhagades.

Satyrenses.
Omphale.

Edepsus.
Oreus.
Echinus.
Phalarni.
Heraclia.
Trachin.
Scarphia.
Carphe.
Thronium.
Sperchius.
Boagrius.
Alope.
Cynus.
opus.

^{Oeus.} in partibus detrimentis affectas, Oeum paulò superius situm castellū totū subuer-
^{Elatia.} sum esse, Elatiæ murū magna ex parte discissum. Ad Algonum cum Thesmopho
^{Algonus.} ria celebrarētur, quinque ac uiginti uirgines cum in turrim cōcurrissent Illimieniorū
^{Illimieniorum} spectaculo, ruente turri in pelagus, & ipsas decidisse. Mediam quoque Atalante par-
^{Speclaculum.} tem ad Eubœam nauigantibus transitū præbuisse ob factam in ea scissuram. Qui-
dam campi ad stadia usque uiginti stagnasse feruntur, & triremis quædam è nauali-
bus eiecta super murum decidit. Cum autem rationes, ne amplius admiremur com-
parare uelint, uti Democritus & reliqui cantant Philosophi, transmigrationsum
mutationes adijciunt. Id enim securitati ac tranquillitati incumbit, ut ne quis ob-
stupescat, sicut Hesperiorum quidem Hiberorum ad Ponti regiones & Colchidis
^{Hiberi.} deductæ coloniæ, quos Choraxes, de quo dicit Apollodorus ab Armenia dister-
^{Choraxes.} minat. Cyrus autem magis & Moschorum montes & Ægyptiorum, & Æthio-
^{Demigratio-} pes cum Colchis, Enetorumque & Paphlagonia ad sinum Adriaticum. Quæ &
^{nes aliorum} de gentibus Græcis contigerunt, ut sunt Iones, Dorij, Achiui, Aeoles, Enianes,
^{aliunde.} nunc Aetolis finitimi, circa Datiū habitabant, & Ossam cum Perebis, & ipsi qui-
dem Perebi transmigrarunt, talium exemplorum præsens refertus est tractatus.
^{Perebi.} Quædam uero in promptu multis sunt, illæ uero migrationes non eodem modo
^{Græci.} cunctis in propatulo sunt, Carorū scilicet Trerorūque & Teucrorū, et Galatarum, si-
^{Teuceri.} mul & earū duces longius traducentes, Madys Scythæ, Thearco Æthiops, Cobus
^{Galata.} Tros, Sefostris & Pflammitichus Ægyptij, Cyrus & Xerxes Persæ. Cimmerij
^{Cimmerij.} & quos Treronas nominant, uel eorū gens aliqua sæpenumero exteriores Ponti
^{Trerones, πρι-} locos incurfarunt uiciniamque suam, nunc quidem Paphlagonas, nunc uero Phry-
^{puus.} gas inuadentes, cum Midas tauri cruore epoto ad uersuram faciendam usque abiit,
^{Midas.} Lygdamus uero suos ductitās in Diam usque ad Ioniam adequitauit, & potitus est
^{Lygdamus.} Sardibus, & in Cilicia extinctus est. Cimmerij autem ac Treres sæpenumero eius
^{Madys.} generis incursiones effecere. Treras autem & Cobum postremo à Madye Cim-
^{Cobus.} meriorū regeiectos fuisse traditur. Hæc quidem historiam propriam continentia
cōmuniter de toto terræ ambitu relata sint. Redeamus ad reliqua unde digressi su-
^{Herodotus.} mus. Autor est Herodotus, nullos esse Hyperboreos, neque Superaustrales esse dice-
^{Hyperborei.} ret, cuius demonstrationem esse ait, & Eratosthenes similem, huiusmodi captio-
^{Superaustra-} so utens argumento. Si quis nullos in malo supergaudentes diceret, neque item in bo-
^{les, id est in op-} no supergaudentes, forteque superaustales esse. Per Æthiopiā etenim austrum
^{uotius.} non flare, sed inferius. Mirandū est, si per unū quodque clima flante uento, & ubique
^{*Απὸ τοῦ νότου.} à meridie uocetur aufer, aliqua existat habitatio, in qua hoc ipsum non contingat.
^{uotus.} Contrariū enim non solum Æthiopia flantem apud nos haberet austrū, sed et tota
^{*ἡπὸ τοῦ βορρῆος.} superior usque ad æquinoctialem. Quod si Herodoti oportuerat hanc esse causam,
^{γὰρ βορρῆος.} ut Hyperboreos dici putauerit, apud quos Boreas non spirat. Etenim si poetæ fabu-
losius hoc pacto loquuntur, expositores autem sanius facile audiretur, qui Hyperbo-
reos Boreæ cōiunctissimos dici aiunt. Terminus quidem Borealiū polus est, Austrā-
liū uero æquinoctialis. Et uentorū quoque idem est terminus. Inde aduersus eos quæ palā
ficta & impossibilia dicunt eloquitur quedam in fabulæ, quædam in historię forma,
de quibus mentio digne facienda non est. Neque illum in tali materia nugæ con-
siderare oportuerat. Suorum igitur cōmentariorū discursio prima talis est. Secun-
da uero de terræ situ quandā correctionē facere conatur, & suas explicat cogitatio-
nes, ad quas rursus si qua est emendatio afferre eam conandum est. Mathematicas
profe

profecto naturales
& mundus circum
sine contentur. P
eorum designatio
dicens meridianur
ueritatem uariare. E
quod sit globosa te
Sufficit enim quoa
niens ait, quod a M
ita stad. sine, hinc q
sthenem quinque mil
nia dierum sex nau
Alia item decem mi
alia item tria millia
ram cinnamiferace
sine distantia cono
ad Thulen, compos
mo Thulen perferu
cunt, alias referent
tudine quodam m
stad. & e regione i
orientales extremi
oriēte inter se pro
nes, ille autē supra u
stare dierū quorum
omnia mentitus est
dem de ignotis uni
rythenem, & per B
parallelus & Massili
lia ad umbram dixit
Byzantij refert. E N
lia sunt. At enim è
quodam modo hal
ad quæ Thulen elo
cat spatium quod est
uideo, aberrans aut
quandoquidē cogit
etiam posteriores, &
tremā Hispaniæ cir
etiam latitudinē ab
gitudinē, ut plus qu
Indicæ usque ad flur
quod ad promont
Caspia portas mil
Euphrate ad Nilū

profecto naturalesque materias adducere bene dicitur, & quod rotunda sit terra, sicut
 & mundus circumhabitatur, & alia generis huius. Si uero talis, qualē ipse ait, non
 sane confitentur. Posteriores autem mensuram collaudant. Hipparchus tamen ad
 eorum designationē, quæ ad singulas habitationes apparent, illis utitur distantijs
 dicens meridianum per Meroën & Alexandriam & Borysthenem parum præter
 ueritatem uariare. Et de forma in ijs quæ deinceps sunt per plura dicit. Et ostendēs
 quod sit globosa terra humida cum natura, & cælum, sermonem alterare uidetur.
 Sufficit enim quo ad paucum. Deinceps uero orbis qui incolitur latitudinem defi-
 niens ait, quod à Meroë quidem ab eius meridiano usque ad Alexandriā decem mil-
 lia stad. sint, hincque ad Hellepontum circiter octo millia & centum, inde ad Bory-
 sthenem quinque millia, postea ad circulū per Thulen, quam Pytheas inquit, à Britā-
 nia dierum sex nauigationem ad arcton abesse dicit. Propè uero esse mare glaciale.
 Alia item decem millia & quingenta siquidem superaddiderimus supra Meroën,
 alia item tria millia & quadringenta, ut etiam Ægyptiorū insulā habeamus, & ter-
 ram cinnami feracem, & Taprobanen stadia erunt triginta octo millia. Reliquæ
 sanè distantia concedantur illi. satis enim confessum est, circulum à Borysthene
 ad Thulen, compos mentis quis donaret. Cum enim Pytheas mendacissimus ho-
 mo Thulen perscrutatur, & qui Britannicā Hiberniam uident, nihil de Thule di-
 cunt, alias referentes circa Britanniam insulas paruas. Ipsa uero Britannia longi-
 tudine quodammodo æqualis est Gallia, protensa non maior quinque millibus
 stad. & è regione iacentibus promontorijs definita. Inuicem enim opponuntur
 orientales extremitates orientalibus, & quæ ab occasu similiter occiduis, & quæ ab
 oriente inter se propinquæ sunt usque ad prospectū, Cantium uero & Rheni excursio-
 nes, ille autē supra uiginti millia insulæ longitudinē iudicat & Cantium à Gallia di-
 stare dierū quorundam nauigationē, & de Ostiais et trans Rhenū usque ad Scythiā
 omnia mentitus est. Qui igitur de cognitis usque adeo locis mentitus est, uix qui-
 dem de ignotis unicuique uera proferre ualeat. Hipparchus & reliqui eundē per Bo-
 rysthenem, & per Britanniam parallelū esse arbitrantur ea ratione, quia Byzantij
 parallelus & Massilia ad unguem par sit. Nam ipsam rationem esse lineæ in Massi-
 lia ad umbram dixit. Eandem et Hipparchus ad similis nominis tempus inuenisse
 Byzantij refert. E Massilia uero ad mediam Britanniam non ultra quinque stad. mil-
 lia sunt. At enim è media Britannia non plus quatuor millibus progrediens, alio
 quodam modo habitabile reperies. Hoc autem esset circa Hiberniam, ut ultra ea
 ad quæ Thulen elongat, haud amplius habitabilia sint. Qua uero coniectura di-
 cat spatium quod est à Thule usque Borysthenem undecim milliū et quingentū non
 uideo, aberrans autem in latitudine, & male cōiectasse de longitudine coactus est,
 quandoquidē cognita longitudo plusquā cognita latitudo dimidio est. Cōsentiūt
 etiam posteriores, & ex alijs doctrina præstantissimi ab extremis in quā. Inde ad ex-
 trema Hispaniæ circuli Æthiopum usque ad Hiberniæ circulū. Terminans uero di-
 ctam latitudinē ab nouissimis Æthiopum usque ad Thulen plus extendit iam lon-
 gitudinē, ut plusquā dimidiā eam efficiat dicta latitudine. Ait igitur terræ spatium
 Indiæ usque ad flumen Indum angustissimum sedecim millium stad. Spatium enim
 quod ad promontoria modo protēditur minus tribus millibus esse. Hinc autē ad
 Caspias portas millium quatuordecim esse, postea ad Euphraten decem milliū, ab
 Euphrate ad Nilū quinque milliū, alia mille et quingenta usque ad Canopi ostiū, inde

Terra forma
& mensura.

Meroë.

Alexandria.
Hellepontus.
Borysthenes.
Thule.

Mare glaciale

Taprobane.

Pytheas.

Britannia.

Cantium.

Byzantium.
Massilia.

Hibernia.

India.

Carthago. usque Carthaginem tredecim millia quingenta, postea usque ad columnas octo millia saltem. Superascendit sane septuaginta millia octingenta. Adijcienda est etiam Europæ curuatura extra columnas Herculeas, Hispaniæ quidem opposita. Ad occasum autem uergens non minus stad. tribus millibus, & promontoria partim alia, partim uero Ostidamnia, appellatur autem Calbium, & huic adiacentes insulæ, ex quibus nouissima Vxisama per trium dierum (ut ait Pytheas) nauigatione abest.

Calbium.
Vxisama.
Ostidamnia. Hæc postremo locutus nonnulla de promontorijs, & de Ostidamnijs, & de Vxisama, & de dictis ab eo insulis ad longitudinem † contentia adiungit. Omnia hæc enim ad septentrionem & ad Galliam, non autem ad Hispaniam pertinere inquit. Immo uero supra dimidietatem longitudinis latitudinē esse saluet figmentata Pythæ ad dictas longitudinis distantias, alia duo stad. millia ad occidentem, & totidem item ad orientem adiungit. Exhortatus etiam amplius, quia secundum naturam est dicere maiorem ab oriente ad occidentem esse distantiam. Secundum naturam inquit ab aurora ad uesperam longiorem esse habitabilem, sicuti diximus ut Mathematici dicunt, coniungere circulum, ipsam sibi ipsi consertā. Itaque nisi maris Atlantici magnitudo uetaret, per eundem parallelum ex Hispania ad Indiā nauigare possemus. Reliquam partem ultra prædictam distantiam supra tertiam esse totius circuli partem. Si quidem is per litora ducentis millibus minor est ubi prædictam stadiorum dinumerationem ab India in Hispaniam fecimus. Nec igitur hæc bene dicit. Namque ratio ista per temperatam zonamque nostram secundum Mathematicos dici posset, cuius pars habitabilis est. Cæterum de habitabili (uocamus enim habitabilem quam incolimus, & notam habemus) fas autem est in eadem temperata zona habitabiles duas esse, uel etiam plures. Si sit maxime prope circum per litora, qui per Atlanticum pelagus describitur. Rursum persistens in ea demonstratione quod terræ forma sit rotunda, eandē assequeretur increpationē. Similiter & aduersus Homerū de hysdem disceptare non cessat. Deinceps cum dicat multum de terris continentibus sermonem extitisse, nonnullosque ipsas diuidere fluuijs insulas, Nilo inquam & Tanai declarantes, aliquos autem isthmis, id est inter maria terris, qui sunt inter Caspium & Ponticum & rubrū mare & abscissam terram, alios autem Cheronefos eas dicere, haud intueri dicit, quoniam modo hæc ipsa quaestio in molestias conuertat, sed eorum tantum esse, qui magis litem diiudicant, ut inquit Democritus. Nam cum accurati nequaquam sint termini, sicut Colytti & Melite, quemadmodum columnarum & septorum hoc habere dicere nos, hoc quidem est, Colyttū, hoc autem est, Melitā terminos habere non posse, dicere. Ideo de locis aut agris quibusdam iudicia sæpe contingere, sicut Argiuis & Lacedæmonijs de Thyrea, Atheniensibus & Bœotijs de Oropo. Alioqui Græcos tres cōtinentes nominasse terras, non ad habitabilem respicientes, sed ad suam & cōtra se positam Cariam, in qua nunc & Iones & qui deinceps. Tempore autē amplius progressos semper, & pluribus ad notitiā peruenientibus locis in hoc cōuersa diuisio est. Vtrā igitur primi qui tres illas diuiserunt, ut ab extremis incipiamus, litem diiudicantes non secundum Democritum, sed secundum ipsum, hi primi fuere suam ab contra posita Caria determinare quærentes. Velisti quidem solam intelligebant Græciam & Cariam & paucam contiguam, nec Europam, nec Asiam, similiter nec Africam.

Asia.
Aphrica.
Europa. Reliqui uero accedentes describere idonei orbis cognitionē, hi sunt qui in tria partiti sunt. Quoniam igitur modo terræ diuisionem minime faciebant? Quis autem partes

Zona habitabilis, οἰκουμένη.

Isthmoi.

Colyttus.
Melita.

Thyrea.
Oropus.

Caria.
Iones.

partes tres præfatu
ante totum intelli
beret, cæterum parti
ceret aliquis Asiam,
modo. Adhuc crass
nam actionum parti
nem & Melitam, de
bella ob confinium
unt, quod est loca
medius fidius de gen
rentibus autem terr
amplissimis ducibus
haberet, alteri uero q
pa, qui inferior dicit
modo dicendum est,
que ad totum orber
fina fines appon
ad oceanum usque mi
sine autem commen
dinem bifariam par
mones faciebant, ut C
remur. Satius esse, inc
malos esse, & Barba
taginenses res publ
tis monitoribus, qu
omasse. Sicut ob alia
in laude ponentibus.
Ita studiorum coniu
tis monitoribus, se
tantur non contraria

ARG

Commentario se
Cæta, diiudicat &
Complura Hipparch
tam modo sub unum
Geographica adiung

partes tres præfatus, & terram continentem uocans unamquancq; partium, non ante totum intelligit, cuius partitionem facit. Quod si intelligit, non quidem orbem, cæterum partis alicuius suæ diuisionem facit. Cuius partis mundi partem diceret aliquis Asiam, aut Europam prorsus continentē. Hæc enim crasso dicta sunt modo. Adhuc crassius illud est, eum qui loquitur nō intueri, ad quam quidem istarum actionum partem conuertat confinium inquisitionem, cum apponat Colyttum & Melitam, deinde ad contraria subuertere. Si enim de Thyrea atq; Oropobella ob confinium ignorationem obtigerunt, ad perturbationum aliquid conuertunt, quod est loca ipsa diligenter disternare, uel hoc dicit, quod de locis, & mediisfidius de gentibus, ad singula negotium est accurate disternare. In continentibus autem terris superuacuum. Et tali de re in his nihil minus. in his enim & amplissimis ducibus certamen ac discrepatio fieri potest. Vni quidem qui Asiam haberet, alteri uero qui Africam, diuidenti utrius sit Ægyptus, ager uidelicet Ægypti, qui inferior dicitur. Catanas autem quispiam hoc propter raritatem est. Alio modo dicendum est, continentes ipsas diuidi secundum magnam diuisionem, & quæ ad totum orbem referatur, secundum quem nec hac de re curandum est, si per flumina fines apponentes loca quædam indefinita omiserunt, cum flumina ipsa ad oceanum usq; minime perueniant, & insulas reuera relinquunt continentes. In fine autem commentarij eos minime collaudans, qui omnem hominum multitudinem bifariam partiuerunt, in Græcos & Barbaros, & qui Alexandrum commonefaciebant, ut Græcis quidem sicut amicis, Barbaris autem sicut hostibus uteretur. Satius esse, inquit, hæc uirtute atq; malitia diuidi. Complures enim Græcos malos esse, & Barbaros urbanos, sicut Indos & Arianos, Romanos etiam & Carthaginenses respublicas permirifice tractantes. Quapropter Alexandrum neglectis monitoribus, quod licuit, uiros spectatos acceptos habuisse, eosq; beneficijs ornasse. Sicut ob alia quædam hoc modo diuidentibus, & alios in uituperio, alios in laude ponentibus. Vel quia per illos uincit æquitas & respublica & disciplina, & studiorum coniunctio. Per alios uero contraria, & Alexander igitur non neglectis monitoribus, sed sententiam mentemq; suscipiens, quæ quidem consequentibus non contraria faciebat, scribentium cogitationes animaduertens.

Græci.
Barbari.

Alexander.

ARGVMENTVM SECVNDI LIBRI,
Ex Græco uersum per interpretem.

Commentario secundo hæc insunt. Proponens ad uerbum Eratosthenis dicta, diiudicat & arguit quæcunq; nō recte dicta, uel diuisa, uel descripta sunt. Complura Hipparchi meminit reprehendens. In fine præcisa expositio, & quodammodo sub unum aspectum tractatus uniuersus de orbis situ, seu cognitione Geographica adiungitur.